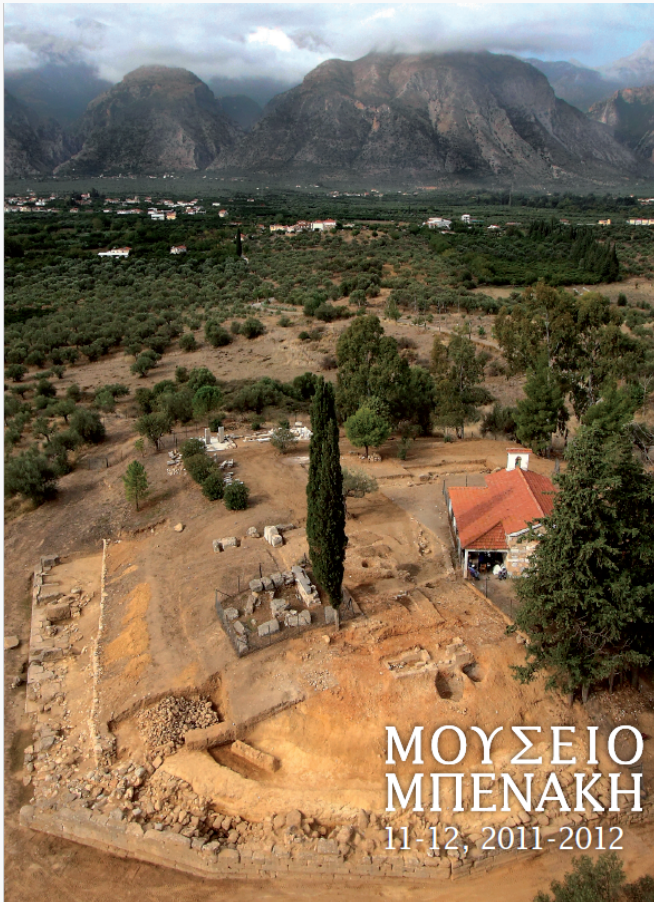

Mouseio Benaki Journal

Vol 1, No 11-12 (2012)

Απολογισμός Τμημάτων

Μουσείο Μπενάκη

doi: [10.12681/benaki.17813](https://doi.org/10.12681/benaki.17813)

Copyright © 2018, Μουσείο Μπενάκη

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

To cite this article:

Μπενάκη Μ. (2012). Απολογισμός Τμημάτων. *Mouseio Benaki Journal*, 1(11-12), 246-301.
<https://doi.org/10.12681/benaki.17813>

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΜΗΜΑΤΩΝ

Άγγελος Δεληβορριάς (διευθυντής).
Γραμματεία: *Ελίζα Καβράκη* (υπεύθυνη γραμματείας). Επιστημονικός σύμβουλος: Σταύρος Βλίζος.

Δημοσιεύσεις – Δραστηριότητες
Τη διετία 2011-2012 ο Άγγελος Δεληβορριάς

– δημοσίευσε τα άρθρα:

α. «Ο αγαλαματικός τύπος της Αθηνάς Ince και τα ερμηνευτικά ταξίδια» στο: Α. Δεληβορριάς – Γ. Δεσπίνης – Α. Ζαρκάδας (επιμ.), *ΕΠΑΙΝΟΣ Luigi Beschi* (= *Μουσείο Μπενάκη*, 7ο παράρτημα, Αθήνα 2011) 69-86·

β. «Die Seltenheit eines mythologischen Themas und sein Verschlüsselungsmechanismus» στο: *Keraunia: Τιμητικός τόμος για την U. Kron* (Berlin 2011) 215-29·

γ. «Η περιπετειώδης ιχνηλασία μιας υποτιμημένης Αθηναϊκής δημιουργίας» στο: *Ταξιδεύοντας στην κλασική Ελλάδα: Τιμητικός τόμος για τον καθηγητή Πέτρο Θέμελη* (Αθήνα 2011) 51-67·

δ. «Γαίαν παμμήτειραν αείσομαι ηϋθέμελον» στο: *Νάματα: Τιμητικός τόμος για τον καθηγητή Δημήτρη Παντερμαλή* (Θεσσαλονίκη 2011) 33-43·

ε. «Ο Φώτης Κόντογλου, ο Γιάννης Τσαρούχης και η παραδοσιακή αρχιτεκτονική της Χαλκίδας στο Μουσείο Μπενάκη» στο: *En Xárw Texnéσσα: Αφιέρωμα στην καθηγήτρια Ξανθίππη Σκαρπιά-Χόπιελ* (Θεσσαλονίκη 2011) 122-33·

στ-ζ. «Κατερίνα Ρωμοπούλου: μια ανορθόδοξη προσωπογραφία» (αντί προλόγου) και «Μια σπάνια κοροπλαστική εκδοχή της Χρυσελεφάντινης Φειδιακής Αθηνάς» στο: *Δινέσσα: Τιμητικός τόμος για την Καθηγήτρια Κατερίνα Ρωμοπούλου* (Θεσσαλονίκη 2012) 7-10 και 481-91, αντίστοιχα·

– πραγματοποίησε τις ομιλίες με τίτλο:

α. «Λαϊκή Τέχνη και ερωτικός λόγος» στο πλαίσιο των ανοιχτών μαθημάτων που διοργάνωσε το τμήμα Διαχείρισης Πολιτισμικού Περιβάλλοντος και Νέων Τεχνολογιών του Πανεπιστημίου Δυτικής Ελλάδας (Αγρίνιο, 12 Ιανουαρίου 2011)·

β. «The Benaki Museum of Islamic Art, Athens» στην ετήσια εκδήλωση των Φίλων της Βρετανικής Σχολής Αθηνών (Αθήνα, 18 Μαΐου 2011)·

γ. «Αρχαιολογία και νέοι προβληματισμοί» στο πλαίσιο του Κύκλου Ανοιχτών Συζητήσεων που διοργάνωσε ο εκδοτικός οίκος «Μέλισσα» (Αθήνα, 17 Μαΐου 2012)·

– μίλησε:

α. στα εγκαίνια του Νέου Μουσείου Χριστιανικής Τέχνης στο Ορθόδοξο Κέντρο του Πατριαρχείου στο Chambésy της Γενεύης (3 Φεβρουαρίου 2011)·

β. στην τιμητική εκδήλωση για τον Πέτρο Θέμελη, με αφορμή την παρουσίαση του δίτομου αφιερώματος *Ταξιδεύοντας στην κλασική Ελλάδα* (Αθήνα, 22 Ιουνίου 2011)·

γ. στην εκδήλωση που διοργανώθηκε από το Μουσείο Μπενάκη στη μνήμη του Patrick Leigh Fermor (Καρδαμύλη, 17 Σεπτεμβρίου 2011)·

δ. στην εκδήλωση προς τιμήν του Τίτου Πατρίκιου (Μουσείο Μπενάκη, 22 Νοεμβρίου 2011)·

ε. στην εκδήλωση βράβευσης του Σπύρου Ευαγγελάτου από το περιοδικό *Επίλογος* (Μέγαρο Μουσικής, 20 Δεκεμβρίου 2011)·

στ. σε εκδήλωση για το Μουσείο Μπενάκη που διοργάνωσε το Ελεύθερο Πανεπιστήμιο (Στοά του Βιβλίου, 8 Μαρτίου 2012)·

ζ. στα εγκαίνια των νέων εκθεσιακών χώρων της Πινακοθήκης Ν. Χατζηκυριάκου-Γκίκα (22-24 Μαΐου 2012)·

– ήταν ο κεντρικός ομιλητής στην αναγόρευση του Διονύσιου Φωτόπουλου σε επίτιμο Διδάκτορα του Πανεπιστημίου Αθηνών (Πανεπιστήμιο, 27 Μαρτίου 2012)·

– αναδείχθηκε σε «Μάντζερ της Χρονιάς 2010» από τους αναγνώστες του περιοδικού *STATUS* (Αθήνα, 15 Φεβρουαρίου 2011)·

– υπήρξε ο τιμώμενος προσκεκλημένος στην ετήσια έκθεση έργων σπουδαστών και τελειόφοιτων (Art & Design Show 2012) του κολεγιού ΑΚΤΟ (Αθήνα, 5 Ιουλίου 2012).

Κατά τη διετία 2011-2012 ο επιστημονικός συνεργάτης Σταύρος Βλίζος – δημοσίευσε τις μελέτες:

α. «Gedanken zur Ikonographie des stehenden Zeus am Beispiel einer Statuette im Benaki Museum, Athen», στο: Ο. Pilz – Μ. Vonderstein (επιμ.), *KERAUNIA. Beiträge zu Mythos, Kult und Heiligtum in der Antike* (Berlin – Boston 2011) 77-86, πίν. 23·

β. «Ανατείνειν τας οφρύς. Τα σύνθετα μηνύματα μιας εικονιστικής κεφαλής ρωμαϊκών χρόνων», στο: Α. Δεληβορριάς – Γ. Δεσπίνης – Α. Ζαρκάδας (επιμ.), *ΕΠΑΙΝΟΣ Luigi Beschi* (= *Μουσείο Μπενάκη*, 7ο παράρτημα, Αθήνα 2011) 37-48·

γ. «Εικονογραφικά παράδοξα και ερμηνευτικά ζητήματα: επιτύμβιο άγαλμα νέου από τη Λακωνία», στο: Θ. Στεφανίδου-Τιβεριού κ.ά. (επιμ.), *Κλασική παράδοση και νεωτερικά στοιχεία στην πλαστική της ρωμαϊκής Ελλάδας* (Θεσσαλονίκη 2012) 225-32·

– πραγματοποίησε τις ομιλίες:

α. «Ερευνητικό Πρόγραμμα Αμυκλών: Ανασκαφικές εργασίες 2005-2010» και «Η ανάδειξη του νέου αρχαιολογικού χώρου», στην επιστημονική ημερίδα *Ερευνητικό Πρόγραμμα Αμυκλών: Οι εργασίες 2005-2010* (Μουσείο Μπενάκη, 26 Μαΐου 2011)·

β. «Ethical Responsibility of Museums: the Case of the Benaki Museum», στο *4th Intl. Conference on Information Law – Special Session on Museum Ethics* (Θεσσαλονίκη, 21-22 Μαΐου 2011)·

γ. «Το Αμυκλαίο από την προϊστορία

κή έως την μεταβυζαντινή εποχή», στο 3ο CSPS Διεθνές Συνέδριο *Θρησκευτικά Τοπία της Πελοποννήσου από τους προϊστορικούς έως τους μεταβυζαντινούς χρόνους* (Σπάρτη, 30 Μαρτίου - 1 Απριλίου 2012).
 δ. «Das Vorbild des Zeus aus Olympia», στο Διεθνές Συνέδριο *Römische Götterbilder der mittleren und späten Kaiserzeit* (Κολωνία, Internationales Kolleg Morphomata, 21-22 Ιουνίου 2012).
 ε. «Το Σπαρτιατικό ιερό του Αμυκλαίου Απόλλωνα: πορίσματα και δεδομένα των πρόσφατων ερευνών», στο Διεθνές Αρχαιολογικό Συνέδριο *Το αρχαιολογικό έργο στην Πελοπόννησο* (Τρίπολη, 7-11 Νοεμβρίου 2012).
 στ. «From Settlement to Sanctuary: New perspectives on the Spartan Amyklaiion» (Αρχαιολογικά Ινστιτούτα των Πανεπιστημίων της Βέρνης, Λοζάνης και Γενεύης, 10-15 Δεκεμβρίου 2012).
 – ως μέλος του Συνεργαζόμενου Εκπαιδευτικού Προσωπικού του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου διδάξε τη θεματική ενότητα ΕΛΠ 20:

«Δημόσιος και ιδιωτικός βίος στην Ελλάδα I: Αρχαιότητα και Βυζάντιο» (ακαδημαϊκό έτος 2011-12).
 – στο πλαίσιο του Διαπανεπιστημιακού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών *Διαχείριση μνημείων: Αρχαιολογία, Πόλη και Αρχιτεκτονική* που οργάνωσαν τα Πανεπιστήμια Αθηνών, Αιγαίου και Πατρών, έδωσε διάλεξη με θέμα «Στρατηγικές και πολιτικές για την προβολή και διαχείριση της πολιτισμικής κληρονομιάς: Η περίπτωση του Μουσείου Μπενάκη» (ακαδημαϊκό έτος 2012-13).
 – στο πλαίσιο του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών *Διαχείριση Τεκμηρίων Πολιτιστικής Κληρονομιάς και Νέες Τεχνολογίες* που οργανώθηκε από το Ιόνιο Πανεπιστήμιο, Τμήμα Αρχαιολογίας, Βιβλιοθηκονομίας, Μουσειολογίας, μίλησε γύρω από τη «Διοίκηση και οργάνωση μουσειακών οργανισμών: Η περίπτωση του Μουσείου Μπενάκη» (ακαδημαϊκό έτος 2010-11).
 – συμμετείχε στις επιτροπές
 α. Τοπικό Συμβούλιο Μνημείων Στερεάς Ελλάδας ως αναπληρωμα-

τικό μέλος (από το 2011).
 β. Γερμανικό Αρχαιολογικό Ινστιτούτο ως αντεπιτελλόν μέλος (από το 2011).
 γ. «Ρωμαϊκό Σεμινάριο» ως ιδρυτικό μέλος και μέλος της επιστημονικής επιτροπής (από το 2012).
 δ. «The Arts of Rome's Provinces» ως Senior Participant του ερευνητικού προγράμματος που υποστηρίζεται από το Ίδρυμα J.P. Getty και εποπτεύεται από τις καθηγήτριες Natalie Kampen (Columbia University) και Susan Alcock (Brown University).
 ε. Μνημόνιο Συνεργασίας Princeton University – Μουσείο Μπενάκη ως υπεύθυνος του ευρύτερου προγράμματος συνεργασίας μεταξύ των δύο ιδρυμάτων, στο πλαίσιο του οποίου οργανώνονται ερευνητικά προγράμματα, σεμινάρια προπτυχιακών και μεταπτυχιακών κύκλων σπουδών.
 – εξακολούθησε να έχει την ευθύνη του Ερευνητικού Προγράμματος Αμυκλών. Από τη θέση αυτή οργάνωσε τις ανασκαφικές εργασίες και την καταγραφή των αρχαιολογικών ευρημάτων στο Ιερό του Απόλλωνα.

ΤΜΗΜΑ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗΣ, ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΡΩΜΑΪΚΗΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ

Προσωπικό

Ειρήνη Παπαγεωργίου (υπεύθυνη τμήματος), Αγγελική Ζήβα (έως 17/12/2012)

Δορεές 2011

– Karma Pirpin: 38 χάλκινα και ασημένια δαχτυλίδια που χρονολογούνται από τη γεωμετρική περίοδο έως τους ρωμαϊκούς χρόνους.
 – Michael Ward: 430 αντικείμενα (πήλινα αγγεία, ειδώλια, λίθινα εργαλεία, γυάλινα σκεύη και κοσμήματα, χάλκινα νομίσματα, πήλινες πινακίδες σφηνοειδούς γραφής) από την αρχαία Μεσοποταμία, που χρονολογούνται από την 4η χιλιετία π.Χ. έως τον 1ο-2ο αι. μ.Χ.

2012
 – Κωνσταντίνος και Μυρτώ Καού-

κη: δύο τμήματα πήλινων μινωικών ειδωλίων της μεσομινωικής Ι περιόδου (2000-1800 π.Χ.), πήλινη υδρία πρωτογεωμετρικής περιόδου (τέλη 9ου αι. π.Χ.), πήλινη λεκανίδα της ύστερης γεωμετρικής περιόδου (τέλη 8ου αι. π.Χ.), δύο πήλινα μικρογραφικά αγγεία του 3ου-2ου αι. π.Χ., πήλινος οξυπύθμενος αμφορέας του 2ου-3ου αι. μ.Χ.

Παρακαταθήκες

– Συλλογή αρχαιοτήτων Πέτρου, Αλέξανδρου και Γεωργίου Ανδρεάδη: μαρμάρινα κυκλαδικά αγγεία, χάλκινος μινωικός διπλός πέλεκυς, χάλκινη αιχμή δόρατος, πήλινα αγγεία γεωμετρικών, αρχαϊκών, κλασικών και ελληνιστικών χρόνων, χάλκινα σκεύη κλασικών χρόνων, πήλινα ειδώλια κλασικών χρόνων,

μαρμάρινες επιτύμβιες στήλες κλασικών χρόνων, μαρμάρινος κυλινδρικός κιονίσκος ελληνιστικών χρόνων, μαρμάρινα αναθηματικά ανάγλυφα κλασικών χρόνων, μαρμάρινη βάση περιρραντηρίου.

Δημοσιεύσεις – Δραστηριότητες

Η Ειρήνη Παπαγεωργίου
 – μίλησε με θέμα «Επάγγελμα: Αρχαιολόγος» σε Ημερίδα Επαγγελματικού Προσανατολισμού (Ελληνογαλλική Σχολή Ουρσουλινών, 2 Απριλίου 2011).
 – συμμετείχε στο *11ο Διεθνές Χρονολογικό Συνέδριο* με την ανακοίνωση «Η προπαγάνδα της εικόνας: Χώροι εισόδου σε δημόσια αιγαιακά κτήρια της Ύστερης Εποχής του Χαλκού και ο συναφής τοιχογραφικός διάκοσμος» (Ρέθυμνο, 26 Οκτωβρίου 2011).

– έκανε την εναρκτήρια ομιλία (key note lecture) στο 14ο Διεθνές Συνέδριο Θεραπευτικής Ιππασίας με θέμα «The Horse in Ancient Greece: Riding on Old Paths» (Αθήνα, 24-27 Απριλίου 2012).
 – στο πλαίσιο της συνεργασίας των επιμελητών του Μουσείου Μπενάκη με το Τμήμα Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων με σκοπό την ενημέρωση του ευρέος κοινού για θέματα σχετικά με τις συλλογές του Μουσείου, ορ-

γάνωσε και πραγματοποίησε κύκλο οκτώ σεμιναριακών διαλέξεων με θέμα «Γέννηση-Γάμος-Θάνατος. Ο κύκλος της ζωής μέσα από τη συλλογή Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων του Μουσείου Μπενάκη», οι οποίες έλαβαν χώρα στο κεντρικό κτήριο από τον Δεκέμβριο του 2012 έως τον Φεβρουάριο του 2013.

Η Αγγλική Ζήβα
 – δημοσίευσε άρθρο με τίτλο «Αω-

ρος θάνατος: η συμβολική του απεικόνιση σε μια μελαμβοφή πυξίδα από τις συλλογές του Μουσείου Μπενάκη» στο περιοδικό *Μουσείο Μπενάκη* 9 (Αθήνα 2011) 21-43.
 – ασχολήθηκε με την ενημέρωση της ηλεκτρονικής βάσης δεδομένων του Μουσείου (museumplus), καθώς και με την ένταξη 107 αντικειμένων της συλλογής στον ιστότοπο google art project κάτω από τον τίτλο «Benaki Museum of Greek Civilization».

ΤΜΗΜΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ

Προσωπικό
Αναστασία Δρανδάκη (υπεύθυνη τμήματος), *Άννα Μπαλλιάν* (έως 13/09/2011), Μάρα Βερούκοκου, Πανωραία Μπενάτου. Εθελοντές: Αλέξανδρος Διαμαντής, Κωνσταντίνα Κυριαζή

Δωρεές
 2011

– Βασίλειος Σκαρλάτος σύμφωνα με την επιθυμία του Δημητρίου Καλλιγά από την κληρονομιά του: εικόνα με τον άγιο Δημήτριο έφιππο, ρωσικό εργαστήριο, 19ος αι.

– Karma Pippin: 64 βυζαντινά δαχτυλίδια

2012

– Μαρία Βελλίνη-Koelling: εικόνες *Η Παναγία τον Πάθους*, β' μισό 17ου αι. και *Η Κοίμηση της Θεοτόκου*, 16ος αι.

– Αναστασία Λυκουργιά: εικόνες *Η αποτομή του Προδρόμου*, λαϊκής τεχνοτροπίας, 19ος αι. *Ο άγιος Αντώνιος*, ελλαδίτικου εργαστηρίου, 18ος αι. *Ο άγιος Παντελεήμων*, των αδελφών Ιωασαφαίων, 1896.

– Maria Lemonis: αρχιτεκτονικός σάκεος του Μητροπολίτη Σμύρνης Χρυσόστομου (1867-1922).

Παρακαταθήκες

– Συλλογή Ρένας Ανδρεάδη: βυζαντινές και μεταβυζαντινές εικόνες και αντικείμενα.

– Βασίλειος Βεκράκος: βυζαντινή κεραμική κούπα με λεπτεγχάρκτη διακόσμηση, την οποία ανέσυρε ο ίδιος από τη θαλάσσια περιοχή Προμυρίου Πηλίου, μέσα 12ου αι.

Δημοσιεύσεις – Δραστηριότητες

Η Αναστασία Δρανδάκη

– συμμετείχε με την εισήγηση «Η μετάβαση από την Ύστερη Αρχαιότητα στο Μεσαιωνικό Βυζάντιο (6ος-9ος αι.): συνέχειες, ασυνέχειες και τομές» στο *31ο Συνμπόσιο Βυζαντινής και Μεταβυζαντινής Αρχαιολογίας και Τέχνης* (Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο, 13-15 Μαΐου 2011).

– πήρε μέρος στο συνέδριο *Re-Defining Byzantium: Art and Thought in the Byzantine World* με την ανακοίνωση «*Maniera greca: Content, context and transformation of a term*» (Princeton University, 13-16 Οκτωβρίου 2011).

– μίλησε με θέμα «From Centre to Periphery and Beyond: The diffusion of models in late antique metalware» (Mainz, Römisch-Germanisches Zentralmuseum, 22 Νοεμβρίου 2011).

Η Μάρα Βερούκοκου συμμετείχε σε συνέδριο που οργανώθηκε από τους φορείς International Lychnological Association, Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού, Αρχαιολογικό Ινστιτούτο Μακεδονικών και Θρακικών Σπουδών και Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης με την ανακοίνωση «Προβλήματα Μεθοδολογίας στη χρονολόγηση των βυζαντινών πολυκάνδηλων. Παραδείγματα από τη συλλογή του Μουσείου Μπενάκη» (Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού, 11-14 Οκτωβρίου 2011).

Η Πανωραία Μπενάτου

– δημοσίευσε το άρθρο «Εικόνα με το Μαρτύριο του Αγίου Δημητρίου» στα *Πεπραγμένα 10ου Διεθνούς Κρητολογικού Συνεδρίου* (Χανιά, Οκτώβριος 2006) (Χανιά 2011).

– μίλησε στο *11ο Διεθνές Κρητολογικό Συνέδριο* για το «Εικονίδιο με τον Χριστό Άκρα Ταπεινώση από το Μουσείο Μπενάκη» (Ρέθυμνο, Οκτώβριος 2011).

ΤΜΗΜΑ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ.
ΤΜΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΕΙΜΗΛΙΩΝ

Προσωπικό

Ξένια Πολίτου (υπεύθυνη τμήματος), Στέλλα Γκίκα, Παναγιώτης Παπασταύρου. Εθελόντριες: Ασημίνα Γρηγορίου, Ρωξάνη-Αναστασία Καμπασελέ, Ευαγγελία Κοντονικολάκη, Άρτεμις Παλάσκα. Στο πλαίσιο της πρακτικής τους άσκησης εργάστηκαν οι φοιτήτριες Άρτεμις Καλούδη και Γεωργία Πεταρούδα.

Δωρεές

– Στέφανος Βαμβακούσης: ταμπουράς, κατασκευή του Μάρκου Βαμβακούση, με καταγωγή από τη Μικρά Ασία, 19ος αι.
– Ηλίας Βαρζάκας: δύο μεγάλα κιλίμια με μοτίβα από την ευρύτερη περιοχή της Τσακωνιάς, παραγγελία της μητέρας του Σοφίας Βαρζάκα σε υφαντουργείο του Πειραιά το 1918.
– Ουρανία Βούλγαρη: δύο καλύμματα τραπέζιου με ασπροκέντημα, εργόχειρα της Μαρίας Βούλγαρη, γύρω στο 1940.
– Άννα και Γεώργιος Γεωργίου, στη μνήμη της κόρης τους Ευφροσύνης: 17 αντικείμενα σκυριανής οικοσκευής (κιλίμι, τέσσερα επικασσιτερωμένα πιάτα, έξι κεραμικά πιάτα με ζωγραφικές παραστάσεις, έξι γυάλινα σκεύη εκ των οποίων δύο κούπες Μπείκόζ), που ανήκαν στην Άννα Γεωργίου, το γένος Μαυρικού.
– Χρήστος Δελουδής: στολή αδελφής νοσοκόμας του Ε.Ε.Σ. και εννέα διάσημα παρασήμων, που ανήκαν στην Ειρήνη Φίλιου (1918-2000).
– Κωνσταντίνα Δημοπούλου-Σασιλιόγλου: φούστα νυφικού, ραμμένου στην Αλεξάνδρεια το 1950, μαζί με τα στέφανα γάμου.
– Ελένη Καλιτσουνάκη: πλήρης νυφική φορεσιά από το Καστελόριζο (αποτελούμενη από επτά ενδύματα και τέσσερις επίχρυσες καρφίτσες), δύο ποδιές των αρχών του 20ού αι. από την περιοχή της Κορινθίας, επενδύτης από ριγωτή στοφα. Η ενδυμασία ανήκε στην Αικατερίνη

Αντωνά (γεν. 1870), ενώ τα υπόλοιπα ενδύματα ανήκαν στον αδελφό της δωρήτριας Σταμάτη Κομνηνό.

– Κωνσταντίνος και Μυρτώ Καούκη: εννέα τμήματα ξυλόγλυπτης διακόσμησης από εσωτερικό σπιτιού του 19ου αι.

– Margaret E. Kenna: υφαντή πατινία με παράσταση της άφιξης του πρίγκιπα Γεωργίου Β' στην Κρήτη, όπου υπηρέτησε ως Ύπατος Αρμοστής της Κρητικής Πολιτείας (1897-1906).

– Έρση και Ηλίας Κλης: δερματόδετο δειγματολόγιο κεντητικής και τμήμα από επίχρυσο διάδημα, από τη Ρουμανία, 19ος αι.

– Ανδρέας Κοτζαγιάννης: κάλυμμα του 1955-60 από κομματάκια τσόχας, εργόχειρο της γιαγιάς του Καλλιόπης Βογιατζόγλου, με καταγωγή από το Αϊδίνι της Μικράς Ασίας.

– Μαίρη Κουτούρη: ζευγάρι μαργαριταρένια σκουλαρίκια με πιθανή προέλευση την Πάτμο, τέλη 18ου-αρχές 19ου αι.· βελούδινη ζακέτα, τμήμα θεατρικού κοστουμιού από την Κριμαία, 20ός αι.· φόρεμα της δεκαετίας του 1950 από την Αίγυπτο· φούστα από μεταποιημένο βραδινό φόρεμα της δεκαετίας του 1920· έθνικ πουκαμίσια αραβικής προέλευσης.

– Ελένη Λαΐου: μπλούζα από χειροποίητη δαντέλα, εργόχειρο της μητέρας της Ανδρομάχης Σταματίου, το γένος Δέμου, γύρω στο 1920.

– Μελίτα Λάσκαρη: δύο κεντημένες τραχηλιές φορεμάτων από το Καβακλί και τρεις καραγκούνικες ποδιές από την περιοχή του Παλαμά, 19ος αι., καθώς και ένα σύνολο από ενδυματολογικά εξαρτήματα και αντικείμενα αστικής οικοσκευής, που ανήκαν στις γιαγιάδες της Αφροδίτη Παπαδοπούλου, το γένος Τζουλιάδη, από την Τραπεζούντα (γεν. 1887), και Ηρώ Ρωσώνη από τη Σμύρνη (γεν. 1897). Την αστική οικοσκευή απαρτίζουν 20 αντικείμενα (δύο ξυλόγλυπτες στεφανοθήκες, τρία κομ-

μάτια κεντημένης κουρτίνας, δύο κεντημένα καλύμματα τραπέζιου, δύο βελούδινα καλύμματα με τερζήδικο κέντημα, δύο μαξιλαροθήκες από κεντημένες άκρες πετσέτας, δύο κεντήματα τσεβρέ, τρεις πετσέτες με μονόγραμμα, τρεις σφραγίδες άρτου, σφραγίδα για τύπωμα υφάσματος), ενώ στα ενδυματολογικά εξαρτήματα περιλαμβάνονται πέντε ανδρικά (γούνινο καπέλο, δύο φέσια και δύο γιλέκα) και 18 γυναικεία (ζευγάρι επιμάνικα και ποδιά από καραγκούνικη φορεσιά, σύνολο από μπλούζα και ποδιά, σύνολο εσφορούχων, στηθόδεσμος, μισοφόρι, δύο μπλούζες με κέντημα και δαντέλα, μεταξωτή εσάρπα, μαντίλι, δύο ζευγάρια γάντια, ομπρελίνο).

– Λένα Λεβίδη: μπρούντζινο πολυέλαιος γαλλικής κατασκευής του τέλους του 19ου αι., που ανήκε στη Μαρία Βλαδιμήρου Λεβίδου, το γένος Γεωργίου Χατζανέστη.

– Φλώρα Λυκουργιά: εννέα χρηστικά (πιατέλα, χύτρα με καπάκι, σίδερο ρούχων, ταψί, γουδί με γουδοχέρι, τρίφτης λαχανικών) και δύο διακοσμητικά (ζωγραφιστά πιάτα από φαγεντιανή με σφραγίδα) αντικείμενα προερχόμενα από την οικοσκευή της μητέρας της Καλλιόπης Μίργελη-Λυκουργιά στην Κωνσταντινούπολη. Ακόμη, τρία ενθύμια από την Κατοχή (θραύσματα από σφαίρα, από όλμο και από πολεμικό υλικό άγνωστης προέλευσης), δύο ελληνικά χαρτονομίσματα του 1950, και ένα σχέδιο του Αλέκου Αρβανίτη με θέμα *Άποψη της Πλάκας*.

– Άννα-Μαρία Χατζημιχάλη: κεραμικό κανάτι από το Μανταμάδο της Λέσβου, 19ος αι.

– Λίλα Μαραγκού: κάλυμμα από δαντέλα, εργόχειρο της μητέρας της Μαρίας, με καταγωγή από την Αμοργό, 20ός αι.

– Σμύρνη Μαραγκού: λινό τραπέζομάντιλο με ασπροκέντημα από τη Λευκάδα, 1945-1955· τέσσερα υφα-

ντά σεντόνια και τρία μισοφόρια με ασπροκέντημα, προίκα των θειών της Κατερίνας και Φρόσως Φραγκούλη από τη Λευκάδα (γεν. 1901 και 1903 αντίστοιχα).

– Λία Μαρτίνου: λεύκωμα με φωτογραφικές απόψεις της Πανελληνίου Εκθέσεως Λαϊκής Χειροτεχνίας και Βιοτεχνίας (Ζάππειο 1949), και 16 πρωτότυπα σχέδια για χαλιά του Ιωάννου Γ. Καβρουδάκη, 1933-35.

– Παναγιώτης Μητσοκάκης: εγχειρίδιο με ασημένια επένδυση από τη Γεωργία, 20ός αι.

– Βασίλειος Μιχαήλ: σύνολο εργαλείων περιποίησης νυχιών· λεύκωμα *Επί τη εικοσιπενταετηρίδι Γεωργίου Α' 1863-88*, με φωτογραφίες του ιστορικού κέντρου των Αθηνών· σπρωτοθήκη με χρωμοτυπίες των βασιλέων Κωνσταντίνου ΙΒ' και Σοφίας· αχιβάδα με χαλκομανία του Κωνσταντίνου ΙΒ'.

– Χαράλαμπος Μποντζίδης: παιδικό πάπλωμα από το Μαύροβο (Μαυροχώρι) Καστοριάς, γύρω στο 1932. Ανήκε στον Αναστάσιο Μποντζίδη.

– Ευγενία Μπουρνόβα: σταμπωτό επιτοίχιο κάλυμμα με παράσταση του Μεγαλέξανδρου, από το εργαστήριο του Θεμιστοκλή Ιωαννίδη στον Τύρναβο, γύρω στα 1920-30, και κεντημένο κατωσέντονο κούνιας, αρχές 20ού αι. Ανήκαν στις γιαγιάδες της δωρήτριας Ευγενία Μπουρνόβα, το γένος Λευκαδίτου (Λάρισα, γεν. 1890), και Ιφιγένεια Γκοντικούλη, το γένος Αργυροπούλου (Νίκαια Λάρισας, γεν. 1900), αντίστοιχα.

– Ευλαμπία Μωυσόγλου: κιλίμι, βαμβακομέταξο μαντίλι, χρυσοκέντητο γιλέκο και φούντα από φέσι από τη Σίλλη Ικονίου, 19ος αι., που ανήκαν στον Χρήστο Χρυσάνθου Μωυσόγλου.

– Γιόνα Παϊδούση: 23 ενδυματολογικά εξαρτήματα και κεντήματα (δύο γυναικείοι επενδύτες από την Αλβανία, δύο κάπες βοσκού, δύο ποδόγυροι από σκυριανά πουκάμισα, σπάραγμα από κεντητό ποδόγυρο καθακλιώτικου φορέματος, κεντητό μαντήλι από την περιοχή της Ερμιό-

νίδας, ζευγάρι επιμάνικα από νυφική καραγκούνικη φορεσιά, μαύρο κεντημένο φέσι από την ευρύτερη περιοχή της Μεσογείου, δαντελένια μπλουζα ευρωπαϊκής μόδας των αρχών του 20ού αι., ζακέτα από μουαρέ ταφτά, σατέν κεντημένη ζώνη, τμήμα από βελούδινο ανδρικό νησιώτικο γιλέκο, κεντημένο πουγκί, τσεβρές, τρία κεντημένα αραχνούφαντα μαντίλια, δύο σπαράγματα από κεντήματα, διακοσμητικό κιλίμι· μπρούντζινο χειροκίνητος μύλος· πέντε μεταλλικές πινακίδες με διάτρητα γράμματα (stencils)· 17 τάματα· δύο αλφάδια· τρία μεταλλικά βάρη και τρία ξυλόγλυπτα τμήματα σε μορφή αλόγου από έπιπλο.

– Ασπασία Παπαδοπεράκη: αναμνηστικό μετάλλιο από τα Καβάφεια 2011.

– Ειρήνη Γ. Παπαϊωάννου: ζευγάρι μαξιλαροθήκες και κάλυμμα τραπέζιου με ασπροκέντημα και δαντέλα και ασημένια ταμπακοθήκη, τέλη 19ου-αρχές 20ού αι. Τα εργόχειρα ήταν προίκα της μητέρας της Μαρίας Συρμαλάκη από την Κρήτη, και η ταμπακοθήκη ανήκε στον πεθερό της δωρήτριας Ανδρέα Παπαϊωάννου.

– Γιάννης Πατέλης: λίθινο πλακίδιο με κτητορική επιγραφή του 1791· ξυλόγλυπτη ροζέτα από ταβάνι· σιδερένιο κλειδί και έξι καρφιά, αντικείμενα που προέρχονται από το αρχοντικό του Παπαμπέλη στο Τσοπέλοβο των Ιωαννίνων.

– Αγνή Πικιώνη: 53 αντικείμενα ενδυματολογικής κυρίως χρήσης (καπέλα, φορέματα, εσώρουχα, γιλέκα κ.ά.). Τα παλαιότερα είναι του τέλους του 19ου ή των αρχών του 20ού αι. και ανήκαν, τα μεν ανδρικά στον παππού της Πέτρο Πικιώνη, τα δε γυναικεία στη γιαγιά της Μαρία. Τα νεότερα, των δεκαετιών 1930, 1940 και 1950, ανήκαν στη μητέρα της Αλεξάνδρα Πικιώνη.

– Karma Pippin: 43 δαχτυλίδια 18ου-19ου αι.

– Μαίρη Σαμαρά: τρία ενδυματολογικά εξαρτήματα (μπλουζα, ζακέτα και παπούτσια), 1950-60.

– Λένα Τριανταφύλλη: στολή πρέσβη (δίκοχο καπέλο με φτερό, σακάκι με τερζήδικο κέντημα, παντελόνι).

– Δημήτριος Φιλιππίδης: υφαντή πετοέτα με κεντημένες γυναικείες μορφές από τον Όλυμπο της Καρπάθου, τέλη 19ου αι., και τρία πετοετάκια από χειροποίητη δαντέλα, εργόχειρα της μητέρας του Μαρίας Βογιατζίδου, με καταγωγή από την Άνδρο.

– Ένη Φινινή: ζευγάρι κεντημένα υποδήματα (πασούμια), 19ος αι.

Κληροδοτήματα

– Ελένη (Λέλα) Αγγελοπούλου: μαγκάλι 19ου αι.

– Ιωάννα Γενναροπούλου: δύο χρυσά περιδέραια, το ένα με ημιπολύτιμες πέτρες και το άλλο με ζιργκόν, και δύο χρυσά ρολόγια τσέπης.

– Ελίκη Ζάννα: 127 κομμάτια από ασημένια σερβίτσια διαφόρων ειδών (κουτάλια, μαχαίρια κ.ά.).

– Άννα Λιάρη: δύο ζεύγη μανικετόκουμπα, δύο βέρες, δύο καρφίτσες γραβάτας, δύο ζεύγη σκουλαρίκια, βαπτιστικός σταυρός, εγκόλπιο με αλυσίδα, ρολόι τσέπης, εξάρτημα αλυσίδας ρολογιού, θήκη για μολύβια, μπρελόκ και πλάκα χρυσού 18K.

Δημοσιεύσεις – Δραστηριότητες

Η Ξένια Πολίτου

– έγραψε τα κείμενα

α) «En mémoire de la broderie grecque» στο *Un rêve d'éternité. Le temps long des arts d'Orient* (κατάλογος έκθεσης, Fondation Boghossian, Bruxelles 2011) 29-35.

β) «The Benaki Museum and its Collection of Textiles and Costumes», *Datatextil* 24 (2011) 24-46.

γ) «Ελληνική λαϊκή τέχνη: μια μακρά ιστορία παράδοσης και μετεξέλιξης» στο περιοδικό του Σώματος Ελληνικού Οδηγισμού *Νέα μνημόνια* 53.

– παρουσίασε τις ανακοινώσεις «Dress Cultures between East and West: The Case of the Dodecanese Costumes» και «Transparence et

dentelle dans le costume de cour de la reine Olga (1851-1926). Deux éléments empruntés aux costumes régionaux grecs» στις ετήσιες συναντήσεις της Ενδυματολογικής Επιτροπής του Διεθνούς Συμβουλίου Μουσείων για το 2011 και το 2012 με θέμα *In Between. Dress cultures between East and West* (Βελιγράδι, 25-30 Σεπτεμβρίου 2011) και *Lace, Fashion and Transparency* (Βρυξέλλες, 21-27 Οκτωβρίου 2012) αντίστοιχα·

– παρουσίασε τη συλλογή του τμήματος στο αφιέρωμα της εκπομπής *Μεταμουσείο* στο Μουσείο Μπενάκη (21 Νοεμβρίου 2011)·

– συμμετείχε στον εορτασμό της 25ης Μαρτίου των Εκπαιδευτηρίων Κωστέα-Γείτονα με μια παρουσίαση με θέμα τις ενδυμασίες της εποχής της Ελληνικής Επανάστασης (23 Μαρτίου 2012)·

– ξενάγησε στη μόνιμη συλλογή του τμήματος α. τον Luigi Pizzi, Ιταλό σκηνοθέτη, σκηνογράφο και ενδυματολόγο της όπερας (9 Μαρτίου 2011)· β. το Σωματείο των Φίλων του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου (31 Οκτωβρίου 2011)· γ. ομάδα φοιτητών του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Παν/μίου Κρήτης ((26

Απριλίου 2012) και δ. ομάδες Μελών του Μουσείου Μπενάκη (12, 24 Νοεμβρίου, 2 Δεκεμβρίου 2012)·

– ανέλαβε τον συντονισμό των εκθέσεων: *ARRRGH! Σημεία και τέρατα στη μόδα* (Κτήριο οδού Πειραιώς, 15 Μαΐου - 31 Ιουλίου 2011) και *Από τον Picasso στον Koons. Κοσμήματα καλλιτεχνών* (Κεντρικό κτήριο, 16 Μαΐου - 2 Σεπτεμβρίου 2012)·

– συμμετείχε στην ομάδα που ανέλαβε τη δημιουργία του Κέντρου Διατήρησης Παραδοσιακών Τεχνικών Κλωστούφαντουργίας ΜΕΝΤΗΣ, το οποίο και εγκαινιάστηκε στις 2 Δεκεμβρίου 2012.

Η Στέλλα Γκίκα

– φωτογράφησε και κατέγραψε πάνω από 650 αντικείμενα της συλλογής (νέα αποκτήματα και το σύνολο των κεραμικών των εργοστασίων Κεραμικός ΑΕ και Icaro Rodí, τα οποία ήταν εγκιβωτισμένα και αποθηκευμένα στο Κτήριο Κουλούρα)·

– παρουσίασε σε ομάδες φοιτητών του Τμήματος Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας του Πανεπιστημίου του Αιγαίου τον τρόπο καταγραφής και τεκμηρίωσης μουσειακών αντικειμένων, στο πλαίσιο δύο εργαστηρίων που οργανώθηκαν

το 2011 και το 2012.

Ο Παναγιώτης Παπασταύρου

– εισήγαγε στο διαχειριστικό σύστημα του μουσείου 500 περίπου ψηφιοποιημένες εικόνες αντικειμένων της Συλλογής Νεοελληνικού Πολιτισμού·

– επέβλεψε, μαζί με τη Στέλλα Γκίκα, τον εγκιβωτισμό των αντικειμένων της Συλλογής που ήταν αποθηκευμένα στην οικία Κουλούρα και τη μεταφορά τους και την τοποθέτησή τους στις αποθήκες του Σχοινιά, του κτηρίου της οδού Πειραιώς και του κεντρικού κτηρίου.

Η Ασημίνα Γρηγορίου συνέχισε την καταγραφή του Αρχείου της Αγγελικής Χατζημιχάλη, με τον έλεγχο του αδημοσίευτου υλικού από τον φάκελο των Σαρακατσάνων, την πλήρη καταγραφή της ενότητας της Κεντητικής των Σαρακατσάνων και την ταξινόμηση του εικονογραφικού υλικού των δημοσιευμένων ενοτήτων της ίδιας μελέτης.

Η Ευαγγελία Κοντονικολάκη κατέγραψε το περιεχόμενο των 22 φακέλων του Αρχείου του Γιάννη Ντεσέ, που περιλαμβάνει το σύνολο των σχεδίων του από το 1948 έως το 1959.

ΤΜΗΜΑ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ, ΧΑΡΑΚΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΩΝ

Προσωπικό

Φανή-Μαρία Τσιγκάκου (έως 30/04/2011), *Πολύνα Κοσμάδακη* (υπεύθυνη τμήματος), *Δανάη Φιλίππου* (έως 10/02/2011)

Τη διετία 2011-2012 το προσωπικό του τμήματος ασχολήθηκε με την καταγραφή, την τεκμηρίωση και την ψηφιοποίηση έργων του Τμήματος Ζωγραφικής, Χαρακτικών και Σχεδίων.

Παράλληλα, προετοίμασε τις εκθέσεις *Βασίλι Λεπάντο, Θετικές οντοπίες* (Κτήριο οδού Πειραιώς, 1 Απριλίου - 1 Μαΐου 2011), *Against All Odds Project: Ηθική / Αισθητική* (Κτήριο

οδού Πειραιώς, 8 Ιουνίου - 31 Ιουλίου 2011), *Αγνήνωρ Αστεριάδης 1898-1977* (Κτήριο οδού Πειραιώς, 23 Σεπτεμβρίου - 20 Νοεμβρίου 2011), *Andy Holden, The Cookham Erratics* (Κεντρικό κτήριο, 12 Οκτωβρίου - 4 Δεκεμβρίου 2011), *Αφιέρωμα στον γλύπτη Θόδωρο* (Κτήριο οδού Πειραιώς, 20 Οκτωβρίου - 4 Δεκεμβρίου 2011), *Έλληνες ζωγράφοι στα ημερολόγια της ΑΓΕΤ ΗΡΑΚΛΗΣ 1956-2009* (Κεντρικό κτήριο, 26 Οκτωβρίου - 4 Δεκεμβρίου 2011), *Αντώνης Πίττας, Landart* (Κτήριο οδού Πειραιώς, 12 Φεβρουαρίου - 1 Απριλίου 2012), *Πάρις Πρέκας, ζωγραφική-γλυπτική* (Κτήριο οδού Πειραιώς,

14 Μαρτίου - 6 Μαΐου 2012), *Βάλιας Σεμερτζίδης, 1911-1983* (Κτήριο οδού Πειραιώς, 20 Σεπτεμβρίου - 11 Νοεμβρίου 2012), *12 καλλιτέχνες ζωγραφίζουν όψεις της Ελλάδας. Χάρτες και τοπία από τη συλλογή της ΑΓΕΤ ΗΡΑΚΛΗΣ* (Κτήριο οδού Πειραιώς, 20 Δεκεμβρίου 2012 - 20 Ιανουαρίου 2013)·

Επίσης συντόνισε το αφιέρωμα στη Μαρία Κλωνάρη και την Κατερίνα Θωμαδάκη, *Πυρκαγιά του Αγγέλου*, που πραγματοποιήθηκε, σε συνεργασία με το Ελληνικό Φεστιβάλ, στις 9 Ιουνίου 2012 στο κτήριο της οδού Πειραιώς.

Δωρεές

2011

– Γιάννης Αδαμάκος: έξι προσωπογραφίες του Αντώνη Μπενάκη (σχέδια) φιλοτεχνημένες από τον ίδιο·

– Κωστής Βελώνης: γλυπτό του ίδιου με τίτλο *Ο συλλέκτης*·

– Χριστίνα Κατράκη: ελαιογραφία·

– Ιωάννα και Χριστίνα Μπαλή: πορτρέτο του Αντώνη Μπενάκη·

– Ευλαμπία Μωυσόγλου: ελαιογραφία του Σπύρου Βικάτου και ελαιογραφία του Γιώργου Γουναρόπουλου·

– Κλέα Κατσουγιάννη: δύο ελαιογραφίες του Ιωάννη Αλταμούρα, ελαιογραφία του Γεώργιου Στρατηγού, ελαιογραφία του Antoine Ducrot, ελαιογραφία του Luca Carlevaris, δύο ελαιογραφίες αγνώστου·

– Wassily Lepanto: τρία έργα του·

2012

– Σόνια Βασιλάκη: ελαιογραφία της ίδιας·

– Νέλλη Κοκκορίνου: τέσσερις ελαιογραφίες·

– Νίκος Μαντζαβίνος: 17 σχέδια του ίδιου·

– Χάρης Ξένος: δύο έργα του ίδιου·

– Σοφία Χουλιαρά: 11 έργα (ακρυλικά και σχέδια) του Νίκου Χουλιαρά.

Η Πολύνα Κοσμαδάκη

– συνέχισε να εργάζεται για το τετραετές ερευνητικό πρόγραμμα *Παρίσι-*

Αθήνα, το διπλό ταξίδι, που ξεκίνησε στις αρχές του 2008, σε συνεργασία με το Τμήμα Νεοελληνικών Σπουδών της Γαλλικής Αρχαιολογικής Σχολής και το Ινστιτούτο Μεσογειακών Σπουδών του Ρεθύμνου·

– πραγματοποίησε τη διάλεξη «Re-considering the history of 20th-century art in Greece. A presentation of the project *Modern art in Greece: a chronology*» (Princeton University - Hellenic Studies Department, Ιανουάριος 2011). Στο Πανεπιστήμιο του Princeton διεξήγαγε παράλληλα έρευνα στη βιβλιοθήκη Marquand για την ελληνική τέχνη του μεσοπολέμου και πραγματοποίησε συναντήσεις με ακαδημαϊκούς, επιμελητές και φοιτητές, με σκοπό τη διαμόρφωση πλαισίου συνεργασίας του Μουσείου Μπενάκη με το Hellenic Studies Department και το Princeton University Art Museum·

– δημοσίευσε το κείμενο «Ο “ανεξάρτητος επιμελητής” ως επιμελητική προσέγγιση και η πρώτη της εφαρμογή σε έκθεση ελληνικής τέχνης» στο περιοδικό *Κριτική και Τέχνη, AICA Hellas* 4 (2011)·

– συμμετείχε με την ανακοίνωση «Modernism and Antiquity: Parisian perspectives and Greek artists during the interwar period» στο συνέδριο *Re-imagining the Past Antiquity and*

Modern Greek Culture (Birmingham University - Department of Modern Greek Studies, 27-29 Ιουνίου 2011)·

– ξεκίνησε να εργάζεται ως ερευνήτρια και μέλος της επιστημονικής επιτροπής στο νέο τετραετές πρόγραμμα της Γαλλικής Σχολής Αθηνών *Αθήνα - Παρίσι 1945-1975* (διάρκεια προγράμματος 2012-2017) για τη μελέτη των σχέσεων Ελλάδας-Γαλλίας στις τέχνες και τον πολιτισμό μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, από την αναχώρηση του πλοίου Ματαρόα με υποτρόφους της γαλλικής κυβέρνησης για το Παρίσι έως την πτώση της δικτατορίας στην Αθήνα·

– διοργάνωσε το διεθνές συνέδριο *Παρίσι-Αθήνα 1919-1939. Το διπλό ταξίδι*, στο οποίο και συμμετείχε με την ανακοίνωση «Civilisations anciennes et art moderne dans les Cahiers d'art de Christian Zervos pendant l'entre-deux-guerres» (Αθήνα, 19-21 Ιανουαρίου 2012)·

– μίλησε με θέμα «Εθνική η ριζοσπαστική τέχνη; η διαμάχη γύρω από τον Ελληνικό Μήνα στο Λονδίνο το 1975» στο Δ΄ Συνέδριο Ιστορίας της Τέχνης με τίτλο *Ερευνητικά ζητήματα στην ιστορία της τέχνης: από τον ύστερο μεσαίωνα έως την εποχή μας* (Αθήνα, ΑΣΚΤ, 30 Νοεμβρίου - 2 Δεκεμβρίου 2012).

ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ Ν. ΧΑΤΖΗΚΥΡΙΑΚΟΥ-ΓΚΙΚΑ

Προσωπικό

Κωνσταντίνος Παπαχρίστου (υπεύθυνος τμήματος), Παύλος Θανόπουλος, Ιωάννα Μωραϊτή, Νίκος Π. Παϊσιος, Ιωάννα Παπαδάκη (έως 25/06/2012). Εθελοντές: Νόρα Βιλάνδου, Αμαλία Ελευθερίου, Σταυρούλα Καβαλιέρου, Θανάσης Μπένος-Πάλμερ, Μαρίζα Σιάσου, Βάσια Τερζή, Χαρίσια Χατζητσώλη

Τη διετία 2011-2012 το προσωπικό του τμήματος απασχολήθηκε με εντατικούς ρυθμούς με την προετοιμασία της μόνιμης έκθεσης και

της λειτουργίας της Πινακοθήκης, η οποία τελικά εγκαινιάστηκε τον Μάιο του 2012. Στο πλαίσιο αυτό φωτογραφήθηκαν 400 έργα (πίνακες, σχέδια, χαρακτηριστικά και γλυπτά), ψηφιοποιήθηκαν και τεκμηριώθηκαν 1.500 αντικείμενα που παρουσιάζονται στις προθήκες, όπως χειρόγραφα, επιστολές, φωτογραφίες, προσωπικά αντικείμενα και σπάνιες πρώτες εκδόσεις.

Παράλληλα συνεχίστηκε η έρευνα σε δημόσιες και ιδιωτικές συλλογές για τον εντοπισμό και την καταγραφή έργων του Γκίκα με στόχο τη συ-

μπλήρωση του αρχείου της Πινακοθήκης.

Ο Κωνσταντίνος Παπαχρίστου

– πραγματοποίησε την ομιλία «Το έργο της Άννας Κινδύνη: Με αφορμή τη δωρεά έργων της στο Μουσείο Μπενάκη» (Νέα Σμύρνη, 15 Απριλίου 2012)·

– δημοσίευσε τις μελέτες:

α) «Η συλλογή έργων τέχνης για τα ημερολόγια της ΑΓΕΤ ΗΡΑΚΛΗΣ στο Μουσείο Μπενάκη: μια πρώτη προσέγγιση» στο: *Η νεοελληνική τέχνη μέσα από τα ημερολόγια της*

ΑΓΕΤ ΗΡΑΚΛΗΣ (Αθήνα 2011).
β) «Χρονολόγιο Βάλια Σεμερτζίδα (1911-1983)» στο: Ν. Χατζηνικολάου (επιμ.), *Βάλια Σεμερτζίδα, 1911-1983* (εκδ. Μουσείο Μπενάκη, Αθήνα 2012).
γ) «Αρχείο Δημήτρη Δάβη» (σε συνεργασία με τις Ευγενία Αλεξάκη και Ελίζα Πολυχρονιάδου), *Μουσείο Μπενάκη* 10 (2010) 203-16.

Η Ιωάννα Μωραΐτη
– ανέλαβε τη φωτογραφική ενημέρωση και τεκμηρίωση των εκδόσεων Κλεάνθη-Χριστίνα Βαλκανά, *Νίκος Χατζηκυριάκος-Γκίκας, Το ζωγραφικό έργο* (εκδ. Μουσείο Μπενάκη, Αθήνα 2011) και Εβίτα Αράπογλου, *Κριεζώτου αρ. 3. Νίκος Χατζηκυριάκος-Γκίκας, το Σπίτι, το Εργαστήριο και η Πινακοθήκη* (εκδ. Μουσείο

Μπενάκη, Αθήνα 2011).
– απασχολήθηκε με την προετοιμασία της έκθεσης *Νίκος Χατζηκυριάκος-Γκίκας, Ένας συγχρονισμένος αιώνας* (Ανδρος, Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης, Ίδρυμα Βασίλη και Ελίζας Γουλανδρή, 3 Ιουλίου - 25 Σεπτεμβρίου 2011).

ΤΜΗΜΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ

Προσωπικό

Μαρία Αργυριάδη (υπεύθυνη τμήματος), Νόρα Χατζοπούλου, Ευγενία Μαλιαρίτη

Το 2011 το προσωπικό του τμήματος συνέχισε την καταγραφή, την αποδελτίωση και τη φωτογράφιση των αντικειμένων της συλλογής. Από το σύνολο των 20.000 αντικειμένων (παιχνίδια, ρούχα, βιβλία, έντυπα, χρηστικά αντικείμενα της παιδικής ηλικίας κ.ά.) περισσότερα από 13.000 είναι ήδη καταγεγραμμένα.

Παράλληλα προετοίμασε τη συμμετοχή του τμήματος στη Διεθνή Ημέρα Μουσείων με θέμα *Μουσεία και Μνήμη. Ιστορίες των αντικειμένων* (18 και 21 Μαΐου 2011), όπου και παρουσίασε την έκθεση *Οι μνήμες των παιχνιδιών*. Την έκθεση πλαισίωσαν οι αναμνήσεις εκείνων που έπαιζαν τα παιχνίδια στα παιδικά τους χρόνια, οι αφηγήσεις των κατασκευαστών και των ανθρώπων του άμεσου περιβάλλοντός τους. Οι επισκέπτες κάθε ηλικίας είχαν τη δυνατότητα να γίνουν οι ίδιοι αφηγητές εξιστορώντας μνήμες για παιχνίδια του χτες και του σήμερα.

Τον Νοέμβριο 2011 ξεκίνησε ο εγκιβωτισμός των αντικειμένων, ώστε να μεταφερθεί η συλλογή από το Μέγαρο Βέρας Κουλούρα στο κτήριο της Ελένης Θεοχάρη-Περράκη στον Λυκαβηττό, όπου στεγάζεται προσωρινά μέχρι να ολοκληρωθούν

οι εργασίες αποκατάστασης του διατηρητέου Μεγάρου και μετατροπής του σε Μουσείο Παιχνιδιών και Παιδικής Ηλικίας.

Παραχωρήθηκαν στο Υπουργείο Οικονομικών ψηφιακές απεικονίσεις παιχνιδιών ώστε να χρησιμοποιηθούν ως βινιέτες για το Λαϊκό λαχείο του έτους 2012.

Δωρεές 2011

– Πέτρος Αναγνώστου: πήλινο ειδώλιο κουροτρόφου, αρχαϊκή περίοδος.
– Απόστολος Αργυριάδης: μπαούλο με ρουχισμό, χρηστικά αντικείμενα, παιχνίδια και σχολικά των αρχών του 20ού αι. Τα αντικείμενα αυτά ανήκαν στις Λιλή και Ελένη Αθανασίου.
– Στάθης Αρφάνης: παιχνιδι-ελέφαντας, κούκλα-παλιάτσος, σιδερένια μελανοδοχεία, view master με 13 ταινίες.
– Τατιάνα Ραϊση-Βολανάκη: κούκλα τύπου child από celluloid, ιταλικής κατασκευής, δεκαετία 1950.
– Αλεξάνδρα Βρεττού: συλλογή παιχνιδιών και βρεφικού ρουχισμού.
– Μαίρη Γιαννουλάτου: υφασμάτινη κούκλα της Elena Scavini.
– Βύρωνας Λεωνιδόπουλος: τρία παιχνίδια κατασκευής Meccano της εταιρείας Märklin Frères & Cie, δεκαετία 1930.
– Ιωάννης Λιάπας: τοίγκινη ρόδα αγγλικής κατασκευής, δεκαετία 1930.
– Κορίνα Μοσχίδη: συλλογή παιχνιδιών, δεκαετία 1960.

– Μιχάλης Τσαγκαρης: γυάλινη διαφάνεια μαγικού φανού, ευρωπαϊκής κατασκευής, αρχές 20ού αι. δύο ξύλινα πιστόλια του Γιώργου Λεδάκη, δεκαετία 1920. κούκλα-κουδουνίστρα από το Χονγκ Κονγκ, β' μισό 20ού αι. κουτί με βρεφικά καλτσάκια της εταιρείας ΕΛΒΕ, δεκαετία 1950-2012

– Pierre Amandry: επιτραπέζιο παιχνίδι Nain Jaune

– Χρήστος Καρακόλης: συλλογή από χειροποίητα αγορίστικα παιχνίδια σημαδιού.

– Ιωάννα Κουτσουδάκη: γαλλική μηχανική κούκλα της εταιρείας Société Française des Bébés et Jouets (S.F.B.J.), αρχές 20ού αι.

– Μελίτα Λάσκαρη: σύνολο από 47 αντικείμενα ενδυματολογικού κυρίως περιεχομένου, τέλη 19ου-αρχές 20ού αι. Ξεχωρίζει η ξύλινη στεφανοθήκη σε σχήμα οκταγώνου που ανήκε στην Ηρώ Σωσώνη και χρονολογείται το 1897.

– Αικατερίνη Μαγγιώρου-Νεγκρίν: συλλογή από κούκλες με ελληνικές φορεσιές της εταιρείας Near East Industries που κατασκευάζονταν στην Ελλάδα με προορισμό την Αμερική, δεκαετία 1930.

– Αλέξανδρος Ρωμάνος: τρία παιδικά ζευγάρια τσαρούχια, αρχές 20ού αι. κοντογούνι κοριτσιού από βελούδο, αρχές 20ού αι. φέσι κοριτσιού από βελούδο, αρχές 20ού αι. δύο υφασμάτινες κούκλες με ελληνική παραδοσιακή φορεσιά, δεκαετία 1950.

Δημοσιεύσεις – Δραστηριότητες
 Η Μαρία Αργυριάδη
 – πραγματοποίησε την ομιλία «European educational toys and games from the Benaki Museum collection, inspired from the period of Ottoman

Rule in Greece and the Greek War of Independence (1821-1828)» στο 6ο Παγκόσμιο Συνέδριο του ΙΤΡΑ (International Toy Research Association) με θέμα *Toys and learning in different cultures* (Bursa, 26-30 Ιουλίου 2011).

– συμμετείχε στον τόμο *Το ελληνικό τσίγκινο παιχνίδι – κύλαγε το τσέρκι* (εκδ. Gramma, Αθήνα 2011) με το κείμενο «Από την κονσέρβα στο τσίγκινο παιχνίδι».

ΤΜΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΑΡΧΕΙΩΝ ΚΑΙ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΩΝ

Προσωπικό
Βαλεντίνη Τσελίκα (έως 07/01/2011),
Τάσος Σακελλαρόπουλος (υπεύθυνος τμήματος), Ελευθερία Γκούφα, Μαρία Δημητριάδου, Αλέκος Π. Ζάννας (έως 19/11/2012), Βάσω Κομπιλάκου (έως 27/06/2011) Ειρήνη Μαύρου-Ζαφειριάδου. Εθελοντές: Ειρήνη Γ. Παπαϊωάννου, Εύη Παυλώφ, Καίτη Τσαλίκη, Αντιγόνη Στυλιανοπούλου, Μαρία Νόννη, Γιώργος Ντότης, Θεοδώρα Γκορίτσα, Μαρία-Ελένη Δαλακούρα, Μυρτώ Βρατσάνου, Κλαίρη Φελώνη, Μαριλένα Σκληρού, Γιώργος Γάσιος, Ελένη Μπακατοσή, Στέλιος Λιάγγης, Βασιλική Μαγρηλή, Έλενα Αλπογιάννη, Δέσποινα Κυριακίδη, Μιχάλης Δαρδούγιας, Αγγελική Αθυρίδη-Νταλιάνη, Διονύσης Κρόκος, Ιόλη Μιχαλίδου.

Δωρεές
 2011

– Άγνωστος: CD με τραγούδια σε ποίηση Κ.Π. Καβάφη
 – Άγνωστος: σφραγίδα χάρτη
 – Άγνωστος: φωτοτυπίες αναφορών Ίωνος Δραγούμη, 1908
 – Μαρίνος Γερουλάνος: προγράμματα εκδηλώσεων του Μουσείου Μπενάκη 2006-2011
 – Αιμιλία Γερουλάνου: αρχείο Παύλου και Ειρήνης Καλλιγά
 – Ειρήνη Γερουλάνου: υλικό συμπληρωματικό για το αρχείο Σπυρίδωνος Σαμάρα· έντυπα σχετικά με τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004· τρία DVD: *Άρης Βελουχιώτης «Το δίλημμα»*, *Ελ. Βενιζέλος*, *Γ. Σεφέρης – Οδ. Ελύτης τα δύο nobel* γραμματόσημα και CD από τη σειρά της εφημερίδας *Καθημερινή* για

τους πρωθυπουργούς της Ελλάδας·
 – Οικογένεια Γερουλάνου: αρχείο περιοδικού *Μούσαι*· πέντε φωτογραφίες της οικογένειας Μπενάκη
 – Γραμματεία του Μουσείου Μπενάκη: έγγραφα σχετικά με την Καλλιτεχνική Επιτροπή του Μουσείου
 – Σπ. Δελούκας: αποκόμματα εφημερίδων
 – F.B. Edridge: έγγραφα οικογενείας Μαυρομμάτη
 – Μαρία Ηλιού: έγγραφα από το αρχείο της οικογένειας Θ. Πάγκαλου
 – Ξένια Θεοφρίδου: DVD *Αιμίλιος Ριάδης – Γ.Α. Παπαϊωάννου*
 – Χαρούλα Ιατρίδου: πτυχίο Νομικής Σχολής του Βαρβαρίγου Πήλικα, 1870
 – Φάνης Κακριδής: αρχείο Φούλας Χατζηδάκη
 – Τζένη Καλλέργη: ψηφιοποιημένα αντίγραφα φωτογραφιών του Λυκούργου Καλλέργη
 – Παύλος Καλλιγάς: αρχείο Μαρίνου Καλλιγά
 – Μαρία Μανούσακα και Θεόδωρος Βρακίδης: αρχείο Γιάννη Μανούσακα
 – Φωφώ Μαυρική: φωτοτυπίες του υλικού που συγκέντρωσε για το βιβλίο σχετικά με τον Πάνο Αραβαντινό
 – Μεγακλής Οικονόμου: προικοσύμφωνο
 – Ιούλιος Παπαδόπουλος: τέσσερα DVD από το 11ο Φεστιβάλ Γ.Α. Παπαϊωάννου στην Καβάλα
 – Γιώργος Παπαδούκας: αρχείο Ολυμπίας Παπαδούκα
 – Ειρήνη Γ. Παπαϊωάννου: cartepostale με πορτραίτα συνθετών· τεύχη περιοδικών *Φιλολογικά Χρονικά*, *Θεμέλιο*, *Ιππόκαμπος*, *Τετράδιο*· επικήδειος εκφωνηθείς στην κηδεία

του Αιμίλιου Βεάκη, 1951· τρία σχολικά βιβλία
 – Νίκος Πετρόπουλος: αρχείο Αχιλλέα Νέη
 – Μαρία Πετροπούλου: έντυπο και αρχαιακό υλικό για το δημοψήφισμα του 1974
 – Διονύσης Σέρρας: κατάλοιπα αρχείου Σωκράτη Καψάσκη
 – Φωτεινή Στεργιοπούλου: τετράδιο περιλήψεων από παραδόσεις της Νομικής Σχολής, 1888
 – Γιώργος Τσουγιόπουλος: αρχείο Γ. Τσουγιόπουλου, 1967-1974
 – Κωνσταντίνος Χίζαρης: φωτοτυπία παρτιτούρας του έργου *Cycle of life, for solo guitar. In memoriam Y.A. Papaioannou* 2012
 – Γιώργος Βαρλάμος: χαρακτηριστικό
 – Μαρίνος Γερουλάνος: φωτογραφικό υλικό με προσκοπικά θέματα
 – Ειρήνη Γερουλάνου: χάρτες και τοπογραφικό υλικό των ετών 1909-1913
 – Δημοτικό Ωδείο Δήμου Καβάλας: έντυπο υλικό από το Φεστιβάλ Γ.Α. Παπαϊωάννου που διοργανώθηκε στην Καβάλα το καλοκαίρι του 2012
 – Μάνος Ελευθερίου: τρία εμπορικά κατάστιχα των ετών 1877-1883, 1883-1884 και 1887, τρεις χρεωστικές ομολογίες του 1883 και χειριστήριο τηλεγράφου του 1948
 – Αλέκος Π. Ζάννας: διάφορα περιοδικά της δεκαετίας 1965-1975 από τη βιβλιοθήκη της Αργίνης Γούτου· δύο επετηρίδες του Πολεμικού Ναυτικού, 1980
 – Περικλής Κούκος: CD με τίτλο *Periklis Koukos, Dreams. Works for violin, piano and string orchestra*
 – Φλώρα Λυκουργιά: τέσσερις δι-

σκοι βινυλίου *Ο Σεφέρης διαβάζει Σεφέρη, Κωστή Παλαμά, Ποιήματα II, Αγωνιστές της Λεντεριάς, 1821, Ο νέος Ερωτόκριτος*

– Αικατερίνη Μακρυνοκόλα: αρχαικό και έντυπο υλικό των ετών 1930-2009 σχετικά με τον Γιάννη Ρίτσο·

– Ελένη Μόστρα: αρχείο Βασιλείου Μόστρα με μελέτες του των ετών 1950-1960·

– Νότης Παναγιωτόπουλος: προσωπικό αρχείο·

– Ειρήνη Γ. Παπαϊωάννου: τέσσερα μικρά βιβλία στη γαλλική γλώσσα·

– Γιάννης Πάτσης: δάδα από τους XI Ολυμπιακούς Αγώνες του Βερολίνου, 1936·

– Μαρία Πετροπούλου: αποκόμματα εφημερίδων, χάρτης του Αγίου Όρους, φωτογραφικό υλικό από τα γεγονότα του Πολυτεχνείου, βιβλία, δίσκος βινυλίου *Νίκος Σκαλκώτας, 4 ελληνικοί χοροί*

– Αναστάσιος Σαββαΐδης: χάρτης της Ελλάδας, 1920-1930·

– Χαρά Τόμπρα: χειρόγραφες παρτιτούρες του Γ.Α. Παπαϊωάννου για τα έργα *Σονάτα για πιάνο* και *Σονάτα για πιάνο και βιολί*

– Μαρί Λουίζ Φέρλα: φύλλα των εφημερίδων *Αστραπή* και *Η Ένωσις του Ελληνισμού* με ημερομηνίες 19/4/1909 και 15/10/1914, αντίστοιχα·

– Στεφανί Χορν: σειρά της εφημερίδας *Athens News* όταν εκδιδόταν από τον Δημοσιογραφικό Οργανισμό Λαμπράκη.

Αγορές
2011

– Έντυπο *Βοήθεια για Fire Camp. Βραδιές ψυχαγωγίας και πυράς*

– *Ομολογία δανείου του Ν. Λιδοξόου. Ψήφισμα για το δάναιο Ν. Λιδοξόου.*

Εμπλουτισμός Βιβλιοθήκης

Το 2011 προστέθηκαν 849, ενώ το 2012 285 βιβλία, τα περισσότερα από τα οποία προήλθαν από δωρεές.

Δημοσιεύσεις – Δραστηριότητες
Στη διετία 2011-2012 το τμήμα δέχθηκε περισσότερους από 240 ερευ-

νητές, οι οποίοι συμβουλευτήκαν διάφορα αρχεία και παρήγγειλαν φωτοτυπίες και φωτογραφίες. Παράλληλα ένας σημαντικός αριθμός μελετητών εξυπηρετήθηκε μέσω του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.

Ο Τάσος Σακελλαρόπουλος

– συνέγραψε κείμενο για τον κατάλογο της έκθεσης *Κώστας Μπαλάφας, Φωτογραφίζοντας το Αντάρτικο στην Ήπειρο, 1941-1944* (εκδ. Μουσείο Μπενάκη, Αθήνα 2011)·

– παρουσίασε τη συγκρότηση και τη λειτουργία των Ιστορικών Αρχείων του Μουσείου Μπενάκη σε συνέδριο που διοργάνωσαν τα Γενικά Αρχεία του Κράτους (Αθήνα, 27 Ιανουαρίου 2011)·

– συμμετείχε στην ημερίδα για τον φωτογράφο Κώστα Μπαλάφα με την ομιλία «Θεατές και αθέατες όψεις της Αντίστασης στην Ήπειρο» (Κτήριο οδού Πειραιώς, 27 Φεβρουαρίου 2011)·

– μίλησε με θέμα «Αρχεία και πολιτική μνήμη» στην επέτειο ίδρυσης της ΕΠΟΝ που διοργάνωσαν τα ΑΣΚΙ και ο ΣΥΡΙΖΑ (Αθήνα, 1 Μαρτίου 2011)·

– παρουσίασε τα βιβλία α) του Βασίλη Κουνέλη, *Ο Νοματάιος*, σε εκδήλωση που διοργάνωσαν οι Εκδόσεις Ωκεανίδα (Νέα Σμύρνη, 13 Μαρτίου 2011), β) του Παύλου Κρέμου, *Fin de siècle*, σε εκδήλωση που διοργάνωσε ο Όμιλος Πολιτισμού Εύμαρος (Αθήνα, 11 Απριλίου 2011) και γ) του Ανταίου Χρυσοστομίδη, *Λεωνίδας Κύρκος, Η δυναμική της Ανανέωσης* (Αθήνα, 14 Δεκεμβρίου 2011)·

– έκανε την ανακοίνωση «Η Κατοχή και ο Εμφύλιος πόλεμος στα κείμενα του Νίκου Σβορώνου. Ο πολιτικός ρόλος του Ιστορικού» σε συνέδριο για τα 100 χρόνια από τη γέννηση του Νίκου Σβορώνου (Αθήνα, 9 Απριλίου 2011). Τροποποιημένη έκδοση της ανακοίνωσης δημοσιεύθηκε στο αφιερωματικό τεύχος του περιοδικού *Νέα Εστία* τον Δεκέμβριο 2011·

– στην ημερίδα του Ιδρύματος

Καλλέργη παρουσίασε «Το Αρχείο Καλλέργη στο Μουσείο Μπενάκη» (Αθήνα, 1 Μαΐου 2011)·

– με το άρθρο «ΧΑΠΠΥ ΝΤΑΙΗ» συμμετείχε στο αφιέρωμα στον πολιτικό κινηματογράφο που δημοσίευσε το περιοδικό των ΑΣΚΙ *Αρχειοστάξιο* (Ιούνιος 2011)·

– μίλησε με θέμα «Η Βούλα Παπαϊωάννου φωτογραφίζει την 28η Οκτωβρίου 1940 και τις πολεμικές προετοιμασίες στην πόλη της Αθήνας. Μια διαφορετική μαρτυρία: η “αστική” φωτογραφία στις ημέρες του ελληνοϊταλικού πολέμου» σε ημερίδα για την επέτειο της 28ης Οκτωβρίου 1940, που διοργάνωσε η Ένωση Φιλολόγων Αιγίου (Αίγιο, 23 Οκτωβρίου 2011)·

– μίλησε για την Αντίσταση στα κείμενα του Κώστα Μπαλάφα σε ημερίδα με θέμα τον σπουδαίο Ηπειρώτη φωτογράφο, που διοργάνωσε η Ιστορική Λαογραφική Εταιρεία Τζουμέρκων (Αρτα, 25 Οκτωβρίου 2011)·

– δίδαξε το μάθημα «Η πολιτική διαμόρφωση του Ελληνικού Στρατού από το 1935 έως την 21η Απριλίου 1967» στο πλαίσιο μεταπτυχιακού σεμιναρίου με θέμα «Η Δικτατορία του 1967, Νέες προσεγγίσεις», που διοργανώθηκε από τα Πανεπιστήμια Αθηνών και Πάντειο, τα ΑΣΚΙ και το ΕΙΕ (Αθήνα, 2011-2012)·

– επιμελήθηκε τον τόμο *Ελευθέριος Βενιζέλος και πολιτιστική πολιτική. Πρακτικά συνεδρίου (21-22 Νοεμβρίου 2008)* (εκδ. Μουσείο Μπενάκη, Αθήνα 2012), στον οποίο και έγραψε το εισαγωγικό κείμενο·

– πήρε μέρος σε εκδήλωση της Ταυνοθήκης για τον Εμφύλιο Πόλεμο (13 Φεβρουαρίου 2012)·

– δημοσίευσε άρθρο στην *Καθημερινή* για το Πολεμικό Μουσείο (6 Μαΐου 2012)·

– συμμετείχε σε σεμινάριο με θέμα: *Η δικτατορία του 1967. Νέα ερευνητικά πεδία* (Σύρος, 13-14 Ιουλίου 2012)·

– προετοίμασε α) αίτηση στο Ίδρυμα Λάτση για τη δημιουργία ερευνητικού προγράμματος σχετικά

με τη μελέτη της αντιστασιακής οργάνωσης «Δημοκρατική Άμυνα» και β) έγγραφα για τη δωρεά του αρχείου της αντιστασιακής οργάνωσης «Ελεύθεροι Έλληνες» (2012).

– επιμελήθηκε την έκθεση *Βαλκανικοί Πόλεμοι 1912-1913. Η αυγή του ελληνικού εικοστού αιώνα* (Κεντρικό κτήριο, 12 Δεκεμβρίου 2012 - 10 Μαρτίου 2013).

– συμμετείχε σε εκπομπές της NET «Η μηχανή του χρόνου» με θέμα α) τον Δεκέμβριο του 1944 και β) την επέτειο της εξέγερσης του Πολυτεχνείου και τη Δικτατορία του 1967. γ) της ΕΤ1 «Παρασκήνιο» για την εφημερίδα *ΜΑΧΗ* και την πολιτική δράση του Ηλία Τσιριμώκου, δ) του ραδιοφωνικού σταθμού *Στο Κόκκινο* με θέμα τον Νίκο Μπελογιάννη, ε) της δημοσιογράφου της

σουηδικής τηλεόρασης Γεωργίας Κακκαβά για τους τόπους εξορίας και στ) του δημοσιογράφου Νίκου Μεγκρέλη γύρω από τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο.

Η Μαρία Δημητριάδου

– επεξεργάστηκε τους επτά πρώτους φακέλους, επί συνόλου 64, οι οποίοι και εκδόθηκαν στο: «*Αρχείο Αγώνος*» (1806-1832). Από τα *Ιστορικά Αρχεία του Μουσείου Μπενάκη. Επιτομές εγγράφων*, τόμ. Α΄ (εκδ. Μουσείο Μπενάκη, Αθήνα 2011). Η επεξεργασία περιλάμβανε την ταξινόμηση, την αποδελτίωση, την ταύτιση τοπωνυμίων και ονομάτων προσώπων, περιλήψεις εγγράφων καθώς και δημιουργία ευρετηρίου.

– προχώρησε στην επεξεργασία των φακέλων 8-14 από το Αρχείο Αγώ-

νος με σκοπό την έκδοση του δεύτερου τόμου).

– συνεπιμελήθηκε, με τον Τάσο Σακελλαρόπουλο, την έκθεση *Βαλκανικοί Πόλεμοι 1912-1913. Η αυγή του ελληνικού εικοστού αιώνα* (Κεντρικό κτήριο, 12 Δεκεμβρίου 2012 - 10 Μαρτίου 2013), στον κατάλογο της οποίας και δημοσίευσε τα κείμενα «Οι ξένοι ανταποκριτές στις βαλκανικές συγκρούσεις 1912-1913» και «Η ανατροπή στα Βαλκάνια μέσα από τον αγγλικό και γερμανικό Τύπο».

Η Ρενάτα Ζαφειριάδου

– απασχολήθηκε με την ψηφιοποίηση αρχείων.

– ανέλαβε τη λειτουργία του αναγνωστηρίου και τη γραμματειακή υποστήριξη του τμήματος.

ΤΜΗΜΑ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΑΡΧΕΙΩΝ

Προσωπικό

Φανή Κωνσταντίνου (σύμβουλος τμήματος), *Αλίκη Τσίργιαλον* (υπεύθυνη τμήματος), Αρχοντία Αδαμοπούλου (έως 25/06/2012), Ντέση Γρίβα, Χρυσούλα Δεπόλλα (έως 25/06/2012), Γεωργία Ιμοιρίδου, Λεωνίδας Κουργιαντάκης, Μαρία Μάττα (έως 29/02/2012), Ελένη Τσάκωνα, Όλγα Χαρδαλιά (έως 25/06/2012). Εθελοντές συνεργάτες: Ειρήνη Ανδρουλάκη (2012), Βούλα Ανδρουλιδάκη, Ειρήνη Αποστόλου, Φωτεινή Βεργίδου (2011), Λάζαρος Καραβάς, Πόπη Κασωτάκη, Ντόρα Κατσικάκη, Ηρώ Κόλλα, Δάφνη Κωστοπούλου, Ρούλα Μιχαηλίδου, Μαρία Μπουντούρη (2012). Στο πλαίσιο της πρακτικής τους άσκησης εργάστηκαν το 2011 οι φοιτητές Ειρήνη Ανδρουλάκη, Ανδριάννα Βασιλείου, Άρης Κουρκουμέλης-Χαραλαμπίδης, Αλεξάνδρα Μαυρικού, Ιάσωνας Νικητέας, Χαρούλα Πόγια και Αικατερίνη Σαμαρά, ενώ το 2012 η φοιτήτρια Ευαγγελία Καρούζου.

Τη διετία 2011-2012 το προσωπικό

του τμήματος απασχολήθηκε με τη διοργάνωση ή τη συνδιοργάνωση των φωτογραφικών εκθέσεων:

– στο κεντρικό κτήριο *Φωτογραφικοί Ορίζοντες. Τέσσερις φωτογράφοι του Φωτογραφικού Κύκλου Βασίλης Γεροντάκος – Άγγελος Μίχας – Βασίλης Ραγουζαρίδης – Ανδρέας Σχοινάς* (14 Μαΐου - 12 Ιουνίου 2011), *James Robertson. Φωτογραφίες Ελληνικών Αρχαιοτήτων, 1853-1854* (29 Ιουνίου - 21 Αυγούστου 2011), *Σμύρνη. Η καταστροφή μιας κοσμοπολίτικης πόλης 1900-1922* (25 Ιανουαρίου - 18 Μαρτίου 2012), *Διωγμός και ανταλλαγή πληθυσμών (Τουρκία-Ελλάδα: 1922-1924)* (28 Μαρτίου - 29 Απριλίου 2012).

– στο κτήριο της οδού Πειραιώς *Κώστας Μπαλάφας. Το Αντάρτικο στην Ήπειρο, 1940-1944* (10 Φεβρουαρίου - 30 Απριλίου 2011), *Καμίλο Νόλλας. Mobile in NY / Εν κινήσει στη Νέα Υόρκη* (10 Ιουνίου - 31 Ιουλίου 2011), *Land Ends. Πάυλος Φυσάκης* (14 Δεκεμβρίου 2011 - 29 Ιανουαρίου 2012), *Κλεοπάτρα Χαρίτων. Τα Προ-*

σφυγικά της Λεωφόρου Αλεξάνδρας (4 Απριλίου - 6 Μαΐου 2012), *Γεώργιος Ε. Βαρδολομαίος. Λαύριο. Τα σκηνικά μιας παράστασης* (26 Απριλίου - 20 Μαΐου 2012).

Τις περισσότερες από τις παραπάνω εκθέσεις συνόδευσαν σχετικοί κατάλογοι, η υλοποίηση των οποίων έγινε με ευθύνη του τμήματος.

Στο πλαίσιο της έκθεσης για τον Κώστα Μπαλάφα οργανώθηκε ημερίδα με τίτλο *Η Φωτογραφία στα Χρόνια της Αντίστασης. Ελλάδα, 1941-1944* (Κτήριο οδού Πειραιώς, 27 Φεβρουαρίου 2011).

Παράλληλα, το προσωπικό ανέλαβε και την παρουσίαση εκθέσεων σε άλλους χώρους στην Ελλάδα και το εξωτερικό, ανάμεσα στις οποίες αξίζει να σημειώσουμε την έκθεση *The First Modern Olympics, Athens 1896* (Ελληνικό Κέντρο Λονδίνου, 3 Ιουλίου - 15 Αυγούστου 2012).

Έγιναν φωτογραφίες τόσο στο πλαίσιο των εργασιών για την ανάπλαση της Πινακοθήκης Ν. Χατζή-

κυριάκου-Γκίκα, όσο και για να καλυφθούν οι ανάγκες των τμημάτων και συλλογών του Ιδρύματος. Παράλληλα, φωτογραφήθηκαν στο σύνολό τους οι εκθέσεις που παρουσιάστηκαν το 2011-2012 στους χώρους του Μουσείου.

Το 2011 καταγράφηκαν στο διαχειριστικό σύστημα του Μουσείου Μπενάκη Museum Plus 940 φωτογραφικά τεκμήρια από το Αρχείο Πέτρου Μπρούσαλη και 630 φωτογραφικά τεκμήρια από το Αρχείο Στέφανου Φιωτάκη.

– Συντηρήθηκαν τα εξώφυλλα, 10 σελίδες και τρεις ελεύθερες φωτογραφίες από το λευκώμα των Ρωμαϊδών – Zeitz, *Βαλκανικοί Πόλεμοι 1912-1913*, 186 φωτογραφίες από το Αρχείο Στέφανου Φιωτάκη, 26 φωτογραφίες από τη Νεοελληνική Ιστορική Συλλογή Κωνσταντίνου Τρίπου, τρία λευκώματα και 228 αρνητικά από το Αρχείο Κωνσταντίνου Γεωργιάδη και 112 αρνητικά του αρχείου Εμμανουήλ Διακάκη.

– Διατέθηκε φωτογραφικό υλικό από τις συλλογές του τμήματος ως εξής: 737 φωτογραφίες δόθηκαν για μελέτη ή προσωπική χρήση, 392 εξυπηρέτησαν εκπαιδευτικούς σκοπούς ή χρησιμοποιήθηκαν σε επιστημονικές εκδόσεις, 78 δημοσιεύθηκαν σε έντυπα εμπορικής χρήσης (βιβλία ή περιοδικά) και 114 εικόνες διατέθηκαν για λοιπές χρήσεις (τηλεοπτικές εκπομπές, εκθέσεις, εικονογράφηση ιστοσελίδων κ.ά.).

Το 2012 καταγράφηκαν στο διαχειριστικό σύστημα Museum Plus 1.849 φωτογραφικά τεκμήρια από το Αρχείο Κώστα Μπαλάφα, 98 από το Αρχείο Λασκαρίνας Φιλίππιδου-Μπούρα, 24 από το Αρχείο Νικολάου Τομπάζη, 166 από το Αρχείο Στέφανου Φιωτάκη, 24 από το Αρχείο Βούλας Παπαϊωάννου, 53 από το Αρχείο Έλλης Παπαδημητρίου και 19 φωτογραφικά τεκμήρια από τη Συλλογή Φωτογραφιών του 20ού αιώνα.

– Συντηρήθηκαν 16 αρνητικά από

το Αρχείο Εμμανουήλ Διακάκη και ένα αρνητικό από το Αρχείο Νικόλαου Τομπάζη.

– Διατέθηκε φωτογραφικό υλικό από τις συλλογές του τμήματος ως εξής: 179 φωτογραφίες δόθηκαν για μελέτη ή προσωπική χρήση, 294 εξυπηρέτησαν εκπαιδευτικούς σκοπούς ή χρησιμοποιήθηκαν σε επιστημονικές εκδόσεις, 145 δημοσιεύθηκαν σε έντυπα εμπορικής χρήσης (βιβλία ή περιοδικά) και 129 εικόνες διατέθηκαν για λοιπές χρήσεις (τηλεοπτικές εκπομπές, εκθέσεις, εικονογράφηση ιστοσελίδων κ.ά.).

Δωρεές

2011

– Εύη και Νίκος Βασιλάτος: το φωτογραφικό τους έργο. Πρόκειται για 1.238 έγχρωμες διαφάνειες μεγέθους 35mm και 176 φωτογραφίες που εικονίζουν την οχυρωματική αρχιτεκτονική του ελλαδικού χώρου, καθώς και για 61 έγχρωμες διαφάνειες, αντιγραφές φωτογραφιών της προπολεμικής περιόδου.

– Βιργίνια Καρτελιά: πέντε ασπρόμαυρες φωτογραφίες μεγάλου μεγέθους του Κώστα Καρτελιά από τη σειρά *HIV / Lusaka, Zambia* με θέμα τους ασθενείς AIDS στην Αφρική.

– Margaret Kenna: 112 φωτογραφίες και έξι contact prints, που τράβηξε η ίδια κυρίως από την Ανάφη τη δεκαετία 1963-1973, και δύο επιστολικά δελτάρια.

– Λεωνίδας Κόλλας: φωτογραφικός εξοπλισμός (φωτογραφική μηχανή Pentax ESII του 1973 με φακό SMC TAKUMAR 50mm σε δερμάτινη θήκη, φωτογραφική μηχανή Minolta AF-7000 του 1985 με δύο φακούς Minolta AF 50mm και Tokina AF 28-70mm και φλας Minolta Program 2800 AF σε θήκη, φωτογραφική μηχανή Kodak Tele-ektra 32 του 1978-80, ευρυγώνιος φακός Takumar και τηλεφακός Sigma 80-200mm σε δερμάτινες θήκες, κινηματογραφική μηχανή Canon Cine Canonet 8 του 1963 σε δερμάτινη θήκη).

– Κατερίνα Κορρέ-Ζωγράφου: φω-

τογραφικό πορτρέτο της πριγκίπισσας Maria-Jose de Saxe Cobourg-Gotha (1906-2001) φιλοτεχνημένο στη Ρώμη το 1935 από τη φωτογράφο Ghitta Carell (1899-1972).

– Χρήστος Κουκέλης: δύο έγχρωμες φωτογραφίες του ίδιου από τη σειρά *The State of Things* με θέμα τους ουρανοξύστες του Λονδίνου τη νύχτα.

– Μίκης Μελάς: πέντε έγχρωμες φωτογραφίες που εικονίζουν την οικία Σαλβάγου στην Αλεξάνδρεια.

– Ρούλα Μιχαλίδου: τέσσερις φωτογραφικές μηχανές (α) Kodak Instamatic 314 κατασκευής 1968-1971, β) ZIA Polaroid Land Camera του 1971, γ) Hanimex AD6s του 1986 και δ) ψηφιακή Kodak Camedia D-395).

– Ευλαμπία Μωυσόγλου: οκτώ φωτογραφίες της οικογένειάς της από τη Σίλλη Ικονίου στη Μικρά Ασία.

– Παναγιώτης Γ. Νικητέας: τέσσερα φωτογραφικά πορτρέτα φιλοτεχνημένα τη δεκαετία του 1920.

– Ιωάννα Πετροπούλου: φωτογραφικό έργο του Κώστα Σακελλαρίου από την ενότητα *Οι Τελευταίοι Έλληνες της Πόλης*.

– Δημήτρης Πολυχρόνης: 24 φωτογραφίες από τα Μεταλλεία Λαυρίου που τράβηξε ο ίδιος το διάστημα 1992-1997.

– Νικόλαος Ρωκ-Μελάς: έξι φωτογραφικά πορτρέτα μελών της οικογένειάς του που χρονολογούνται στις αρχές του 20ού αι.

– Μιχαήλ Β. Σακελλαρίου: φωτογραφικό πορτρέτο της συζύγου του Αγνής Ξενάκη-Σακελλαρίου, φιλοτεχνημένο από τη Nelly's το 1933.

– Γεωργία Τατσιράμου: 17 ασπρόμαυρες φωτογραφίες του 20ού αιώνα και αναμνηστικό έντυπο με εικόνες αρχαιοτήτων της Αθήνας.

– Κωνσταντίνος Φιλίππου: 98 έγχρωμα επιστολικά δελτάρια του β' μισού του 20ού αι. που εικονίζουν τοποθεσίες, μνημεία και οικισμούς του ελλαδικού χώρου, 41 ψηφιακές αναπαραγωγές παλαιών ασπρόμαυρων επιστολικών δελταρίων, αναπαραγωγές από σελίδες λευκώματος με παιδικές εικόνες (ζωγραφίες) που ανήκαν στην

προσωπική του συλλογή, καθώς και ένα CD με τίτλο *Μια συλλογή φωτογραφιών – πλοία και λιμάνια*.

– Κατερίνα Χατζηλία: το φωτογραφικό έργο που πραγματοποίησε ο γραφίστας Κίμων Ηλιόπουλος στο πλαίσιο της επαγγελματικής του δραστηριότητας και ο πολύτιμος φωτογραφικός του εξοπλισμός· 2012

– Μαρία Βαϊάνη: 14 φωτογραφικά πορτρέτα της Αναστασίας Βλάχου-Βαϊάνη και ένα του Θεοδώρου Βλάχου φιλοτεχνημένο από τον Αθηναίο επαγγελματία φωτογράφο Δημοσθένη (Δήμο) Πατρίδη·

– Νίκος Βασιλάτος: 179 έγχρωμες διαφάνειες φιλοτεχνημένες από τον ίδιο με θέμα την οχρωματική αρχιτεκτονική του ελλαδικού χώρου, καθώς και 375 έγχρωμες διαφάνειες, αντίγραφα προπολεμικών φωτογραφιών·

– Μαρίνος Γερουλάνος: το αρχείο του που περιλαμβάνει 789 ασπρόμαυρα αρνητικά, 289 έγχρωμες διαφάνειες, 452 φωτογραφίες, 937 contacts, οκτώ επιστολικά δελτάρια, 11 βιβλία, καθώς και αποκόμματα εφημερίδων και περιοδικών, με κύριο θέμα γέφυρες και υδραγωγεία ρωμαϊκής και λαϊκής αρχιτεκτονικής από περιοχές της ηπειρωτικής και νησιωτικής Ελλάδας·

– Αιμιλία Γερουλάνου: το προσωπικό της αρχείο που αποτελείται από 487 ασπρόμαυρες φωτογραφίες επικολλημένες σε καρτέλες, με θέμα διάτρητα κοσμήματα της βυζαντινής περιόδου, οι οποίες προέρχονται από συλλογές μουσείων της Ελλάδας, όσο και του εξωτερικού·

– Πέτρος και Νίκη Γρυπάρη: το αρχείο της πρωτοπόρου ερασιτέχνηδας φωτογράφου Μαίρης Παρασκευά (1882-1951) από 1.927 γυάλινα στερεοσκοπικά αρνητικά, 2.091 αρνητικά μεγέθους 6x6, 377 αρνητικά μεγέθους 9x12 και 324 αρνητικά νιτρικής κυτταρίνης·

– Δημήτρης, Σπύρος, Μαρία και Καλλιόπη Ευαγγελίδη: το αρχείο του επαγγελματία φωτογράφου Ιω-

άννη Ευαγγελίδη (1898-1984) από 55.000 αρνητικά ζελατίνης ποικίλων διαστάσεων (6x6, 9x12, 10x15, 13x18 και 18x24) τραβηγμένα από το 1950 έως το 1973·

– Αντώνης, Ηλίας, Γιούλα, Ελένη και Ελισάβετ Ηλιοπούλου: το αρχείο του επαγγελματία φωτογράφου Γάνου Ηλιοπούλου (1897-1985), ο οποίος δραστηριοποιήθηκε στα Φιλιατρά και στην Κυπαρισσία από το 1934 έως το 1964. Το αρχείο περιλαμβάνει 3.460 ασπρόμαυρα αρνητικά και 609 πρωτότυπες φωτογραφίες·

– Ειρήνη Καντακίτη-Κάπαρη και Στάθης Κάπαρης: 424 αρνητικά ζελατίνης, 46 γυάλινα αρνητικά και 184 φωτογραφικές εκτυπώσεις εξ επαφής του ερασιτέχνη φωτογράφου Λεωνίδα Καντακίτη με θέμα τη Μικρασιατική Εκστρατεία·

– Κατερίνα Κομνηνάτου: 80 ασπρόμαυρα αρνητικά (διαστάσεων 7x11εκ.) που αποτύπωσε η νοσοκόμα Μ. Λεκατσά την εποχή των Βαλκανικών Πολέμων·

– Λία Μαρτίνου: χειροποίητο λεύκωμα με 155 ασπρόμαυρες φωτογραφίες του φωτογράφου της Σπάρτης Γεωργίου Γεωργιάδη, με αναγραφόμενη χρονολογία 1924 και θέμα τον Μυστρά· επτά ασπρόμαυρες φωτογραφίες του ναού της Αγίας Σοφίας στην Κωνσταντινούπολη·

– Φωφό Μαυρικήου: αρχαιακό υλικό σχετικό με τη ζωή και το έργο του μεγάλου Έλληνα ζωγράφου και σκηνογράφου Πάνου Αραβαντινού. Συγκεκριμένα πρόκειται για 1.049 ασπρόμαυρες και έγχρωμες διαφάνειες, τέσσερα CD-ROM, 266 ασπρόμαυρα και έξι έγχρωμα αρνητικά, 273 πρωτότυπες φωτογραφίες που περιέχονται σε άλμπουμ και πέντε σε κορνίζες, μία δελτιοθήκη, χειρόγραφες σημειώσεις και αλληλογραφία σχετικά με την οικογένεια Αραβαντινού·

– Χαριτίνη Παπαντωνοπούλου: 25 φωτογραφίες που αποτυπώνουν θέματα από τη Μικρασιατική Εκστρατεία και 22 που εικονίζουν στιγμιότυπα από τη ζωή στην Αλεξανδρούπολη τα χρόνια 1925-1927·

– Παναγιώτης Πρωτοφάλης: φωτογραφικό πορτρέτο άνδρα που φιλοτέχνησε ο Ιταλός φωτογράφος Bartholomeo Borri στην Κέρκυρα στα τέλη του 19ου αι·

– Δημήτρης Τσίτουρας: 48 έγχρωμες διαφάνειες (slides) που φιλοτέχνησε ο δημοσιογράφος Σύλλας Κολλάτος τη δεκαετία του 1980 στην Αθήνα·

– Κλεοπάτρα Χαρίτου: έγχρωμη φωτογραφία μεγάλου μεγέθους από τη σειρά «Τα προσφυγικά της Λεωφόρου Αλεξάνδρας».

Δημοσιεύσεις – Δραστηριότητες
Η Φανή Κωνσταντίνου μίλησε με θέμα «Οι φωτογράφοι της Αθήνας την περίοδο της Κατοχής» στην ημερίδα με τίτλο *Η Φωτογραφία στα Χρόνια της Αντίστασης. Ελλάδα, 1941-1944* (Κτήριο οδού Πειραιώς, 27 Φεβρουαρίου 2011).

Η Αλίκη Τοίργιαλου

– πραγματοποιήσεται ομιλίες:

α) «Photographing Greece in the Nineteenth Century» στο συνέδριο με τίτλο *Greek (Hi)stories through the Lens. Photographs, Photographers & their Testimonies* (Λονδίνο, 9 Ιουνίου 2011)·

β) «Φωτογραφίζοντας την Ελλάδα του 19ου αιώνα» στο 10ο Συνέδριο για την Ιστορία της Ελληνικής Φωτογραφίας που διοργανώθηκε στο πλαίσιο των Φωτογραφικών Συναντήσεων Κυθήρων 2011 (Κύθηρα, 30 Σεπτεμβρίου 2011)·

– συμμετείχε στην κριτική επιτροπή του Φωτογραφικού Διαγωνισμού με θέμα *Φωτογραφίζοντας την εργασία*, που διοργάνωσε ο ΟΑΕΔ στο πλαίσιο του 2ου διήμερου Forum Εργασίας (Θεσσαλονίκη, 23 Οκτωβρίου 2011).

Η Γεωργία Ιμοιρίδου

– μίλησε με θέμα:

α) «Η Αντίσταση του Κώστα Μπαλάφα» στην ημερίδα με τίτλο *Η Φωτογραφία στα Χρόνια της Αντίστασης. Ελλάδα, 1941-1944* (Κτήριο οδού Πειραιώς, 27 Φεβρουαρίου 2011)·

β) «Δημήτρης Χαρισιάδης» στην ημερίδα *Το έπος του '40 με το φακό των φωτογράφων της εποχής* (Αίγιο, 23 Οκτωβρίου 2011).
 γ) «Σημειώσεις του Κώστα Μπαλά-

φα για τη φωτογραφική τέχνη» στην ημερίδα με τίτλο *Κώστας Μπαλάφας. Μνήμες και παραδόσεις, φωτογραφίες και κείμενα* (Αρτα, 24 Οκτωβρίου 2011).

– δημοσίευσε το κείμενο με τίτλο «Φωτογράφος» στην τετραμηνιαία έκδοση του Σώματος Ελληνικού Οδηγισμού *Νέα Μηνύματα* (Σεπτ. - Δεκ. 2012).

ΑΡΧΕΙΑ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ

Προσωπικό

Μάρω Καρδαμίτση-Αδάμη (υπεύθυνη τμήματος), *Λέτη Αρβανίτη-Κρόκου*, *Ευθυμία Δουρουδή* (έως 30/06/2011), *Αλεξάνδρα Καραγιώργου* (έως 30/06/2011), *Πωλίνα Μπορίσοβα*, *Ναταλία Μπούρα*. *Εθελοντές*: Άννα Γεωργιάδου, Γιώργος Γκότσης (2012), *Μαρία Δημοπούλου* (από 09/02/2011), *Κορνηλία Ζαρκιά*, *Αικατερίνη Καλλίτσα* (2012), *Αλεξάνδρα Καραγεώργου* (από 01/07/2011), *Δήμητρα Κυριαζή* (2012), *Θεοδώρα Κυρτάτα* (2012), *Χαρίκλεια Κουρμπανά* (2012), *Υπατία Αριστέα Στεφανία Λέκκα*, *Αντωνία Μυκονιάτη*, *Δέσποινα Πίππα* (2012), *Δήμητρα Ρηγοπούλου*. Στο πλαίσιο της πρακτικής της άσκησης εργάστηκε η φοιτήτρια *Μαρία Νοδαράκη*.

Το 2011 ολοκληρώθηκαν οι καταγραφές των αρχείων *Αναστασίας Τζάκου* και *Γ. Ζιώγα* από τις εθελόντριες *Κορνηλία Ζαρκιά* και *Υπατία Αριστέα Στεφανία Λέκκα*.

Το 2012 άρχισε η καταγραφή των αρχείων *Παναή Μανουηλίδη* από τις εθελόντριες *Κορνηλία Ζαρκιά* και *Αικατερίνη Καλλίτσα*, και *Ιωάννη Κουμανούδη* από τη φοιτήτρια *Μαρία Νοδαράκη*.

Συνεχίστηκαν:

– η τακτοποίηση, η ταξινόμηση και η καταγραφή των αρχιτεκτονικών αρχείων *Παύλου Μυλωνά*, *Κυπριανού Μπίρη*, *Βασιλη Νικολαΐδη*, *Ιωάννας Μπενεχούτσου*, *Ιωάννη Κουμανούδη*, *Σόλωνα Κυδωνιάτη* και *Κωνσταντίνου Καφαμπέλη* από τους εθελοντές συνεργάτες του τμήματος *Αλεξάνδρα Καραγεώργου*, *Αντωνία*

Μυκονιάτη, *Δήμητρα Ρηγοπούλου* και *Χαρίκλεια Κουρμπανά*, *Θεοδώρα Κυρτάτα*, *Μαρία Νοδαράκη*, *Γιώργος Γκότσης*, αντίστοιχα·

– η εξυπηρέτηση μεγάλου αριθμού ερευνητών με την παραχώρηση συνολικά 559 φωτογραφιών και σχεδίων (283 το 2011 και 276 το 2012)·

– η καταχώριση των βιβλίων και περιοδικών στο Βιβλίο Εισαγωγής, η τεκμηρίωση του υλικού, η καταλογογράφηση, η ταξινόμηση, η ηλεκτρονική καταχώριση στο βιβλιοθηκονομικό πρόγραμμα ADVANCE·

– η ψηφιοποίηση σχεδίων και φωτογραφιών επιλεκτικά, ανάλογα με τη ζήτησή τους·

– η παροχή στο ΥΠΠΟΤ υλικού και πληροφοριών για θέματα του Κεντρικού Συμβουλίου Νεοτέρων Μνημείων·

– η συνεργασία με το Ελληνικό Ινστιτούτο Αρχιτεκτονικής α) για τις εκθέσεις *Parallel Nippon. Contemporary Japanese Architecture 1996-2006* (Κτήριο οδού Πειραιώς, 1 Ιουνίου - 3 Ιουλίου 2011), *A.M. Κωτσιόπουλος και Συνεργάτες Αρχιτέκτονες: Μια διαδρομή στα όρια του Μοντέρνου* (Κτήριο οδού Πειραιώς, 14 Δεκεμβρίου 2011 - 15 Ιανουαρίου 2012), *Αστικό Κιβώτιο, Έκθεση των συμμετοχών του Πανελληνίου Φοιτητικού Διαγωνισμού για το Σχεδιασμό κατασκευής από αλουμίνιο* (Κτήριο οδού Πειραιώς, 8 Φεβρουαρίου - 11 Μαρτίου 2012), *14F/21GR Νέοι Έλληνες και Γάλλοι αρχιτέκτονες* (Κτήριο οδού Πειραιώς, 8 Φεβρουαρίου - 24 Μαρτίου 2012), *Η σημασία της λεπτομέρειας. Κυριάκος, Αντέλα Κυριακίδη και Συνεργάτες Αρχιτέκτονες* (Κτήριο οδού Πειραιώς, 30 Μαΐου - 29 Ιουλίου 2012, καθώς

και β) για τους κύκλους διαλέξεων «Σύγχρονη αρχιτεκτονική στην Ευρώπη των Άλπεων: Αυστρία – Γερμανία – Ελβετία» (από 19 Ιανουαρίου 2011) και «Πόλη Ευρώπη. Ισπανοί αρχιτέκτονες στην Αθήνα» (από 31 Οκτωβρίου 2012).

Δωρεές

2011

– *Ελένη Μανουηλίδη*: αρχιτεκτονικό αρχείο *Παναή Μανουηλίδη*, που περιλαμβάνει πάνω από 200 αρχιτεκτονικές μελέτες των ετών 1928-1981 και συμπληρωματικό υλικό το 2012·

– *οικογένεια Κουμανούδη*: αρχιτεκτονικό αρχείο *Ιωάννη Κουμανούδη*, που απαρτίζεται από πάνω από 150 αρχιτεκτονικές μελέτες των ετών 1958-2003·

– *Βαρβάρα Κωνσταντοπούλου*: αρχιτεκτονικό αρχείο *Ιωάννας Μπενεχούτσου*, που περιλαμβάνει πάνω από 100 αρχιτεκτονικές μελέτες των χρόνων 1957-1995·

– *Αγνή Πικιώνη*: συμπληρωματικό υλικό από το αρχιτεκτονικό αρχείο του *Δημήτρη Πικιώνη* και φωτογραφίες·

– *Ανδρέας Κ. Δρούλιας*: τοπογραφικά διαγράμματα οικοπέδων *Κων/νου Δρούλια* στην *Κηφισιά*·

– *Ιωάννης Μαζαράκης*: φωτοτυπίες σχεδίων και φωτογραφίες οικίας *Φίλιππου Δραγούμη*·

– *Ιωάννης Σβώλος*: φωτογραφικό υλικό του περιοδικού *Ελληνικές Κατασκευές*·

– *Γιάννης Πατέλης*: αρχιτεκτονικά σχέδια, φωτογραφίες και αρνητικά της οικίας *Παπαμπέλη* στο *Τσπελόβο Ιωαννίνων*·

– *Μάνος Χαριτάτος*: φάκελος *Υπουργείο*

γείου Συγκοινωνιών· λεύκωμα αποκομμάτων και αναμνηστικών (προσκλησεων κ.λπ.) της Έλενας Μεταξά, συζύγου του αρχιτέκτονα Αναστάση Μεταξά·

– Κωνσταντίνος Αχ. Καραμανλής: αποκολλημένη και συντηρημένη οροφωγραφία του κτηρίου της οδού Διοσκουρών 5 στην Πλάκα (36 τεμάχια)·
2012

– Λέτη Αρβανίτη Κρόκου: αρχιτεκτονικό αρχείο Κυριάκου Κρόκου, που περιλαμβάνει 45 μελέτες των ετών 1976-1997, μακέτες, φωτογραφίες, υλικό από την έκθεση στην Μπιενάλε της Βενετίας το 1996 (κάδρα, στοιχεία από σοβά, ξύλινα στοιχεία), σπουδαστικές εργασίες. Το φωτογραφικό υλικό του αρχείου ψηφιοποιήθηκε από το Τμήμα Τεκμηρίωσης για την έκθεση του ΕΜΠ *Αρχιτεκτονική και Πόλη*·

– Εμμανουήλ Περράκης: το αρχιτεκτονικό του αρχείο, που περιλαμβάνει 130 μελέτες των χρόνων 1967-2008, μεγάλος αριθμός των οποίων αφορά σε γνωστούς θεατρικούς χώρους, μακέτες, φωτογραφικό υλικό·

– Ιωάννης Κανετάκης: αρχιτεκτονικά σχέδια και τεύχη σχετικά με τη μελέτη του Κάστρου Ιωαννίνων·

– Μαργαρίτα Μίληση: αρχιτεκτονικά σχέδια, τεύχη και μακέτα σχετικά με τον διεθνή αρχιτεκτονικό διαγωνισμό για το Νέο Μουσείο Ακρόπολης·

– Νικόλαος Σοφράς: μακέτα του κτηρίου του αρχιτέκτονα Περικλή Γεωργακόπουλου στο σανατόριο «Σωτηρία»·

Δωρεές βιβλίων
2011

Βιβλία και περιοδικά δώρισαν οι Τάσος Α. Ανδρέου, Λίνος Μπενάκης, Λέτη Αρβανίτη-Κρόκου, Αριστέα Παπανικολάου-Κρίστενσεν, Αλεξάνδρα Καραγεώργου, Ιερομόναχος Ιουστίνος Σιμωνοπετρίτης, Mario Botta, Ανδρέας Γιακουμακάτος, Ελένη Μανουηλίδη, Εθνική Πινακοθήκη, Ακαδημία Αθηνών, Εμπορι-

κή Τράπεζα, Τράπεζα της Ελλάδος, Περιοδικό *Δομές*. Η Μάρω Αδάμη εμπλούτισε τη βιβλιοθήκη με περισσότερους από 100 τόμους βιβλίων.

2012
Βιβλία και περιοδικά δώρισαν οι Νικόλαος Ε. Θανόπουλος, Γιάννης Πρόφης, Μαριάννα Κολυβά, Αλεξάνδρα Λιαπικού, Γιώργος Γκότσης, Κατερίνα Κ. Παπαγεωργίου, Σοφία Η. Γκουβούση, Λέτη Αρβανίτη-Κρόκου, Ιστορική και Εθνολογική Εταιρία της Ελλάδος, περιοδικό *Δομές*.

Δημοσιεύσεις – Δραστηριότητες

Η Μάρω Καρδαμίτση-Αδάμη

– συνέγραψε τον τόμο *Τράπεζα της Ελλάδος. Τα Κτίρια* (εκδ. Τράπεζα της Ελλάδος, Αθήνα 2011), που κυκλοφόρησε με το άνοιγμα της ομότιτλης έκθεσης την οποία επιμελήθηκε σε συνεργασία με την Τράπεζα της Ελλάδος (Κτήριο οδού Πειραιώς, 15 Σεπτεμβρίου - 27 Νοεμβρίου 2011)·

– πραγματοποίησε ομιλία για τον Ernst Ziller (Θεσσαλονίκη, Μουσείο Μοντέρνας Τέχνης, 2 Φεβρουαρίου 2011)·

– ξενάγησε τον Σύλλογο ομότιμων Καθηγητών του Πανεπιστημίου Αθηνών στην έκθεση *Δημήτρης Πικιώνης* (Κτήριο οδού Πειραιώς, 16 Φεβρουαρίου 2011)·

– έδωσε δύο διαλέξεις «Περί Νεοελληνικής Ναοδομίας» (Αθήνα, Λαϊκό Πανεπιστήμιο της Εταιρείας Φίλων του Λαού, 5 και 12 Απριλίου 2011)·

– συμμετείχε στο συμπόσιο *Ο Πικιώνης σήμερα* (Κτήριο οδού Πειραιώς, 5-6 Μαΐου 2011)·

– επιμελήθηκε και συνέγραψε τον τόμο *Ο κόσμος του Εμμανουήλ Βονρέκα* (Αθήνα 2012), που κυκλοφόρησε με τα εγκαίνια της ομότιτλης έκθεσης, την οποία επίσης επιμελήθηκε (Κτήριο οδού Πειραιώς, 11 Οκτωβρίου - 2 Δεκεμβρίου 2012)·

– πραγματοποίησε ομιλία με θέμα «Το Αττικόν και η Σταδίου» (Αθήνα, 16 Φεβρουαρίου 2012)·

– έδωσε δύο διαλέξεις για την «Αθηναϊκή Πολυκατοικία» (Αθήνα, Λαϊ-

κό Πανεπιστήμιο της Εταιρείας Φίλων του Λαού, 20 και 27 Μαρτίου 2012)·

– πραγματοποίησε ομιλία στην ημερίδα *Το σχολείο του Γ. Ζογγολόπουλου στην Κηφισιά* (Α' Δημοτικό σχολείο Κηφισιάς, 7 Ιουνίου 2012)·

– συμμετείχε στην ημερίδα των Γ.Α.Κ. *Ο Ζογγολόπουλος και το Σχολικό Κτίριο* (Αθήνα, Ίδρυμα Γιώργου Ζογγολόπουλου, 11 Ιουνίου 2012)·

– ξενάγησε στον χώρο των αρχείων σπουδαστές αρχιτεκτονικής από τη Γερμανία (8 Μαΐου 2012)·

– παρουσίασε την ανακοίνωση «Ναύπλιο: από την τειχομένη Μεσαιωνική Πόλη στην Ανοικτή Πόλη του 19ου αιώνα (1828-1870)» στο Επιστημονικό Συμπόσιο *150 χρόνια Ναυπλιακή Επανάσταση* (Ναύπλιο, Βουλευτικό, 13 Οκτωβρίου 2012)·

– συμμετείχε με τους Α. Γιακουμακάτο και Γ. Πανέτσο στην παρουσίαση του τόμου *Δημήτρης Μανίκας Αρχιτεκτονική 1968-2012* (Κτήριο οδού Πειραιώς, 19 Οκτωβρίου 2012)·

– συμμετείχε στην παρουσίαση του τόμου για την Αθήνα (Εθνολογική και Ιστορική Εταιρεία, 21 Δεκεμβρίου 2012).

Η Λέτη Αρβανίτη Κρόκου

– συμμετείχε στην παρουσίαση της έκδοσης: W. Wang – Η. Κωνσταντόπουλος – Α. Φασιανός – Λ. Αρβανίτη Κρόκου, *Fassianos Building by Kyriakos Krokos* (Κεντρικό κτήριο, 18 Φεβρουαρίου 2011)·

– επιμελήθηκε την έκθεση *Κυριάκος Κρόκος 1941-1998* (Κτήριο οδού Πειραιώς, 25 Μαΐου - 29 Ιουλίου 2012) και τη μονογραφία *ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΚΡΟΚΟΣ* (εκδ. Μουσείο Μπενάκη, Αθήνα 2012), μαζί με τους Η. Κωνσταντόπουλο και Α. Λεβίδη.

Η Ναταλία Μπούρα

– ανέλαβε τον συντονισμό της έκθεσης *Τάσος Μπίρης – Δημήτρης Μπίρης: Αρχιτεκτονική. Το αμφίδρομο πέρασμα ανάμεσα στην εφαρμογή και την διδασκαλία* (Κτήριο οδού Πειραιώς, 18 Φεβρουαρίου

- 20 Μαρτίου 2011) και τον αρχιτεκτονικό σχεδιασμό για την έκθεση *Τράπεζα της Ελλάδος. Τα Κτίρια* (Κτήριο οδού Πειραιώς, 15 Σεπτεμβρίου - 27 Νοεμβρίου 2011).

- ανέλαβε τον αρχιτεκτονικό σχεδιασμό της έκθεσης *Ο κόσμος του Εμμανουήλ Βουρέκα* (Κτήριο οδού Πειραιώς, 11 Οκτωβρίου - 2 Δεκεμβρίου 2012).

Στα έτη 2011 και 2012 στο πλαίσιο των ερευνητικών δραστηριοτήτων μελετητών, πραγματοποιήθηκαν τρεις διδακτορικές διατριβές με θέμα από το υλικό των αρχείων.

MENTHES - ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΩΝ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΚΛΩΣΤΟΥΨΑΝΤΟΥΡΓΙΑΣ

Σε συνέχεια της γενναιόδωρης προσφοράς της οικογένειας Μέντη, εγκαινιάστηκε τον Δεκέμβριο του 2012 ένα μουσειακό παράρτημα στον χώρο που παλαιότερα στέγαζε τη βιοτεχνία Μέντη στο ιστορικό κέντρο της Αθήνας, στην οδό Πολυφήμου 6. Η δωρεά του Σπύρου, της Μαρίας και του Όθωνα Μέντη στο Μουσείο Μπενάκη περιλαμβάνει το σύνολο των αποθηκευμένων εμπορευμάτων και τον εξοπλισμό της νηματουργίας MENTH.

Πρόκειται για μία από τις παλαιότερες βιοτεχνικές επιχειρήσεις της χώρας στον τομέα της επεξεργασίας νημάτων και παραγωγής ειδών *rassementerie* (μεταξωτές κλωστές, γαλόνια, τρέσες, σιρίτια, κορδόνια και φούντες). Για ενάμιση αιώνα τα προϊόντα της βιοτεχνίας Μέντη στόλισαν ελληνικές παραδοσιακές ενδυμασίες, θεατρικά κοστούμια, ιερατικά άμφια και στρατιωτικές στολές, καθώς και δημιουργίες μεγάλων οίκων μόδας στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Το 2011 η επιχείρηση έκλεισε, αδυνατώντας να αντεπεξέλθει στον ανταγωνισμό των εισαγόμενων προϊόντων.

Το νέο αυτό εργαστήριο-μουσείο δίνει την ευκαιρία στον επισκέπτη να γνωρίσει τη λειτουργία μιας ιστορικής βιοτεχνίας, παρακολουθώντας όλα τα στάδια επεξεργασίας του μεταξιού και της κατασκευής κλωστίνων τεχνουργημάτων για τα οποία φημιζόταν η νηματουργία MENTH. Τον σκοπό αυτό εκπληρώνουν ειδικά σχεδιασμένα εκπαιδευτικά προγράμματα που απευθύνονται σε ενήλικους και παιδιά. Παράλληλα, το νέο παράρτημα αποτελεί έναν πυρήνα δι-

ατήρησης των παραδοσιακών τεχνικών που σχετίζονται με την επεξεργασία νημάτων, την υφαντική και την κεντητική.

Η ευγενική χειρονομία της οικογένειας Μέντη κατά μεγάλο μέρος οφείλεται σε πρωτοβουλία της εθνολόγου-λαογράφου Βιργινίας Ματσέλη, αναπληρώτριας Διευθύντριας της Διεύθυνσης Νεώτερης Πολιτιστικής Κληρονομιάς του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού, η οποία στο πλαίσιο καταγραφής των επαγγελματιών του εμπορικού κέντρου της Αθήνας που απειλούνται να εξαφανιστούν, είχε εντοπίσει, μεταξύ άλλων, και την επιχείρηση MENTH.

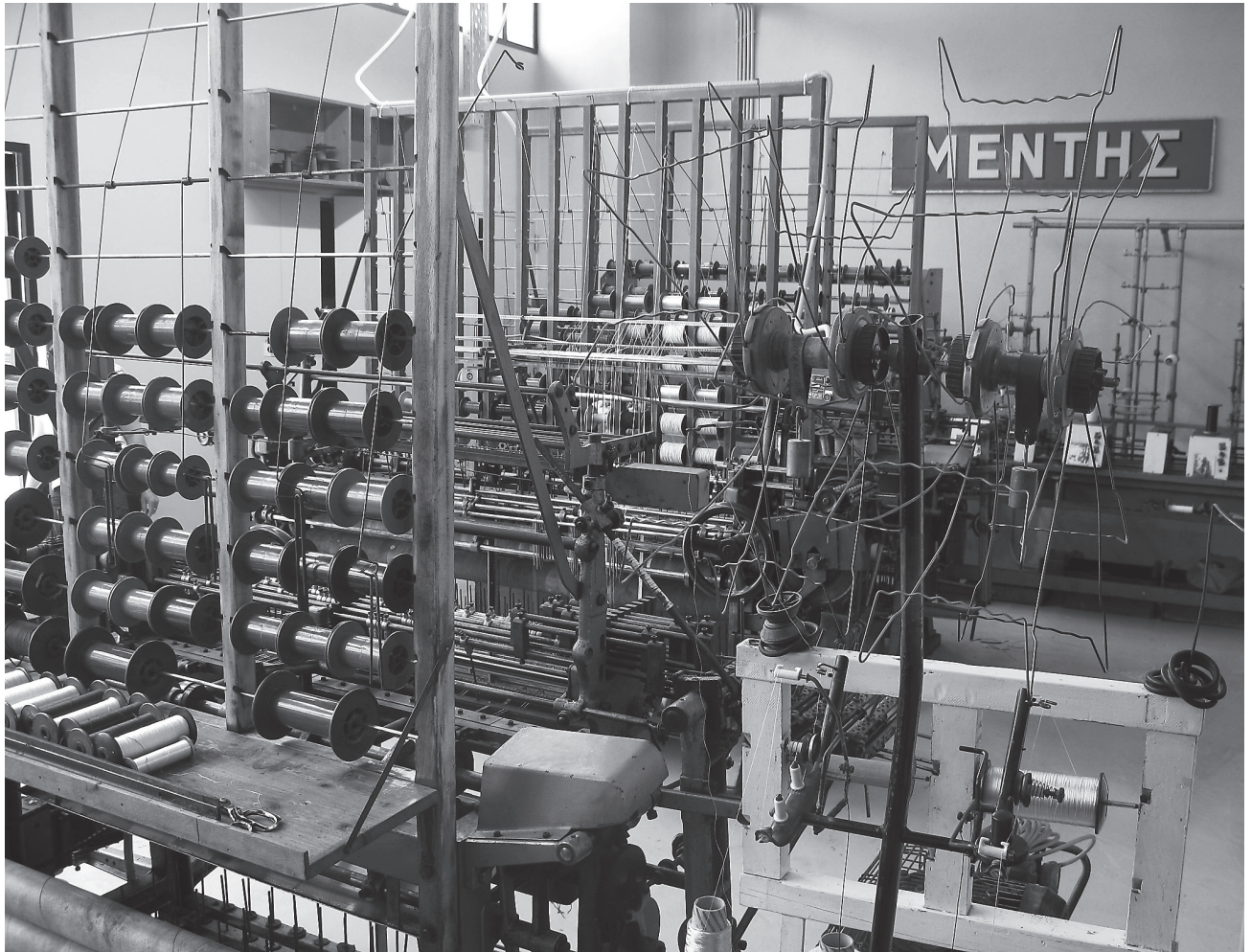
Προκειμένου να μην εξαφανιστεί η σπάνια τεχνογνωσία της Ταινιοπλεχτικής-Πασμαντερί, η Βιργινία Ματσέλη προέτρεψε τους ιδιοκτήτες της βιοτεχνίας, Σπύρο και Μαρίνα Μέντη, να δωρίσουν τον εξοπλισμό και το εμπόρευμα της επιχείρησης στο Μουσείο Μπενάκη, το οποίο και αποδέχθηκε τη δωρεά. Στη συνέχεια ένας χορηγός, με ευαισθησία και αγάπη για τις παραδοσιακές τέχνες, προσφέρθηκε να καλύψει με χορηγία του προς το Μουσείο Μπενάκη το κόστος για την ίδρυση του πρώτου ελληνικού μουσείου για τη διάσωση των παραδοσιακών τεχνικών.

Το 2011 ξεκίνησαν, με την καθοδήγηση των Σπύρου και Μαρίας Μέντη και της Βιργινίας Ματσέλη, οι εργασίες για την αποκατάσταση του βιομηχανικού χώρου και την ανάπλασή του σε εργαστήριο-μουσείο. Η Ξένια Πολίτου, επιμελήτρια της Συλλογής Νεοελληνικού

Πολιτισμού του μουσείου, επωμίστηκε τον δύσκολο ρόλο της διεκπεραίωσης κυρίως διοικητικών ζητημάτων. Οι παλαιοί υπάλληλοι της επιχείρησης Νίκος Τσοβίλης, Μαρία Γιαννοπούλου και Γιάννα Καπετανάκου, εργάστηκαν με αφοσίωση για την επαναλειτουργία του MENTH. Η ανακαίνιση του χώρου έγινε από το αρχιτεκτονικό γραφείο VOIS Architects (Κατερίνα Βορδώνη και Φάνια Σινανιώτη).

Τα επίσημα εγκαίνια πραγματοποιήθηκαν στις 2 Δεκεμβρίου 2012 στο κτήριο της οδού Πειραιώς, όπου και διοργανώθηκε από 2 έως 7 Δεκεμβρίου 2012 *bazaar* στο οποίο διατέθηκε σε προνομιακές τιμές το αποθηκευμένο εμπόρευμα της νηματουργίας. Το *bazaar*, που είχε μεγάλη επιτυχία, επισκέφτηκαν πάνω από 1.000 άτομα.

Στο πλαίσιο των εγκαινίων του Μέντη παρουσιάστηκε στο Πωλητήριο του Μουσείου η έκθεση *Ανοίγει ξανά ο Μέντης!* με έργα 47 καλλιτεχνών, οι οποίοι χρησιμοποίησαν ως πρώτη ύλη προϊόντα της βιοτεχνίας για να δημιουργήσουν αντικείμενα σύγχρονης αισθητικής. Συμμετείχαν οι καλλιτέχνες: B612, Inger Carlsson, Ghislaine Dantan, Pericles Kondylatos, Paula Lakah, Anna-Maria Lambert, Valentino Marengo, Juliette Polac, Thetis Authentics, Κατερίνα Ανέστη, Άρτεμις Βαλσαμάκη, Φανή Βογιατζή, Βάσια Γαβριηλίδου, Μαίρη Γαλάνη-Κρητικού, Δημήτρης Γενάρης, Θάλεια-Μαρία Γεωργούλη, Μαρία Γιαννοπούλου, Γιασεμί Ν.Κ., Ειρήνη Γκόνου, Άκης Γκούμας, Χριστίνα Δάρρα, Αλεξάνδρα Διαμαντοπούλου, Σταμάτης Ζάννος, Άννα Θεοχαρά-

ΜΕΝΤΗΣ - Κέντρο διατήρησης παραδοσιακών τεχνικών κλωστοϋφαντουργίας.
Άποψη εσωτερικών χώρων (φωτ.: Νικολέττα Μέντη).

κη, Κατερίνα Καλημέρη, Εριφύλλη Κανίνια, Χριστίνα Καρακαλάκη, Κατερίνα Καρούσου, Σπύρος Κούκος, Αλεξάνδρα Κούμπα, Ίρις Κρητικού, Ιόλη Λειβαδά, Λουκία, Πρόδρομος Λουκίδης, Βάγγυ Μαριόλου, Ολυμπία Μπασκλαβάνη, Βάσω Μπόλμπαση, Εβίτα Μύριαμ, Κατερίνα Μωραΐτη, Δημήτρης Ντάσιος, Κική Περιβολάρη, Μαρία Πολυξιά,

Κική Σιδηροπούλου, Καλλιρρόη Σπυρίδωνος, Αλεξάνδρα Τσουκαλά, Αγγέλα Χρυσάιτη, Μαργαρίτα Χρυσάκη.

Ο φωτογράφος Βελισσάριος Βουτσάς, που είχε αφιλοκερδώς φωτογραφίσει το κατάστημα και τη βιοτεχνία τη στιγμή του κλεισίματος της επιχείρησης το 2011, επιμελήθηκε το βίντεο που προβλήθηκε στη διάρ-

κεια των εγκαινίων και του bazaar. Την ημέρα των εγκαινίων πραγματοποιήθηκε και το εκπαιδευτικό πρόγραμμα «Κλωστές, χρώματα και φως», όπου τα παιδιά είχαν την ευκαιρία να πειραματιστούν, υπό την καθοδήγηση της δημιουργού Άνας Θεοχαράκη, με τα υλικά που παρήγε η παραδοσιακή βιοτεχνία.

ΤΜΗΜΑ ΙΣΛΑΜΙΚΗΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ

Προσωπικό

Άννα Μπαλλιάν (έως 13/09/2011),
Μίνα Μωραΐτου (υπεύθυνη τμήματος).
Εθελόντριες: Αλεξία Λιακου-
νάκου (2011), Ελισάβετ Καρανοπού-
λου (2012). Το 2012 στο πλαίσιο της
πρακτικής της άσκησης εργάστηκε
η φοιτήτρια Νίνα Ντάβαρη.

Δωρεές

2011

- Ελληνικός Σύλλογος Χάθα Γιόγκα: χρηματικό ποσό·
- Στυλιανός Λιάγγης: ορειχάλκινη λεκάνη από το Χορασάν, 12ος αι., και μπρούντζινο μαγκάλι από την Ινδία, 18ος αι.·
- Κωνσταντίνος και Λία Μαρτίνου: χρηματικό ποσό για την κατασκευή προθηκών·
- Νότης Παναγιωτόπουλος: περιδέραιο με χρυσές ψήφους και κοράλλια·
- Έλενα Σάρδη: φωτοτυπικό μηχάνημα για το γραφείο του Μουσείου Ισλαμικής Τέχνης·
- Βάκης Τσακίρογλου: χορηγία για την έκθεση *Από τη Νουβία στο Σουδάν – Με τη ματιά της Ελληνο-Νορβηγικής Αρχαιολογικής Αποστολής*. 2012
- Ελευθερία Δανδόλου-Καλλονά στη μνήμη της μητέρας της Μέλπως Δανδόλου: βραχιόλι από την Ινδία με διάκοσμο από σμάλτο, 19ος αι.·
- Μυρτώ Νίλσεν: κεραμικό πιάτο από το Ιράν, με γραπτό διάκοσμο και τρικουάζ εφνάλωση, 16ος-17ος αι.·
- Χάρης Ξένος: δύο έργα του ίδιου από τη σειρά «Χρόνος και Τόπος» (*Είκοσι δύο ποιήματα του Κ. Π. Καβάφη* και *Δώδεκα εικόνες*)·
- Τζίνα Πολίτη: τα βιβλία R. Benjamin (επιμ.), *Oriental Art – Early Indian and Indonesian Art* (Newton 1944) και R. Ettinghausen – E. Schroeder (επιμ.), *Oriental Art – Iranian and Islamic Art* (Newton 1944).

Δημοσιεύσεις – Δραστηριότητες

Η Άννα Μπαλλιάν

- συντόνισε και οργάνωσε την έκθεση *Relics of the Past - Treasures of the Greek Orthodox Church and the Population Exchange: From the Benaki Museum Collections* (Chambésy της Ελβετίας, Ορθόδοξο Κέντρο του Οικουμενικού Πατριαρχείου, 3 Φεβρουαρίου - 24 Ιουλίου 2011). Επίσης συνέγραψε και επιμελήθηκε τον ομότιτλο κατάλογο που εκδόθηκε στο Μιλάνο το 2011 με χορηγία της John S. Latsis Public Benefit Foundation·
- ανέλαβε τη συνδιοργάνωση της έκθεσης *Θραύσματα και Σπαράγματα από τη Φουστάτ. Ισλαμική Τέχνη από την Αίγυπτο, 8ος -14ος αι.* (Θεσσαλονίκη, Τελλόγλειο Ίδρυμα Τεχνών 4 Νοεμβρίου 2011 - 28 Ιανουαρίου 2012) στο πλαίσιο της Μπιενάλε Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης·
- συμμετείχε με την ανακοίνωση «Ottoman and Post-Byzantine Silverwork: the Case of Trikala in Thessaly» στο Διεθνές συνέδριο *Ottoman-Turkish Metalwork in the Balkans and Hungary* (Βουδαπέστη, Εθνικό Μουσείο Ουγγαρίας, 22-23 Φεβρουαρίου 2012). Προδημοσίευση στο διαδίκτυο www.academia.edu/3679923·
- συνέγραψε το κύριο εισαγωγικό άρθρο, τρία εισαγωγικά σημειώματα και 15 λήμματα (αρ. κατ. 23, 125, 132, 141-150, 170, 171) για τον κατάλογο της έκθεσης H. C. Evans – B. Ratcliff (επιμ.), *Byzantium and Islam: Age of Transition 7th-9th century* (Metropolitan Museum of Art, New York 2012), στον σχεδιασμό της οποίας και πήρε μέρος. Επίσης μίλησε και έκανε περιήγηση της έκθεσης σε επιλεγμένο ακροατήριο από τον πανεπιστημιακό χώρο και τα σχετικά μουσεία και ιδρύματα στο πλαίσιο των εκδηλώσεων *Byzantium and Islam: Age of Transition Scholars' day* (Νέα Υόρκη, 19 Μαρτίου 2012)·
- δημοσίευσε το άρθρο «A singular gift: an Islamic predatory bird at

Mount Sinai» στο *Sinaiticus. The Bulletin of the Saint Catherine Foundation* (2012)·

- συνέγραψε λήμματα για τη διαδικτυακή έκθεση *Explore the Great Collections of Islamic Art* του οργανισμού Museum With No Frontiers (MWNF)·
- μίλησε με θέμα «The Greek-Orthodox population of Anatolia: the evidence of art objects» στο πλαίσιο συμποσίου που συνόδευε την έκθεση *Picturing Anatolia, An exhibition at the Gennadius Library of the American School of Classical Studies at Athens* (Γεννάδειος Βιβλιοθήκη, 27 Νοεμβρίου 2012).

Η Μίνα Μωραΐτου

- συνέγραψε έξι λήμματα (αρ. κατ. 3, 4, 34, 74, 85, 86) για τον κατάλογο έκθεσης N. Μπονόβας – A. Τζιτζιμπάση (επιμ.), *Βυζάντιο και Άραβες* (Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού, Θεσσαλονίκη 2011)·
- συντόνισε και οργάνωσε την έκθεση *Από τη Νουβία στο Σουδάν – Με τη ματιά της Ελληνο-Νορβηγικής Αρχαιολογικής Αποστολής* (Μουσείο Ισλαμικής Τέχνης, 7 Οκτωβρίου 2011 - 20 Φεβρουαρίου 2012)·
- μίλησε για «Τα οθωμανικά κεραμικά του Μουσείου Μπενάκη» στην ημερίδα *From Kütahya to the World – the Story of Tiles and Ceramics* (Ισταμπούλ, Pera Museum, 10 Δεκεμβρίου 2011)·
- συνέγραψε τέσσερα εισαγωγικά σημειώματα και 28 λήμματα (αρ. κατ. 115-118, 121, 134, 135, 140, 155-162, 164-166, 172-176, 179, 180, 184, 185, 187) για τον κατάλογο έκθεσης H. C. Evans – B. Ratcliff (επιμ.), *Byzantium and Islam: Age of Transition 7th-9th century* (The Metropolitan Museum of Art, New York 2012), στον σχεδιασμό της οποίας και πήρε μέρος·
- μίλησε με θέμα «Glass from 19th century Istanbul: Blending East and West» στην ημερίδα *Hewaar - Dialogue: Meaning and Presentation in*

the Arts of Islamic Culture, που διοργανώθηκε στο πλαίσιο της έκθεσης *Beauty and Belief: Crossing Bridges with the Arts of Islamic Culture* (Πρόβλο της Γιούτα, Brigham Young University, 15 Μαρτίου 2012).
– συντόνισε την έκθεση *Οι Άραβες στη Μεσόγειο - Φωτογραφικός Περί-*

πλους (Μουσείο Ισλαμικής Τέχνης, 11 Αυγούστου - 16 Σεπτεμβρίου 2012).
– συνέγραψε λήμματα για τη διαδικτυακή έκθεση *Explore the Great Collections of Islamic Art* του οργανισμού Museum With No Frontiers (MWNF).
– συντόνισε τη συμμετοχή του μου-

σείου στο πρόγραμμα Google Art για τα αντικείμενα της ισλαμικής συλλογής.
– μίλησε για το Μουσείο Ισλαμικής Τέχνης σε εκδήλωση της Πανελληνιας Οργάνωσης Γυναίκων «Παναθηναϊκή - Παράρτημα Παλιάς Αθήνας» (Αθήνα, 22 Δεκεμβρίου 2012).

ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΙΤΙΣΜΩΝ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

Προσωπικό
Σοφία Χανδακά (υπεύθυνη τμήματος).
Το 2011 στο πλαίσιο της πρακτικής της άσκησης εργάστηκε η φοιτήτρια του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών, Άννα Μέρκου. Εθελόντρια: Μυρτώ Στουρνάρα (2012)

Το 2012 ολοκληρώθηκε από τον οίκο Bonhams η *pro bono* εκτίμηση σημαντικού μέρους της συλλογής κινεζικής τέχνης (κυρίως δωρεά Ευμορφόπουλου).

Δωρεές
– Μυρτώ Λιάτη: δύο χτένια από την Αφρική και τη νοτιοανατολική Ασία.
– Χαράλαμπος Μπίζας: τέσσερα καλύμματα κεφαλής από τη Βόρεια Κορέα, τη Μογγολία, το Τουρκμενιστάν και τη Βολιβία.
– Δάκης Ιωάννου: 11 αντικείμενα προκολομβιανής τέχνης.

– Λίλυ Βενιζέλου: καπέλο εργατριάς από την Κίνα.

Δημοσιεύσεις – Δραστηριότητες
Η Σοφία Χανδακά
– μίλησε για «Τα μουσεία στον 21ο αιώνα» στο στρογγυλό τραπέζι με τίτλο *Μουσείο – Μνημείο – Κοινωνία*, που διοργανώθηκε στη μνήμη του Δημήτρη Κωνσταντίου (Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο, 11 Μαρτίου 2011).
– συμμετείχε στο *Συμπόσιο 2011* του Modern Greek Studies Association με την ομιλία «Museum theory and practice in a multicultural context. The case of the Benaki Museum» (Πανεπιστήμιο Νέας Υόρκης, 13-16 Οκτωβρίου 2011).
– συντόνισε, μαζί με τη Χρύσα Κοντάκη του Τμήματος Τεκμηρίωσης, τη διημερίδα *Δικτυωμένο Μουσείο: Νέα Μέσα και Καινοτόμες Ιδέες για τη*

Διεύρυνση Κοινού σε Μουσεία και Πολιτιστικούς Φορείς, που διοργάνωσε το Μουσείο από κοινού με την Πρεσβεία των Η.Π.Α. στην Αθήνα (Μουσείο Μπενάκη, 27-28 Σεπτεμβρίου 2011).
– συντόνισε την έκθεση *Ένα Τοτέμ από τον μακρινό Καναδά στο Μουσείο Μπενάκη*, που αποτέλεσε ένα σημαντικό γεγονός στο πλαίσιο του εορτασμού των 70 χρόνων διπλωματικών σχέσεων Ελλάδας και Καναδά (Κτήριο οδού Πειραιώς, Οκτώβριος 2012).
– συντόνισε την Ημερίδα *Το Επιχειρηματικό Μουσείο: Στρατηγικές και Μοντέλα Ανάπτυξης και Χρηματοδότησης μη-Κερδοσκοπικών Οργανισμών*, που για δεύτερη συνεχή χρονιά διοργάνωσε το Μουσείο, σε συνεργασία με την Πρεσβεία των Η.Π.Α. στην Αθήνα και το Βρετανικό Συμβούλιο (Μουσείο Μπενάκη, 8 Νοεμβρίου 2012).

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Προσωπικό
Πανωραία Γαϊτάνου, Δημήτρης Αρβανιτάκης (υπεύθυνοι Βιβλιοθήκης), Γεωργία Αγγέλου (έως 30/06/2011), Ντίνα Ευαγγελίου (έως 22/01/2012), Σπύρος Κωστούλας. Από το Τμήμα Βιβλιοθηκονομίας και Συστημάτων Πληροφόρησης του ΤΕΙ Αθήνας πραγματοποιήσαν την πρακτική τους άσκηση το 2011 οι σπουδαστές Σπυριδούλα Διαμαντοπούλου, Ευγενία Μπαλά, Γεωργία Ζέρβα, Ζαμπία Στραβοκεφάλου, Γιάννης Διαγγελάκης, Αδαμαντία Τσώνη, Βανέσα

Ευαγγελίου, Δέσποινα Σουμελίδου, Αλεξάνδρα Κωτούλα, Νίκος Μαυραϊδής, Μαρία Τσαμπά και το 2012 η σπουδάστρια Μαρίνα Τσαλοπούλου. Εθελοντές: (2011) Γεωργία Ζέρβα, Φωτεινή Καραμαδούκη, Άλκηστη-Σοφία Κάρλου, Χάρης Μαλλίδης, Τόνια Πανταζοπούλου και Πίτσα Τσάκωνα. (2012) Χριστίνα Αρβανιτάκη, Ελένη Γαϊτάνου, Γεωργία Δασουρά, Άλκηστις Δημάκη, Γεωργία Ζέρβα, Αντωνία Ζήκου, Χριστίνα Καραδήμου, Φωτεινή Καραμαδούκη, Μαρία Καρτάλη, Ευαγγελία Κο-

ντονικολάκη, Μαρία-Αθηνά Κορατζάνη, Ελένη Κουνέλλα, Αφροδίτη Μαυρογονάτου, Δήμητρα Μεθενίτη, Βάσια Παπαδοπούλου, Αγγελική Σκαραμαγκά, Μυρτώ Στουρνάρα και Πίτσα Τσάκωνα.

Εμπλουτισμός – Ενημέρωση
Το 2011 η Βιβλιοθήκη εμπλουτίστηκε με σημαντικότερες δωρεές, αγορές και ανταλλαγές. Συγκεκριμένα, στο επίσημο Βιβλίο Εισαγωγής καταχωρίστηκαν 1.272 βιβλία και περιοδικά. Από αυτά, 1.050 προέρχονται

από δωρεές, 76 από αγορές, 59 από συνδρομές και 87 από ανταλλαγές.

Από τις μεγάλες δωρεές του 2011 αξίζει να σημειωθούν ξεχωριστά:

– 4.886 τόμοι από τη συλλογή του Patrick Leigh Fermor (1915-2011). Η βιβλιοθήκη Fermor περιλαμβάνει βιβλία ελληνικής και ξένης πεζογραφίας και ποίησης, τόμους ιστορικής θεματολογίας και ορισμένες πολύ σημαντικές περιηγητικές εκδόσεις του 18ου και του 19ου αι.

– 128 τόμοι με ιστορικά και λογοτεχνικά κείμενα που προσέφερε ο Αναστάσιος Γαβαθάς.

– περισσότεροι από 350 τόμοι τέχνης, ιστορίας και λογοτεχνίας με τους οποίους εμπλούτισε και αυτή τη χρονιά τη Βιβλιοθήκη ο διευθυντής Άγγελος Δεληβορριάς.

– 52 εκδόσεις ιστορίας και λογοτεχνίας που δώρισε ο Δημήτρης Αρβανιτάκης.

Παρακάτω, σημειώνονται αλφαβητικά τα ονόματα όλων των δωρητών του 2011:

– Ιδιώτες: Δημήτρης Αβούρης, Γιώργος Ανωμερίτης, Δημήτρης Αρβανιτάκης, Σμαραγδή Αρβανίτη, Αρετή Ασημάκη-Ροκά, Ελένη Βασιλοπούλου, Κατερίνα Βασιλού, Γιώργης Βαρλάμος, Μαρία Βίγλη, Ελένη Βαφειάδου-Παπανικολάου, Μαριάννα Βαρδινογιάννη, Αναστάσιος Γαβαθάς, Αιμιλία Γερούλανου, Ειρήνη Γερούλανου, Άγγελος Δεληβορριάς, Φαίδρα Ζαμπαθά-Παγουλάτου, Παναγιώτης Ηλιόπουλος, Στέφανος Α. Καλλιγιάς, Κώστας Δ. Καραμούτσος, Σπύρος Καρύδης, Χρήστος Καρύδης, Ρωμανή Άννα Καρώνη-Στέλιου, Τζένη Κατοαρή-Βαφειάδη, Γεώργιος Κητής, Αντώνης Κομίνης, Μανόλης Κούμας, Ζήσης Κοτιώνης, Κωνσταντίνος Κοτσίλης, Κωνσταντίνος Χρ. Κωστούλας, Άγγελος Λιάπης, Γεώργιος Λιτός, Φλορίν Μαρινέσκου, Τάκης Μαστραντώνης, Παναγιώτης Δ. Μαστροδημήτρης, Σταύρος Μελισσινός, Στέφανος Γ. Μίλλερ, Κώστας Μπαρούτας, Παναγιώτης Μποκοβός, Παναγιώτης Παναγιωτόπου-

λος, Νίκος Παπαγεωργίου, Αλέξανδρος Παπαγεωργίου-Βενετάς, Άννα Παπαδημητρίου, Ελένη Παπαδημητρίου, Ειρήνη Γ. Παπαϊωάννου, Βασίλης Πλάτανος, Αλέξανδρος Ρωμάνος, Μαρία Σάλτα, Ρίτα Σεβέρη, Διονύσης Σέρρας, Νίτσα Συνίκη-Παπακώστα, Χρυσόστομος Δ. Σύρκος, Γεωργία Τατσιράμου, Παναγιώτα Τζιβάρα, Δήμητρα Χατζηαγγελάκη, Maria Luisa Agati, Tayfun Akkaya, Lloyd Cotsen, Patrick Leigh Fermor, Simon Morsink, Paolo Scirpo, Irene Soetaert-Joannides.

– Ιδρύματα και φορείς: Αδελφότης των εν Αθήναις Σαρακατσαναίων Ηπείρου, Ακαδημία Αθηνών, Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών, Αποστολική Διακονία της Εκκλησίας της Ελλάδος, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Αρχαιολογικό Ινστιτούτο Μακεδονικών και Θρακικών Σπουδών, Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο Αθηνών, Βυζαντινό Μουσείο και Πινακοθήκη Ιδρύματος Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ', Γεννάδειος Βιβλιοθήκη, Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών - Κέντρο Νεοελληνικών Ερευνών, Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών και Μελετών «Ελευθέριος Κ. Βενιζέλος», Επιγραφικό Μουσείο, Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών, Εταιρεία Σπουδών Νεοελληνικού Πολιτισμού και Γενικής Παιδείας, Εφορεία Αρχαιοπωλείων και Ιδιωτικών Αρχαιολογικών Συλλογών, Α' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων, Εφορείες Βυζαντινών Αρχαιοτήτων (8η, 26η, 28η), Ίδρυμα Α.Γ. Λεβέντη, Ίδρυμα «Πολύκαρπος Γιωρκάτζης», Κοινωνοφελές Ίδρυμα Ιωάννη Σ. Λάτση, Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού, Μουσείο Ιεράς Μονής Κύκκου, Μουσείο της Μέριμνας Ποντίων Κυριών, Νομισματικό Μουσείο, Πολιτιστικός και Εξωραϊστικός Σύλλογος Αγόριανης, Πρεσβεία Ελβετίας, Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, Υπουργείο Πολιτισμού. Alpha Bank, Eurobank EFG, Fundamental Church of Jesus Christ of Latter-Day Saints, Galerie Henze &

Ketterer, Louξεμβούργο, Musée National d'Histoire et d'Art, Museum of Applied Arts, Βουδαπέστη.

Το 2012 η Βιβλιοθήκη εμπλουτίστηκε με σημαντικότερες δωρεές, αγορές και ανταλλαγές. Συγκεκριμένα, στο επίσημο Βιβλίο Εισαγωγής καταχωρίστηκαν 2.822 βιβλία και περιοδικά. Από αυτά, 2.695 προέρχονται από δωρεές, 18 από αγορές, 62 από συνδρομές και 47 από ανταλλαγές.

Αξίζει να σημειωθούν ξεχωριστά οι μεγάλες δωρεές του 2012:

– περισσότεροι από 4.000 τόμοι της Βιβλιοθήκης του Μάριου Πλωρίτη (1919-2006) που δώρισε στο μουσείο η σύζυγός του Κάτια Δανδουλάκη. Άνθρωπος του πολιτισμού και των γραμμάτων, ο Πλωρίτης συγκέντρωσε μονογραφίες και συγγράμματα που εστιάζουν κυρίως στο θέατρο και τον κινηματογράφο, τη γλώσσα, τη νεοελληνική και την ξένη λογοτεχνία, τον πολιτικό προβληματισμό.

– 1.078 εκδόσεις που απαρτίζουν την πολύτιμη Βιβλιοθήκη του Ανδρέα Γ. Κουντουριώτη (1820-1895), η οποία αργότερα εμπλουτίστηκε από τον Ανδρέα Λ. Κουντουριώτη (1902-1991). Τη δωρεά προς τη Βιβλιοθήκη του μουσείου έκανε ο Αλέξανδρος Α. Κουντουριώτης. Η Βιβλιοθήκη Κουντουριώτη περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, σημαντικές περιηγητικές εκδόσεις (κυρίως γαλλικές και γερμανικές) και σπάνια ελληνικά βιβλία ιστορικού περιεχομένου. Αξιοπρόσεκτη είναι η εξαιρετική στάχωση και βιβλιοδεσία των τόμων.

– 220 βιβλία, ανάμεσα στα οποία πολύ σημαντικές περιηγητικές εκδόσεις και τόμοι σχετικοί με εικαστικές τέχνες, που δώρισαν η Λίλη Βενιζέλου και ο Σπήλιος Χαραμής.

– 186 τόμοι με θέμα τη διακόσμηση και τις τέχνες που προσέφερε ο Κίμωνας Ηλιόπουλος.

– 119 βιβλία φιλολογικού και λογοτεχνικού περιεχομένου που εμπιστεύθηκε στο μουσείο η Ελένη Βασιλοπούλου.

– 82 ιστορικές και λογοτεχνικές εκ-

δόσεις που δώρισαν η Μυρτώ Παππά και ο Νίκος Μιχαλόπουλος·

– 49 μονογραφίες ποικίλου θεματικού περιεχομένου που έφερε στο μουσείο η Φωφώ Μαυρική·

– περισσότερα από 340 βιβλία τέχνης, ιστορίας και λογοτεχνίας που κατέθεσε ο διευθυντής του μουσείου Άγγελος Δεληβορριάς·

– 191 εκδόσεις ιστορίας και λογοτεχνίας που δώρισε ο Δημήτρης Αρβανιτάκης.

Παρακάτω, σημειώνονται αλφαβητικά τα ονόματα όλων των δωρητών του 2012:

– Ιδιώτες: Μιχάλης Αγρανάκης, Αλίκη Αναστασιάδη, Γιώργος Ανωμερίτης, Δημήτρης Αρβανιτάκης, Γιώργος Βαρθολομαίος, Ελένη Βασιλοπούλου, Ελπινίκη Βασιλού, Κατερίνα Βασιλού, Λίλη Βενιζέλου, Ευαγγελία Βούλτσου, Νίκος Βασιλάτος, Ντόρα Γαλάνη, Χρήστος Γαρουφαλής, Αιμιλία Γερούλανου, Γερούλανου Ειρήνη, Κάτια Δανδουλάκη, Άγγελος Δεληβορριάς, Αχιλλέας Έξαρχος, Έλλη Δρούλια, Κίμωνας Ηλιόπουλος, Δημήτριος Γ. Καλούσιος, Κατερίνα Κορρέ-Ζωγράφου, Μανόλης Κούμας, Αλέξανδρος Α. Κουντουριώτης, Κωνσταντίνος Χρ. Κωστούλας, Μαριλένα Λασκαρίδου, Άγγελος Λιάπης, Ελπίδα Σίτα Μανιάτη, Λία Μαρτίνου, Παναγιώτης Δ. Μαστροδημήτρης, Δημήτρης Γ. Μαυριδερός, Φωφώ Μαυρική, Λίνος Γ. Μπενάκης, Νίκος Μιχαλόπουλος, Αντώνης Μπίμπας, Γιάννης Μουγογιάννης, Μαρία Παναγοπούλου, Θεόδωρος Παπαγιάννης, Γεύσω Παπαδάκη, Ευγενία Παπανδρέου-Παπαδοπούλου, Μυρτώ Παππά, Ιωάννης Πάτσης, Κώστας Πάτσης, Μαρία Πόθου, Γεώργιος Δ. Πολυκράτης, Αλέξανδρος Ρωμάνος, Παντιάς Σκαρμαγκάς, Δήμητρα Στασινοπούλου, Ιωάννης Δ. Τράντος, Πίτσα Τσάκωνα, Νέστωρ Γ. Τσολίσης, Βαγγέλης Φίλος, Σπήλιος Χαραμής, His Excellency Sheikh Nasser Sabah Al-Ahmed Al-Sabah, Ελένη Walter-Καρούδη
– Ιδρύματα και επιστημονικοί φο-

ρείς: Αδελφότητα Δροσοπηγιωτών Δήμου Κόνιτσας, Ακαδημία Αθηνών, Αρχαιολογικό Ινστιτούτο Αιγαιακών Σπουδών, Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης, Βελής (εκδόσεις), Βουλή των Ελλήνων, Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο Αθηνών, Γαλλική Αρχαιολογική Σχολή, Γεννάδειος Βιβλιοθήκη, Δήμος Χανίων, Εθνική Πινακοθήκη-Μουσείο Αλεξάνδρου Σούτζου, Εικαστικός Σύλλογος «Ιωάννης Σπηλιόπουλος 1906-1975», Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών, Ευρωπαϊκό Κέντρο Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Μνημείων, Ίδρυμα Αναστάσιος Γ. Λεβέντης, Ίδρυμα Μουσείου Μακεδονικού Αγώνα, Ίδρυμα Παναγιώτη και Έφης Μιχελή, Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας-Ινστιτούτο Μεσογειακών Σπουδών, Ιερά Μονή Σταυρονικήτα, Κοινοφελές Ίδρυμα Ιωάννη Σ. Λάτση, Κολλέγιο Βακαλό Art & Design, Λεβέντειο Δημοτικό Μουσείο Λευκωσίας, Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης-Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας, Πανεπιστήμιο Αθηνών, Πανεπιστήμιο Κρήτης, 5η Εφορεία Βυζαντινών και Αρχαιοτήτων, Πινακοθήκη Γρηγοριάδη, Πολιτιστικός Λαογραφικός Σύλλογος Γυναικών Μυκόνου, Πολιτιστικός Σύλλογος Ζακύνθου «Ούγος Φώσκολος», Πρεσβεία Ελβετίας, Προοδευτικός και Πολιτιστικός Σύλλογος «Άγιος Ιωάννης Θεολόγος», Σύνδεσμος Υπαταίων και των Φίλων της Υπάτης «Ο Άγιος Ηρωδίων», Fondazione Musei Civici Venezia, Gutenberg (εκδοτικός οίκος), John S. Fafalios Foundation, National Museum of Korea.

Ανταλλαγές

Το 2011 η Βιβλιοθήκη, εκτός από το περιοδικό του μουσείου που σε τακτική βάση ανταλλάσσει με περισσότερα από 75 μουσεία και ιδρύματα, πραγματοποίησε ανταλλαγές και άλλων εκδόσεων με τους παρακάτω οργανισμούς:

– στην Ελλάδα: Ακαδημία Αθηνών, Βικελαία Βιβλιοθήκη, Γαλλική

Αρχαιολογική Σχολή, Γεννάδειος Βιβλιοθήκη, Εθνική Πινακοθήκη-Μουσείο Αλεξάνδρου Σούτζου, Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών, Ινστιτούτο της Δανίας στην Αθήνα, Πινακοθήκη Δήμου Αθηναίων, American College of Greece-Deree·
– στο εξωτερικό: Abegg-Stiftung Riggisberg, Fondazione Musei Civici Venezia, Musée National d'histoire et d'Art, Luxembourg, Museum of Art and Archaeology, Columbia, National Art Center, Tokyo, Nelson-Atkins Museum of Art, Missouri, Pushkin State Museum of Fine Arts, Moscow.

Το 2012 ανταλλαγές εκδόσεων έγιναν με τους παρακάτω οργανισμούς:

– στην Ελλάδα: Ακαδημία Αθηνών, Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης, Κολλέγιο Βακαλό Art & Design, Γαλλική Αρχαιολογική Σχολή, Γεννάδειος Βιβλιοθήκη, Εθνική Πινακοθήκη-Μουσείο Αλεξάνδρου Σούτζου, Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης, Ινστιτούτο της Δανίας στην Αθήνα, Κέντρο Ελληνικής και Ρωμαϊκής Αρχαιότητας, Φινλανδικό Ινστιτούτο Αθηνών·

– στο εξωτερικό: The National Art Center, Tokyo, Medelhauseum, Stockholm, Westfälische Wilhelms-Universität, Münster.

Εργασίες – Λειτουργία

Τη διετία 2011-2012 στην κεντρική Βιβλιοθήκη του μουσείου συνεχίστηκαν οι τακτικές, καθημερινές δραστηριότητες, όπως: παραγγελίες ελληνικών και ξενόγλωσσων βιβλίων, καταχώριση των νεοεισερχόμενων βιβλίων και περιοδικών στο Βιβλίο Εισαγωγής, τεκμηρίωση του υλικού (περιγραφική καταλογογράφηση, θεματική ευρετηρίαση, ταξινόμηση, ηλεκτρονική καταχώριση του υλικού στο βιβλιοθηκονομικό πρόγραμμα ADVANCE), ανανέωση συνδρομών και παρακολούθηση των τευχών των περιοδικών, ξεχωριστή καταγραφή των διπλών αντιτύπων

της συλλογής, διορθώσεις και έλεγχοι εγγραφών στις καθιερωμένες θεματικές επικεφαλίδες του καταλόγου, εξυπηρέτηση των συναδέλφων, αλλά και εξωτερικών ερευνητών και φοιτητών.

Προχώρησε ο εμπλουτισμός του Benaki Museum Library Wiki από την Πανωραία Γαϊτάνου, το οποίο είναι προσβάσιμο στη διαδικτυακή διεύθυνση <http://benakimuseumlibrary.wikidot.com>. Το wiki, το οποίο άρχισε να λειτουργεί τον Ιούλιο του 2009 ως αποτέλεσμα έρευνας της Βιβλιοθήκης στο πλαίσιο του 3ου Συνεδρίου Βιβλιοθηκών Τέχνης (Κτήριο οδού Πειραιώς, 5-6 Φεβρουαρίου 2010), συγκεντρώνει επιλεγμένες διαδικτυακές πηγές σε θέματα που αφορούν σε μουσειακές βιβλιοθήκες, στην Ελλάδα και το εξωτερικό, βάσεις δεδομένων για ψηφιακές βιβλιοθήκες τέχνης, ενημέρωση για ημερίδες και συνέδρια κ.ά.

Η Βενετία Χατζοπούλου συνέχισε την επεξεργασία για τη σύνταξη αναλυτικού περιγραφικού καταλόγου των μεταγενέστερων του 1600 ελληνικών χειρογράφων της Βιβλιοθήκης και ασχολήθηκε α) με τη λεπτομερή παρουσίαση των κειμένων των χειρογράφων και την αναγραφή των κωδικογράφων και των τίτλων τους, β) με τον έλεγχο της εγκυρότητας των πληροφοριών των χειρογράφων και τη βιβλιογραφική αναζήτηση για την ταύτιση άδηλων κειμένων και γ) με την καταγραφή βιβλιογραφικών, κτητορικών και άλλων σημειωμάτων σχετικών με την προέλευση και την ιστορία των κωδίκων.

Προχώρησαν οι εργασίες επέκτασης και ανάπτυξης της Βιβλιοθήκης οι οποίες ξεκίνησαν το φθινόπωρο του 2010 χάρη στην ευγενική χορηγία του Κοινωνικού Ιδρύματος Αλέξανδρος Σ. Ωνάσης. Στον νέο χώρο της Βιβλιοθήκης, δίπλα στο Τμήμα Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων, η Πίτσα Τσάκωνα, μαζί με τον Σπύρο Κωστούλα και την Ελένη Τσάκωνα, ταξιθέτησαν αλφαβητικά το σύνολο των τίτλων των περιοδικών (ελληνι-

Άποψη του νέου βιβλιοστασίου.

κά και ξενόγλωσσα) και ξεχώρισαν όλα τα διπλά αντίτυπα των τευχών, ώστε να καταγραφούν χωριστά. Στον ίδιο χώρο μεταφέρθηκαν τα βιβλία της νεοελληνικής λογοτεχνίας της Βιβλιοθήκης, οι τόμοι των μεγάλων δωρεών Αλέξανδρου Αργυρίου και Αμαλίας Μεγαπάνου και η συλλογή Στεφανέλλη.

Επιπλέον για το 2011 σημειώνονται τα ακόλουθα:

– Το προσωπικό της Βιβλιοθήκης σε συνεργασία με τους σπουδαστές του Τμήματος Βιβλιοθηκονομίας και Συστημάτων Πληροφόρησης, οι οποίοι πραγματοποίησαν την εξάμηνη πρακτική τους άσκηση, συνέχισαν την καταγραφή της μεγάλης δωρεάς της Αμαλίας Μεγαπάνου. Καταχωρίστηκαν στο σύστημα 3.830 νέες εγγραφές, ενώ παράλληλα ολοκληρώθηκαν η θεματική ευρετηρίαση και η ταξιθέτησή τους στα ράφια. Επιπλέον, συμπληρώθηκε η καταγραφή της συλλογής Στεφανέλλη (περίπου 800 εγγραφές).

– Στη Βιβλιοθήκη των Ιστορικών Αρχείων του Μουσείου Μπενάκη, συνεχίστηκε η καταγραφή των βιβλίων της μεγάλης δωρεάς του Οδυσσέα

Δημητρακόπουλου, η οποία περιλαμβάνει μονογραφίες και πολλά ανάτυπα με ιστορικά και πολιτικά θέματα.

Για το 2012 σημειώνονται οι επιπλέον εργασίες:

– Το προσωπικό της Βιβλιοθήκης, σε συνεργασία με τη Μαρίνα Τσαλοπούλου, σπουδάστρια του Τμήματος Βιβλιοθηκονομίας και Συστημάτων Πληροφόρησης, και τους εθελοντές, κατέγραψε στο Βιβλίο Εισαγωγής τις δωρεές Κάτιας Δανδουλάκη, Αλέξανδρου Α. Κουντουριώτη, Λίλης Βενιζέλου και Σπήλιου Χαραμή, Κίμωνια Ηλιοπούλου, Ελένης Βασιλοπούλου, Μυρτούς Παππά και Νίκου Μιχαλόπουλου. Παράλληλα, ολοκληρώθηκε η ηλεκτρονική καταχώριση στο ADVANCE της μεγάλης δωρεάς της Αμαλίας Μεγαπάνου.

– Στον κεντρικό χώρο έξω από το αναγνωστήριο της Βιβλιοθήκης τοποθετήθηκε η συλλογή του Αλέξανδρου Α. Κουντουριώτη (η συλλογή των βιβλίων ταξιθετήθηκε σε ειδικό έπιπλο που αποτελεί μέρος της δωρεάς Αλέξανδρου Κουντουριώτη).

– Στη Βιβλιοθήκη του Φωτογραφικού Αρχείου, συνεχίστηκε από την Ελένη Τσάκωνα η καταλογογράφηση

ση και τεκμηρίωση της δωρεάς του Πλάτωνα Ριβέλλη (περίπου 3.000 τόμοι βιβλίων και περιοδικών), που είχε ξεκινήσει το 2011.

Δημοσιεύσεις – Δραστηριότητες
Η Πανωραία Γαϊτάνου

– συμμετείχε στα συνέδρια:

α) *1st Workshop on Digital Information Management* με την εισήγηση «Mapping VRA Core 4.0 to the CIDOC CRM ontology» (Κέρκυρα, 30-31 Μαρτίου 2011).

β) *5th International Conference on Metadata and Semantic Research* (MTSR2011) με την εισήγηση «A semantic mapping of VRA Core 4.0 to the CIDOC Conceptual Reference Model» (Izmir, 12-14 Οκτωβρίου 2011).

γ) *21ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών* με την ανακοίνωση «Εικονικές Βιβλιοθήκες και Άτομα με Ειδικές Ανάγκες» (Πειραιάς, 18-19 Οκτωβρίου 2012).

δ) *6th Metadata and Semantics Research Conference* (MTSR 2012) με την ομιλία «Automatic Generation of Crosswalks through CIDOC CRM» (Cádiz, 28-30 Νοεμβρίου 2012).

– δημοσίευσε τα άρθρα:

α) «Defining a semantic mapping of VRA Core 4.0 to the CIDOC Conceptual Reference Model» στο *International Journal of Metadata, Semantics and Ontologies* 7(2) (2012) 140-56.

β) «Social Networks and Knowledge Management: An explorative study in Library Systems» στο: I. Boughzala – A. Dudezert (επιμ.), *Knowledge Management 2.0: Organizational Models and Enterprise Strategies*, IGI Global (2012).

Μελετητές

Όπως πάντα, και τη διετία 2011-2012 το προσωπικό της Βιβλιοθήκης απλόχερα δάνεισε βιβλία από τις συλλογές της στους συναδέλφους των διαφόρων τμημάτων του μουσείου, που τα χρειάζονταν για τη διοργάνωση εκθέσεων, τη συγγραφή καταλόγων και μελετών, την τεκμη-

ρίωση αντικειμένων. Παράλληλα, περισσότεροι από 600 συνολικά εξωτερικοί αναγνώστες (ερευνητές και φοιτητές) επισκέφθηκαν τη Βιβλιοθήκη για να συμβουλευτούν καταλόγους εκθέσεων, περιηγητικές εκδόσεις, βυζαντινά και μεταβυζαντινά χειρόγραφα κ.ά., και προμηθεύθηκαν φωτοτυπίες και ψηφιακές αναπαραγωγές. Τη διαδικτυακή σελίδα της Βιβλιοθήκης επισκέφτηκαν πάνω από 10.000 χρήστες, ενώ το wiki της περισσότεροι από 2.700.

Από τις ξεχωριστές υπηρεσίες που παρείχε τις χρονιές αυτές η Βιβλιοθήκη σημειώνονται οι πιο σημαντικές:

– παραχωρήθηκε φωτογραφικό υλικό από περιηγητικές εκδόσεις της συλλογής στην ερευνήτρια Μίρκα Παλιούρα (Ιανουάριος και Οκτώβριος 2011).

– διατέθηκαν φωτογραφίες από περιηγητική έκδοση σχετικά με την Πελοπόννησο στον ερευνητή Γεώργιο Κουτσογιαννόπουλο (Ιανουάριος 2011).

– δόθηκε φωτογραφικό υλικό από περιηγητική έκδοση με θέμα την Αθήνα στον ερευνητή Donald Mason (Απρίλιος 2011).

– παραχωρήθηκε φωτογραφικό υλικό από χειρόγραφο της συλλογής του Ταμείου Ανταλλαξίμων στον ερευνητή Χριστόφορο Κοντονικολή (Απρίλιος 2011).

– δόθηκαν φωτογραφικά αντίτυπα από τη γερμανική έκδοση του Stackelberg με θέμα τις ελληνικές ενδυμασίες στην ερευνήτρια Γρηγορία Αθανασοπούλου (Απρίλιος 2011).

– διατέθηκαν φωτογραφίες χειρογράφων από τις συλλογές Μπενάκη και Ταμείου Ανταλλαξίμων στην ερευνήτρια Tatiana Mashkova (Μάιος 2011).

– παραχωρήθηκε φωτογραφία χειρογράφου της συλλογής Μπενάκη στον ερευνητή Χρυσόστομο Νάσση (Μάιος 2011).

– δόθηκε φωτογραφικό υλικό από τη γαλλική έκδοση του Stackelberg σχετικά με τις γυναικείες ελληνικές

ενδυμασίες στην ερευνήτρια Linda Welters (Μάιος 2011).

– παραχωρήθηκε φωτογραφικό αντίτυπο έκδοσης στην ερευνήτρια Μελίτα Εμμανουήλ (Μάιος 2011).

– διατέθηκε φωτογραφικό υλικό από τις περιηγητικές εκδόσεις του Boschini στον ερευνητή Νίκο Νταγιανά (Ιούνιος 2011).

– δόθηκε ψηφιακή αναπαραγωγή χαρακτηριστικού που απεικονίζει ενδυμασία της Κορίνθου στην ερευνήτρια Μαρία Πετρακάκη από το Ιστορικό-Λαογραφικό Μουσείο Κορίνθου (Ιούνιος 2011).

– παραχωρήθηκε φωτογραφικό υλικό από έκδοση της συλλογής σχετικά με την Αθήνα στον ερευνητή Παναγιώτη Δημάκη (Ιούλιος 2011).

– διατέθηκαν φωτογραφικά αντίτυπα από εκδόσεις της συλλογής που εικονίζουν φορεσιές της Μακεδονίας στην ερευνήτρια Κωνσταντίνα Οικονομοπούλου (Σεπτέμβριος 2011).

– δόθηκε φωτογραφικό υλικό από εκδόσεις της συλλογής στον ερευνητή Άγγελο Κοκκαλιάρη (Σεπτέμβριος 2011).

– διατέθηκε φωτογραφικό υλικό από εκδόσεις της συλλογής στη φοιτήτρια Αντιγόνη Βλυσίδη, που το χρειαζόταν για τη μεταπτυχιακή της εργασία (Οκτώβριος 2011).

– παραχωρήθηκαν φωτογραφίες από περιηγητικές εκδόσεις στους ερευνητές Κώστα Τσιαμπάο και Μόνικα-Μαρία Αποσπύρη (Νοέμβριος 2011 και Μάρτιος 2012).

– δόθηκε φωτογραφικό υλικό από έκδοση της συλλογής στον ερευνητή Ραφαήλ Παπανικολάου (Νοέμβριος 2011).

– διατέθηκε φωτογραφικό υλικό από εκδόσεις με ελληνικές ενδυμασίες στην ερευνήτρια Σοφία Κουρή (Νοέμβριος 2011).

– παραχωρήθηκε φωτογραφικό υλικό από χειρόγραφο της συλλογής Μπενάκη στον ερευνητή Γεώργιο Ματροθεόδωρο (Ιανουάριος 2012).

– δόθηκαν φωτογραφίες από περιηγητικές εκδόσεις στους ερευνητές Κωνσταντίνο Φιολάκη και Παναγι-

ώτη Δημάκη (Φεβρουάριος 2012).
 – διατέθηκε φωτογραφικό υλικό από εκδόσεις της συλλογής στην ερευνήτρια Κατερίνα Πεχλιβανούδη (Φεβρουάριος 2012).
 – παραχωρήθηκαν φωτογραφικά αντίγραφα χειρογράφων της συλλογής στην ερευνήτρια Tatiana Petrasche για την εκπόνηση διατριβής (Μάρτιος 2012).
 – δόθηκε φωτογραφικό υλικό από έκδοση θρησκευτικού περιεχομένου στον ερευνητή Άγγελο Κυριάκο (Απρίλιος 2012).
 – παραχωρήθηκε φωτογραφικό υλικό από εκδόσεις της συλλογής στους ερευνητές Μαρίνα-Μαρία Λύτρα και Άγγελο Κοκκαλιάρη (Απρίλιος 2012).
 – διατέθηκαν φωτογραφίες από εκδόσεις της συλλογής με θέμα την ελληνική κεντητική στην ερευνήτρια Σοφία Γιαννάκη (Απρίλιος 2012).
 – δόθηκε φωτογραφικό υλικό από εκδόσεις θρησκευτικού περιεχομένου στην ερευνήτρια Άννα Τακούμη (Μάιος 2012).
 – διατέθηκαν φωτογραφίες από εκδόσεις ιστορικού περιεχομένου στον ερευνητή Γεώργιο Κουτσογιαννόπουλο (Ιούλιος και Οκτώβριος 2012).
 – δόθηκε φωτογραφικό υλικό από εκδόσεις της συλλογής στις ερευνήτριες Νίκη Σιώκη και Ανδρομάχη Γκαζή (Ιούλιος 2012).
 – παραχωρήθηκε φωτογραφικό αντίγραφο χειρογράφου του Ταμείου Ανταλλαξίμων στον ερευνητή Κωνσταντίνο Ράιο (Ιούλιος 2012).
 – δόθηκε φωτογραφικό υλικό από εκδόσεις της συλλογής στην ερευνήτρια Ελένη Χαρχαρέ (Σεπτέμβριος 2012).
 – διατέθηκαν φωτογραφίες από βιβλίο με θέμα την Αθήνα στην ερευ-

νήτρια Μαρία Τζιώκα (Σεπτέμβριος 2012).
 – παραχωρήθηκε φωτογραφικό υλικό από έκδοση της συλλογής στην ερευνήτρια Εβίτα Μπάσιου (Οκτώβριος 2012).
 – δόθηκαν φωτογραφίες από χειρογράφα της συλλογής του Ταμείου Ανταλλαξίμων στον ερευνητή Δημοσθένη Στρατηγόπουλο (Οκτώβριος 2012).
 – διατέθηκε φωτογραφικό υλικό από βιβλίο για τη Λέσβο στην ερευνήτρια Φανή Σκυβαλίδα (Οκτώβριος 2012).
 – διατέθηκε φωτογραφικό υλικό από εκδόσεις της συλλογής στον ερευνητή Γιώργο Ναθαναήλ στο πλαίσιο εκπόνησης της διδακτορικής του διατριβής (Νοέμβριος 2012).
 – παραχωρήθηκε φωτογραφικό υλικό από έκδοση της συλλογής με θέμα τα εκκλησιαστικά κεντήματα στον ερευνητή Χρήστο Ασωνίτη (Δεκέμβριος 2012).
 – δόθηκαν φωτογραφίες από βιβλία γύρω από την αργυροχοΐα στην ερευνήτρια Ελένη Ζαμπούνη (Δεκέμβριος 2012).

Αποστολές εκδόσεων

Τη διετία 2011-2012 η Βιβλιοθήκη ανταποκρίθηκε στα αιτήματα σχολείων, πανεπιστημίων, εταιρειών, μουσείων και άλλων επιστημονικών φορέων για τον εμπλουτισμό των βιβλιοθηκών τους και απέστειλε εκδόσεις στους οργανισμούς:

2011

Ανωτάτη Εκκλησιαστική Ακαδημία Θεσσαλονίκης, Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών, Αρχαιολογικό Ινστιτούτο Μακεδονικών και Θρακικών Σπουδών, 1ο Γενικό Λύκειο Ασπροπύργου, 2ο Γενικό Λύκειο Καστο-

ριάς, Σχολική Βιβλιοθήκη «Άννα η Κομνηνή», 1ο Γυμνάσιο Χαλανδρίου, 3ο Δημοτικό Σχολείο Πόρτο Ράφτη, 20ό Δημοτικό Σχολείο Αγίου Δημητρίου Αττικής, Δήμος Καστελόριζου, Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Ρεθύμνης, Εβραϊκό Μουσείο της Ελλάδος, Βιβλιοθήκη, Ίδρυμα Αικατερίνης Λασκαρίδη, αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία Καλειδοσκόπιο, Καλλιτεχνικό Γυμνάσιο Γέρακα με λυκειακές τάξεις, Μεγάλη Μουσική Βιβλιοθήκη «Λίλιαν Βουδούρη», 12/Θ Πειραματικό Δημοτικό Σχολείο 3ο Ευόσμου, Σύλλογος Καλλιτεχνών Εικαστικών Τεχνών Β. Ελλάδας, Σύλλογος Φίλων Γενναδείου Βιβλιοθήκης, Υπουργείο Πολιτισμού και Τουρισμού, Γενική Διεύθυνση Αρχαιοτήτων και Πολιτιστικής Κληρονομιάς.

2012

Αμερικανική Σχολή Κλασικών Σπουδών, Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, ΑΤΕΙ Ιονίων Νήσων, Βουλή των Ελλήνων, Βιβλιοθήκη, 2ο Γενικό Λύκειο Μεγάρων, Δημόσια Βιβλιοθήκη Πεταλιδίου Μεσσηνίας, Δημοτικό Σχολείο Μεσσαριάς Άνδρου, 16ο 12/Θ Δημοτικό Σχολείο Σταυρούπολης, 20ό Δημοτικό Σχολείο Αγίου Δημητρίου Αττικής, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Ελληνογερμανική Αγωγή, Ίδρυμα Αικατερίνης Λασκαρίδη, Κοινότητα Βλαχατάνου Δήμου Ζίτσας, Κοινωνικής Επιχείρησης Πολιτισμού και Περιβάλλοντος Δήμου Χανίων - Κέντρο Αρχιτεκτονικής της Μεσογείου, Σύλλογος Φίλων Γενναδείου Βιβλιοθήκης, Υπουργείο Πολιτισμού και Τουρισμού - Διεύθυνση Μουσείων, Εκθέσεων και Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων.

ΤΜΗΜΑ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

Προσωπικό
Δημήτρης Αρβανιτάκης (υπεύθυνος τμήματος), Λίλα Καραγγέλου
 Σύνταξη περιοδικού: *Μάρια Διαμάντη*

Το τμήμα συμμετείχε στην 8η Διεθνή Έκθεση Βιβλίου που έγινε στη Θεσσαλονίκη στις 5-8 Μαΐου 2011.

Δημοσιεύσεις – Δραστηριότητες

Ο Δημήτρης Αρβανιτάκης

– δημοσίευσε τις μελέτες:

α) «Το δίκιο του βουνού και ο νόμος του κράτους», *Αρχειοτάξιο* 13 (Ιούνιος 2011: αφιέρωμα «Κινηματογράφος - Ιστορία») 68-72.

β) «Ενωτιστές και Ριζοσπάστες στο Ιόνιο (1848-1864). Δρόμοι που άνοιξαν και δρόμοι που έκλεισαν για τις επτανησιακές κοινωνίες του 19ου αιώνα», *Τα Ιστορικά* 28, τχ. 54 (Ιούνιος 2011) 168-76.

γ) «Μικρές ιστορίες για την πατρίδα: Τι έγινε στις 8 Σεπτεμβρίου του 1943 στην Ιταλία;», στο: *Από ποιον, για ποιον και πώς γράφεται η ιστορία; Επιστημονικό Συμπόσιο (12 και 13 Δεκεμβρίου 2008)* (Αθήνα 2011) 127-55.

δ) «Σχόλια για τις προϋποθέσεις του σολωμικού *Διαλόγου*», στο: Γ. Μύαρης (επιμ.), *Διονύσιος Σολωμός (150 χρόνια από τον θάνατο του ποιητή). Πρακτικά Επιστημονικής Ημερίδας, Σύνδεσμος Ελλήνων Κυπρίων Φιλολόγων (Σ.Ε.Κ.Φ. - Ο.Ε.Α.Μ.Ε.Κ)* (Λευκωσία 2011) 101-50 (και ανάτυπο: 1-52).

ε) «Δύο συνήλικες Λευκαδίτες: Νίκος Σβορώνος – Πάνος Ροντογιάννης», *Τα Ιστορικά* 28, τχ. 55 (Δεκέμβριος 2011) 516-18 [= παρουσίαση της Επιστημονικής Συνάντησης για τον Ν. Σβορώνο και τον Π. Ροντογιάννη, Ε.Ι.Ε./Ι.Ν.Ε., 22 Νοεμβρίου 2011].

στ) «Ο μύθος της μνήμης. Ένα σχόλιο για τον κόσμο του Διονυσίου Ρώμα», *Επισκόπηση 2011* (Δεκέμβριος 2011) 8-12.

στ) «“Ο πληκτικός κατάλογος των προγόνων”. Μεθοδολογικά ζητήματα για τη μελέτη της επτανησιακής ιστο-

ρίας», *Δελτίο Αναγνωστικής Εταιρείας Κερκύρας* 17 (2011) 155-87.

ζ) «Ραπαγιοτα Τζιβαρα, *Βενετοκρατούμενη Ζάκυνθος (1588-1594). Η νομή και η διαχείριση της εξουσίας από το Συμβούλιο των 150 (Venetian Zante [1588-1594]. Allocation and management of power by the Council of 150*, Enalios, Athens 2009, p. 710 (παρουσίαση)», *Historein* 11 (2011) 210-15.

η) «Ούγκο Φόσκολο: Ποίηση και πολιτική», *Ερμής*, ένθετο «Επιλογές» (7 Σεπτεμβρίου 2012) 10-12.

θ) «Παραχαράκτες της ιστορίας», *Η Αυγή*, «Ενθέματα» (23 Δεκεμβρίου 2012) 32.

ι) «Ο *Θηραμένης* του Ανδρέα Κάλβου: ένα αθέλητο work in Progress», *Τα Ιστορικά* 29, τχ. 57 (Δεκέμβριος 2012) 345-66.

ια) «Ο Βάλιας Σεμερτζίδης στο Μουσείο Μπενάκη», *Τα Ιστορικά* 29, τχ. 57, «Χρονικό» (Δεκέμβριος 2012) 503-05.

– εξέδωσε τα βιβλία:

α) *Απολογία της αυτοκτονίας. Ένα αφελές κείμενο του Ανδρέα Κάλβου*, Μουσείο Μπενάκη, Σειρά: Νεοελληνική φιλολογία – 9 (Αθήνα 2012).

β) *Ούγκο Φόσκολος, Διδύμου κληρικού ελαχίστου προφήτου της Υπερκαλύψεως βιβλίων μοναδικών* (μτφρ. - επιμ. Α. Μπελεζίνης – Δ. Αρβανιτάκης, εκδ. Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, Αθήνα 2012).

– μίλησε:

α) με θέμα «Η επίδραση του κλασικού ελληνικού κόσμου στη διαμόρφωση της εικόνας της νεότερης Ελλάδας (19ος αι.)» στο μεταπτυχιακό σεμινάριο του Τμήματος Αρχαιονομίας και Βιβλιοθηκονομίας του Ιονίου Πανεπιστημίου (καθ. Αλίκη Νικηφόρου) (Κέρκυρα, 17 Ιανουαρίου 2011).

β) στη Συνδιάσκεψη για τη διαμόρφωση Εθνικής πολιτικής για τα Αρχαία και τις Βιβλιοθήκες (Υπουργείο Παιδείας - Εθνικό Ίδρυμα Νεότητας) (Αθήνα, 27-28 Ιανουαρίου 2011).

γ) με θέμα «Ο Ανδρέας Κάλβος

πριν από την Ελλάδα: 1800/1802-1820/1821» στους «Κύκλους επιμόρφωσης – Εκδόσεις Gutenberg» (υπεύθυνος: καθ. Νάσος Βαγενάς) (Αθήνα, 28 Μαρτίου 2011).

δ) με θέμα «Ανδρέας Κάλβος: από τις εικόνες μας στην ιστορία του» στο μεταπτυχιακό σεμινάριο του Πανεπιστημίου Κύπρου - Τμήμα Βυζαντινών και Νεοελληνικών Σπουδών (καθ. Έλια Χατζηπαναγιώτη) (Λευκωσία, 5 Απριλίου 2011).

ε) στην εκδήλωση *100 χρόνια από τη γέννηση των Λευκαδιτών ιστορικών Νίκου Σβορώνου και Πάνου Ροντογιάννη*, που συνδιοργάνωσαν η Εταιρεία Λευκαδικών Μελετών και το Ινστιτούτο Νεοελληνικών Ερευνών/ΕΙΕ (Αθήνα, 18 Νοεμβρίου 2011).

στ) στην παρουσίαση της έκδοσης Λεύκιος Ζαφειρίου, *Ποιήματα 1964-2010* (εκδ. Γαβριηλίδης, Αθήνα 2011) (Αθήνα, 2 Δεκεμβρίου 2011).

ζ) με θέμα «Ούγκο Φόσκολο. Ποίηση και πολιτική» σε εκδήλωση του Πολιτιστικού Συλλόγου «Ούγκος Φόσκολος» (Ζάκυνθος, 26 Αυγούστου 2012).

η) με θέμα «Παλαιό και νέοι εχθροί: Η Μαριέττα Γιαννοπούλου-Μινώτου και το “Ρεμπελιό των ποπολάρων”» στο επιστημονικό συνέδριο *Η Μαριέττα Γιαννοπούλου-Μινώτου (1900-1962) και η εποχή της. Η ζακύνθια λογία πρωτοπόρος του γυναικείου κινήματος* (Αθήνα, 29 Σεπτεμβρίου 2012).

θ) με θέμα «Ο Ανδρέας Κάλβος και η υπεράσπιση της αυτοκτονίας» σε φοιτητές του Τμήματος Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης (καθ. Αγγέλα Καστρινάκη) (Ρέθυμνο, 22 Οκτωβρίου 2012).

ι) με θέμα «Ο Καποδίστριας και η Ιταλία» στην Εταιρεία Μελέτης Νέου Ελληνισμού «Μνήμων» (συζήτηση με τον Χρήστο Λούκο στο πλαίσιο της ομιλίας του τελευταίου «Η αντιπολίτευση κατά του Κυβερνήτη Ιωάννη Καποδίστρια: επανεξέταση κάποιων προσεγγίσεων») (Αθήνα, 24 Οκτωβρίου 2012).

ια) με θέμα «Ιστορία της νεότερης ελληνικής Ιστοριογραφίας» (πέντε σεμινάρια) στο πλαίσιο Προγράμματος Διά Βίου Μάθησης του Πανεπιστημίου Αιγαίου (Σπουδαστήριο Ιστορίας και Ιστοριογραφίας, Κατεύθυνση «Ιστορία και τεχνικές της Ιστοριογραφίας») (Αθήνα, Νοέμβριος-Δεκέμβριος 2012).

ιβ) με θέμα «“Τι είν’ η πατρίδα μας;” Προβλήματα εννοιολόγησης και ζητήματα μεθόδου στην τοπική ιστοριογραφία» (εισαγωγική εισήγηση) στη διημερίδα *Προσεγγίζοντας τη ζακυνθινή ιστορία*, που οργάνωσε ο Σύλλογος Δασκάλων και Νηπιαγωγών Ζακύνθου «Διονύσιος Σολωμός» (Ζάκυνθος, 7- 8 Δεκεμβρίου 2012).

– ανέλαβε / συμμετείχε στην οργάνωση:

α) τιμητικής εκδήλωσης για τον Τίτο Πατρίκιο (Κτήριο οδού Πειραιώς, 22 Νοεμβρίου 2011).

β) του συνεδρίου *Για μια ιστορία της λογοτεχνίας του εικοστού αιώνα. Προτάσεις ανασυγκρότησης, θέματα και ρεύματα* που συνδιοργάνωσαν το Μουσείο Μπενάκη και το Τμήμα Ιστορίας και Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης (Ρέθυμνο, 20-22 Μαΐου 2011).

γ) του συνεδρίου *Ένας χαμένος ελέφαντας. Εκατό χρόνια από τη γέννηση του Νίκου Γκάτσου* (Κτήριο οδού Πειραιώς, 23-25 Σεπτεμβρίου 2011).

δ) του συνεδρίου για τον Νικηφόρο Βρεττάκο, στο πλαίσιο του έτους Βρεττάκου, που συνδιοργάνωσαν το

Μουσείο Μπενάκη και το Εθνικό Κέντρο Βιβλίου (Κτήριο οδού Πειραιώς, 9-10 Νοεμβρίου 2012).

ε) τιμητικής εκδήλωσης για την Τζίνα Πολίτη (Κτήριο οδού Πειραιώς, 14 Δεκεμβρίου 2012).

– τιμήθηκε για το βιβλίο Δ. Αρβανιτάκης, *Στον δρόμο για τις πατρίδες. Η Are italiana, ο Ανδρέας Κάλβος, η Ιστορία* (εκδ. Μουσείο Μπενάκη, Αθήνα 2010) με το βραβείο δοκιμίου της Ακαδημίας Αθηνών (Ίδρυμα Πέτρου Χάρη) για το έτος 2012.

Η Μάρια Διαμάντη δημοσίευσε την ανακοίνωση «*Ριμάδα Απολλωνίου*: από το κείμενο στο λόγο» στα *Πεπραγμένα Ι΄ Διεθνούς Κρητολογικού Συνεδρίου (Χανιά, 1-8 Οκτωβρίου 2006)* (Χανιά 2011) 499-512.

ΒΙΒΛΙΟΛΟΓΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ «ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΗΛΙΟΥ»

Προσωπικό

Πόπη Πολέμη (υπεύθυνη τμήματος). Επιστημονικοί συνεργάτες: Αναστασία Μυλωνοπούλου, Ειρήνη Ριζάκη

Αρωγοί

Κοινοφελές Ίδρυμα Κοινωνικού και Πολιτιστικού Έργου

Δημοσιεύσεις – Δραστηριότητες
Κατά τη διάρκεια της διετίας 2011-2012

– ολοκληρώθηκε η στοιχειοθεσία-διόρθωση του δεύτερου τόμου της *Ελληνικής Βιβλιογραφίας του 19ου αιώνα*, ο οποίος και κυκλοφόρησε τον Δεκέμβριο του 2011 με τον τίτλο *Φίλιππον Ηλιού Κατάλοιπα. Ελληνική Βιβλιογραφία του 19ου αιώνα*, τόμ. Β΄, 1819-1832 (επιμ. - εισ. Πόπη Πολέμη, επιστημονικοί συνεργάτες: Αναστασία Μυλωνοπούλου – Ειρήνη Ριζάκη, εκδ. Μουσείο Μπενάκη – ΕΛΙΑ-ΜΙΕΤ, Αθήνα 2011). Ο ογκώδης τόμος (4ο, σ. ξ΄+ 748) συνοδεύεται από CD του εξαντλημένου πρώτου τόμου. Η εισαγωγή της Πόπης Πολέμη («Από τα κατάλοιπα

στις σταθμίσεις») κυκλοφόρησε και σε ανάτυπο το 2012.

Σε εκδήλωση που πραγματοποιήθηκε στο αμφιθέατρο του κτηρίου της οδού Πειραιώς του Μουσείου Μπενάκη, στις 16 Μαρτίου 2012, με αφορμή την κυκλοφορία του Β΄ τόμου της *Ελληνικής Βιβλιογραφίας*, ύστερα από τους χαιρετισμούς της Αλεξάνδρας Χαριτάτου εκ μέρους του Μάνου Χαριτάτου, του Άγγελου Δεληβορριά, του Διονύση Καψάλη και την εισήγηση της Πόπης Πολέμη, ακολούθησε συζήτηση για τη «Λογιοσύνη και την Επανάσταση» (Δημήτρης Δημητρόπουλος, Νίκος Θεοτοκάς, Αντώνης Λιάκος, Αλέξης Πολίτης, συντονιστής: Δημήτρης Αρβανιτάκης, ο οποίος και διάβασε σύντομη εισαγωγική εισήγηση του Σπύρου Ασοδραχά). Το κείμενο της εισήγησης της Πόπης Πολέμη («Συνεχίζοντας μια προσπάθεια») δημοσιεύτηκε στο περ. *Τα Ιστορικά* 56 (2012) 219-24.

– συνεχίστηκαν η έρευνα και η σύνταξη λημμάτων από τον τρίτο τόμο της *Ελληνικής Βιβλιογραφίας του 19ου αιώνα* (έτη 1833-1843).

– ξεκίνησε η συνεργασία του Βιβλιολογικού Εργαστηρίου με το Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών για τη συγκρότηση της βιβλιογραφίας των ελληνικών εντύπων που εκδόθηκαν στη Σμύρνη, με την επιστημονική συνεργασία της Σάντρας Βρέττα και την επιστοασία της Ιωάννας Πετροπούλου.

– με πρωτοβουλία του Μάνου Χαριτάτου, πολύτιμου φίλου του Μουσείου που έφυγε από τη ζωή τον Δεκέμβριο του 2012, ξεκίνησε η ηλεκτρονική καταγραφή των βιβλιογραφημένων ελληνικών μονοφύλλων-διφύλλων και χαρτών των χρόνων 1801-1863 με την επιστημονική συνεργασία της Σάντρας Βρέττα.

– σταθερό μέλημα υπήρξε η ενημέρωση και η επέκταση του ηλεκτρονικού καταλόγου της Ελληνικής Βιβλιογραφίας του 19ου αιώνα που είναι αναρτημένος στον διαδικτυακό τόπο του Μουσείου Μπενάκη (www.benaki.gr/bibliology): νέες προσθήκες, διόρθωση λημμάτων από αυτοψίες που δεν είχαν σταθεί άλλοτε δυνατές, πρόσθετα αντίτυπα σε βιβλιοθήκες ήδη καταγραμμένες

και ιδίως νέες ηλεκτρονικές διευθύνσεις των ψηφιακών αντιτύπων που είναι διαθέσιμα στο διαδίκτυο και ολοένα πληθαίνουν·

– στην κατεύθυνση της αξιοποίησης των καταλοίπων του Φίλιππου Ηλιού, ολοκληρώθηκε η στοιχειοθεσιολόγηση του τέταρτου μέρους των *Συμμίκτων*, με επιφυλλίδες και μικρά μελετήματα του Κ. Θ. Δημαρά από το 1931 έως το τέλος της ζωής του. Η επιλογή είχε γίνει από τον Φίλιππο Ηλιού, ο οποίος και την τιλοφόρησε *Λόγια περί μεθόδου*. Το δίτομο έργο, με εισαγωγή-επιμέλεια της Πόπης Πολέμη, συνέκδοση του Βιβλιολογικού Εργαστηρίου «Φίλιππος Ηλιού» του Μουσείου Μπενάκη και του Μορφωτικού Ιδρύματος Εθνικής Τραπέζης, κυκλοφόρησε τον Μάρτιο του 2013.

·
Η Πόπη Πολέμη

– δημοσίευσε τις μελέτες:

α. «Περί Ελληνικής Ιατρικής Πολιτείας: αποτυπώσεις της νεωτερικότητας σε τρεις εκδόσεις του 1829» (σε συνεργασία με την Άννα Ματθαίου) σε τόμο που εξέδωσε, στα βουλγαρικά, η Βουλγαρική Ακαδημία Επιστημών προς τιμήν της Νάντιας Ντάνοβα, Σόφια 2011, 101-17·
β. «Le livre grec dans les milieux balkaniques à la veille de la Révolution nationale: le témoignage des prospec-

tus et des listes de souscripteurs» στο: *Travaux de Symposium International Le livre, La Roumanie, L'Europe, Troisième édition – 20 à 24 Septembre 2010* (Bucarest 2011) I 412-29 (http://www.bibliotecametropolitana.ro/Uploads/Simpozionul%20International_Carteia_Romania_Europa_III_V1_mic.pdf)·

– εξέδωσε με δική της επιμέλεια-εισαγωγή τον τόμο με κείμενα του Αντώνη Πολέμη *Φωνές της Άνδρου* (Αθήνα 2012)·

– πραγματοποίησε τις ομιλίες:

α. «Εθνική αναδρομική βιβλιογραφία» στη Συνδιάσκεψη για τη διαμόρφωση εθνικής πολιτικής για τα Αρχεία και τις Βιβλιοθήκες, που οργανώθηκε από το Υπουργείο Παιδείας και το Εθνικό Ίδρυμα Νεότητας (Αθήνα, 27-28 Ιανουαρίου 2011)·

β. «Συνδρομητές της λογοτεχνίας» στην αφιερωμένη στη μνήμη του Πάνου Μουλλά ΓΓ' Διεθνή Επιστημονική Συνάντηση του Τομέα Μ.Ν.Ε.Σ. του Τμήματος Φιλολογίας, Α.Π.Θ., με θέμα «Νεοελληνική λογοτεχνία και κριτική από τον Διαφωτισμό έως σήμερα» (Θεσσαλονίκη, 3-6 Νοεμβρίου 2011)·

– «Τα “στοιχήματα” του Βιβλιολογικού Εργαστηρίου Φίλιππος Ηλιού» σε εκδήλωση που οργάνωσαν τα Τμήματα Ιστορίας-Βιβλιοθηκονομίας και Ιστορίας του Ιονίου Πανεπι-

στημίου (Κέρκυρα, 9 Μαΐου 2012)·
– συμμετείχε σε εκπομπή της ΕΤ3 από τη σειρά «Άξιον Εστί» (υπεύθυνος: Βασίλης Βασιλικός) με θέμα την ιστορία του ελληνικού βιβλίου (προβολή: 3 Νοεμβρίου 2012).

Η Ειρήνη Ριζάκη

– μίλησε με θέμα «Norms for a “female writing” in the Greek 19th century», στο Workshop COST Action IS 0901 *Women Writers In History: Toward a New Understanding of European Literary Culture* (Βελιγράδι, 14-16 Απριλίου 2011)·

– συντόνισε τη συνεδρία «Παραδείγματα από την Ελληνική Ιστορία» στην ημερίδα *Το Φύλο στην Ιστορία. Αποτιμήσεις και παραδείγματα* (Αθήνα, 12 Νοεμβρίου 2011)·

– συμμετείχε στο Training School: COST Action IS 0901 *Women Writers in History Toward a New Understanding of European Literary Culture* (Χάγη, Huygens Institute for Netherlands History, 14-19 Μαΐου 2012)·

– δημοσίευσε άρθρο με τίτλο «Η φερέοικος Ζαχαρένια Γραμματικοπούλου. Χρονικό μιας οδοιπορίας στον 19ο αιώνα» στο: Ζ. Ι. Σιαφλέκης – Ε.-Λ. Σταυροπούλου (επιμ.), *Τριαντάφυλλα και γιασεμιά. Τιμητικός τόμος για την Ελένη Πολίτου-Μαρμαρινού* (Αθήνα 2012) 136-52.

ΤΜΗΜΑ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ ΕΡΓΩΝ ΤΕΧΝΗΣ

Προσωπικό

– Εργαστήριο Συντήρησης Εικόνων, Ελαιογραφιών και Ξυλογλύπτων:

Βασίλης Πασχάλης (υπεύθυνος τμήματος), Βασίλης Αργυράτος, Ειρήνη Βλαχοδήμου (έως 19/09/2012), Χρύσα Βουρβοπούλου (έως 19/11/2012), Λένα Βρανοπούλου, Χάρης Γραμματικός, Δημήτρης Δούμας (έως 25/06/2012), Αλεξάνδρα Καλλιγά, Σοφία Μαύρου (έως 30/09/2011), Καλυψώ Μιλάνου (έως 30/06/2011), Δημοσθένης Πιμπλής (έως 25/06/2012), Νίκος

Σμυρνάκης, Λένα Φαρμακαλίδου (έως 19/11/2012), Φωτεινή Φραγκάκη (έως 13/09/2011). Πρακτική άσκηση πραγματοποίησαν οι Ευφημία Ταυρίδου, Αργυρώ-Αλεξάνδρα Κοντού, Maria Regtien. Εθελοντές: Αλεξάνδρα Κωνσταντάτου, Γιώργος Μποχτανίδης Πηνελόπη Κουρή, Μαριάννα Σκαράκη, Ανδρονίκη Παλιομπέη·

– Εργαστήριο Συντήρησης Κεραμικού: Βασιλική Αποστολοπούλου (έως 17/12/2012), Σοφία Τσοσίου. Εθελο-

νική εργασία προσέφεραν οι Μαρία Τσιονιά και Παρασκευή Ζαφείρη·

– Εργαστήριο Συντήρησης Μετάλλου, Γυαλιού και Οστέινου Υλικού: Μαρία Ζαχαρία, Τζίνια Καρύδη (έως 25/06/2012), Ντέπη Κοτζαμάνη, Άνθια Φωκά. Πρακτική άσκηση πραγματοποίησαν οι Κυριακή Καρπαθιωτάκη, Angela Bugeja και Κυριακή Τσιρίτα·

– Εργαστήριο Συντήρησης Υφάσματος: Ναούμ Κοκκάλας, Βασιλική

Νικολοπούλου (έως 19/11/2012), Βιργινία Ρωμανού. Πρακτική άσκηση πραγματοποιήσαν οι Μαρία Μακρή και Jenniina Siira (Erasmus, Φιλανδία).

– Εργαστήριο Συντήρησης Χαρτιού: Ελευθερία Γκούφα, Μυρτώ Δεληβοριά, Σωτήρης Μπεκιάρης, Φλώρα Στεφάνου, Αργυρώ Χιλιάδακη (έως 27/07/2011). Πρακτική άσκηση πραγματοποιήσαν οι Εράντα Σάρκα, Αλεξία Μελιανού.

Συντήρηση έργων από τις συλλογές του Μουσείου

– για το Τμήμα Βυζαντινής και Μεταβυζαντινής Συλλογής: πραγματοποιήθηκαν η καθολική αναδιοργάνωση και ο καθαρισμός των αποθηκευτικών χώρων της συλλογής των εικόνων, καθώς και ο έλεγχος της κατάστασης διατήρησης και η συσκευασία των εικόνων της Συλλογής Ανδρεάδη που παραχωρήθηκαν ως παρακαταθήκη στο μουσείο. Συντηρήθηκαν 49 συνολικά εικόνες, εκ των οποίων 24 προερχόμενες από τη συλλογή Μ. Βαλαδώρου, επτά από τη συλλογή Ρ. Ανδρεάδη και οκτώ για την έκθεση *Λατρεία και προσκυνήματα μετά την Άλωση* (Ευρωπαϊκό Πολιτιστικό κέντρο Δελφών, 28 Ιουνίου - 28 Ιουλίου 2011). Για την ίδια έκθεση συντηρήθηκαν έξι μεταλλικά αντικείμενα. Για την έκθεση *Golden Byzantium and the Orient* (Schallaburg Renaissanceschloss, 31 Μαρτίου - 4 Νοεμβρίου 2012) συντηρήθηκε ένα λυχνάρι, ενώ για την έκθεση *Les Mots et les Monnaies, de la Grèce Ancienne à Byzance* (Γενεύη, Martin Bodmer Fondation, 24 Νοεμβρίου 2012 - 17 Μαρτίου 2013) συντηρήθηκαν 34 νομίσματα. Για την έκθεση *Otto the Great and the Roman Empire: Emperorship from Antiquity to the Middle Ages* (Μαγδεμβούργη, Kulturhistorisches Museum, Οκτώβριος 2011) συντηρήθηκε ένα εγκόλπιο. Για την έκθεση *Transition to Christianity* (Νέα

Υόρκη, Alexander S. Onassis Public Benefit Foundation, 7 Δεκεμβρίου 2011 - 14 Μαΐου 2012) συντηρήθηκαν τέσσερα κεραμικά αντικείμενα. Επίσης συντηρήθηκαν 15 μεταλλικά αντικείμενα από τη συλλογή του μουσείου. Τέλος συντηρήθηκαν 11 υφασμάτινα έργα, τρία εκ των οποίων ανήκουν στη συλλογή Μ. Βαλαδώρου.

– για το Τμήμα Νεοελληνικού Πολιτισμού και Νεοελληνικής Τέχνης: απεντόμωση σε τρία ξυλόγλυπτα τμήματα και συντήρηση 31 υφασμάτινων έργων για την έκθεση *Un rêve d'éternité* (Bruxelles, Fondation Boghossian, 6 Οκτωβρίου 2011 - 26 Φεβρουαρίου 2012). συντήρηση κοσμημάτων.

– για το Τμήμα Πολιτισμών του Κόσμου: συντήρηση τραπεζιού, ερμαρίου της Κινεζικής Συλλογής, καθώς και 61 κεραμικών αντικειμένων.

– για το Τμήμα Ζωγραφικής, Χαρακτικών και Σχεδίων: συντήρηση έξι ελαιογραφιών, χάρτη, παστέλ, τριών αφισών και πέντε χαρακτικών. κατασκευή πασπαρτού, πλαισίων και θηκών από melinex για 25 έργα.

– για το Τμήμα Προϊστορικής, Αρχαίας Ελληνικής και Ρωμαϊκής Συλλογής: συντήρηση 13 κεραμικών και έξι μεταλλικών αντικειμένων για την έκθεση *Serpentina-die Schlange im Schmuck der Welt* (Schmuckmuseum Pforzheim, 25 Νοεμβρίου 2011 - 26 Φεβρουαρίου 2012). συντήρηση τριών κοσμημάτων.

– για την Πινακοθήκη Ν. Χατζηκυριάκου-Γκίκα: συντήρηση και τοποθέτηση έργων εντός των 70 προθηκών του εκθεσιακού χώρου. Οι εργασίες διήρκεσαν από τον Φεβρουάριο μέχρι τον Μάιο 2012, διάστημα κατά το οποίο πραγματοποιήθηκαν επεμβάσεις συντήρησης και προληπτικής συντήρησης σε 590 έργα (σχέδια, χειρόγραφα βιβλία και έντυπο υλικό), ενώ σχεδιάστηκαν και κατασκευάστηκαν οι βάσεις για

τη στήριξή τους. Για τον ίδιο σκοπό συντηρήθηκαν τέσσερις εφημερίδες, 54 βιβλία, 20 ταξιδιωτικά αυτοκόλλητα, δύο εξώφυλλα βιβλίων, επτά υδατογραφίες, έξι επιστολές, τέσσερα χαρακτηριστικά, επτά σχέδια, καθώς και μία μεταξοτυπία. Επίσης τρεις ελαιογραφίες, 10 κεραμικά και γύψινα αντικείμενα, οι τέσσερις ταπισερί που σήμερα εκτίθενται στην είσοδο της Πινακοθήκης, ένα μεταξωτό παραβάν, εννέα μαξιλάρια από το σαλόνι του εκθεσιακού χώρου, μία πολυθρόνα, καθώς και τα γυαλιά του Γ. Σεφέρη.

– για το Τμήμα Παιχνιδιών και Παιδικής Ηλικίας: συντήρηση δύο υφασμάτων, καθώς και μίας οστέινης και μίας κέρινης κούκλας. επίβλεψη της συσκευασίας και της μεταφοράς της συλλογής από την οικία Κουλούρα στο Π. Φάληρο σε προσωρινό αποθηκευτικό χώρο λόγω των εργασιών μετάπλασης του μεγάρου σε Μουσείο Παιχνιδιών και Παιδικής Ηλικίας.

– για τα Αρχαία Νεοελληνικής Αρχιτεκτονικής: συντήρηση μακέτας του Κυριάκου Κρόκου για το Νέο Μουσείο Ακροπόλεως, καθώς και 237 σχεδίων.

– για το Τμήμα Ισλαμικής Συλλογής: συντήρηση 18 ξυλόγλυπτων τμημάτων, ενός σκακιού, 15 κεραμικών και επτά υφασμάτινων έργων. Για την έκθεση *Gifts of the Sultans: The Arts of Giving at the Islamic Courts* (Los Angeles County Museum of Art, 5 Ιουνίου - 5 Ιουλίου 2011). συντήρηση ενός εγκολλπίου. Για την έκθεση *Byzantium and Islam: Age of Transition, 7th-9th century* (Νέα Υόρκη, Metropolitan Museum of Art, 14 Μαρτίου - 8 Ιουλίου 2012) συντηρήθηκαν τρία αντικείμενα. Επίσης για την έκθεση *Beauty and Belief: Crossing Bridges with the Arts of Islamic Culture* (Brigham Young University Museum of Art, 24 Φεβρουαρίου - 29 Σεπτεμβρίου 2012) συντηρήθηκε ένα αντικείμενο. Τέλος για την έκθεση *Μια ιστορία από φως στο φως* (Τεχνόπολις

του Δήμου Αθηναίων, 25 Ιουνίου - 9 Σεπτεμβρίου 2012) συντηρήθηκαν επτά κεραμικά αντικείμενα, ενώ για την έκθεση *Θραύσματα και σπαράγματα από τη Φουστάτη: Αραβική Τέχνη από τις συλλογές του Μουσείου Μπενάκη, 8ος - 14ος αι.* (Θεσσαλονίκη, Τελλόγγλειο Ίδρυμα Τεχνών, 4 Νοεμβρίου 2011 - 29 Ιανουαρίου 2012) συντηρήθηκαν 56 κεραμικά αντικείμενα:

– για το Τμήμα Ιστορικών Αρχείων: συντήρηση ελαιογραφίας, δύο περγαμινών και 12 χειρογράφων. Στο διάστημα Μαΐου-Ιουνίου 2011 έγινε προληπτική συντήρηση για την αποκατάσταση του αρχείου του Παναγή Λεκατοά. Το αρχείο λόγω πλημμύρας είχε προσβληθεί από βιολογική φθορά. Μετά την απολύμανση (με άζωτο) του χαρτινικού υλικού, εφαρμόστηκαν προληπτικά μέτρα διάσωσης και διατήρησης σε: 53 αποκόμματα εφημερίδων, πέντε έντυπα βιβλία (σύνολο 602 σελίδων), ένα χειρόγραφο βιβλίο (228 σελίδες), 5.334 χειρόγραφα (χειρόγραφες σημειώσεις σε χαρτί βιομηχανικού τύπου), 5.725 δελτία σε χαρτόνι, 8.666 δελτία σε χαρτί βιομηχανικού τύπου και σε χαρτόνι, διαστάσεων A3 και A4.

– για το Τμήμα Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων: συντήρηση υφασμάτινου έργου και δύο μεταλλικών στεφανιών.

– για τη Βιβλιοθήκη: συντήρηση δύο βιβλίων.

– για την οικία Σπέντσα: συντήρηση εννέα ελαιογραφιών, έξι κατόπτρων, μιας ξυλόγλυπτης καρέκλας και 10 κεραμικών αντικειμένων. Επίσης συντηρήθηκαν 15 χρηστικά μεταλλικά αντικείμενα, ενώ καθαρίστηκε επί τόπου ένας πολυέλαιος. Τέλος συντηρήθηκαν 45 χαρακτηριστικά και σχέδια.

Συντήρηση έργων ιδιωτών και άλλων φορέων

– Στο Εργαστήριο Συντήρησης Εικόνων, Ελαιογραφιών και Ξυλογλύπτων συντηρήθηκαν 48 εικόνες, 15

ελαιογραφίες, ένα έπιπλο και ένα τάβλι που προέρχονταν από συλλογές ιδιωτών. Επίσης ολοκληρώθηκε η απεντόμωση και η συντήρηση των 20 πρώτων φορητών εικόνων του Ιερού Ναού Κοιμήσεως της Θεοτόκου στη Βαμβακού Λακωνίας, καθώς και πέντε ελαιογραφιών της συλλογής της Α.Γ.Ε.Τ. «Ηρακλής». Για την έκθεση *Ιωάννης Αλταμούρας. Η ζωή και το έργο του* συντηρήθηκαν 20 ελαιογραφίες ιδιωτών και για την έκθεση *Βάλιας Σεμερτζίδης, 1911 -1983*, 20 ελαιογραφίες. Τέλος για την έκθεση *Γιάννης Τσαρούχης. Μελέτες για 17 θέματα*, τέσσερις ελαιογραφίες.

– στο Εργαστήριο Συντήρησης Κεραμικού συντηρήθηκαν 31 κεραμικά και πορσελάνινα αντικείμενα.

– στο Εργαστήριο Συντήρησης Μετάλλου, Γυαλιού και Οστέινου Υλικού συντηρήθηκαν 35 μεταλλικά, γυάλινα και οστέινα αντικείμενα από διάφορες ιδιωτικές συλλογές.

– στο Εργαστήριο Συντήρησης Υφασμάτων συντηρήθηκαν 12 αντικείμενα.

– στο Εργαστήριο Συντήρησης Χαρτιού συντηρήθηκαν (κατασκευή πασπαρτού, πλαισίων, θηκών από melinex, σύνταξη δελτίων κατάστασης) 14 λιθογραφίες, πέντε μεταξοτυπίες, μία υδατογραφία, 14 χαρακτηριστικά, τέσσερα χειρόγραφα, μία περγαμινή, 24 σχέδια, τρεις έντυπες αφίσες και τρία έντυπα (διπλώματα και προγράμματα), τρεις φωτογραφίες, 56 αρχιτεκτονικά σχέδια και ένα άλμπουμ. Για την έκθεση *Βάλιας Σεμερτζίδης, 1911-1983* συντηρήθηκαν 150 ζωγραφικά έργα (υδατογραφίες, παστέλ)· για την έκθεση *Η αρχιτεκτονική μιας εκατονταετίας* 40 αρχιτεκτονικά σχέδια, ενώ για την έκθεση *Αγήςωρ Αστεριάδης* 45 ζωγραφικά έργα (σχέδια με μολύβι, υδατογραφίες, παστέλ). Τέλος για την έκθεση *Ντέρτι Humanism – twenty Greek artists in London* (Λονδίνο, Faggionato Fine Art Gallery) συντηρήθηκαν 40 αρχιτεκτονικά σχέδια.

Αναλύσεις Υλικών

Στο χρονικό διάστημα 2011-2012 το Εργαστήριο Μετάλλου συνεργάστηκε με διάφορους φορείς. Πραγματοποιήθηκαν αναλύσεις με φθορισμό ακτίνων Χ (σε συνεργασία με τη δρ Β. Κανταρέλλου και τη συντηρήτρια του Νομισματικού Μουσείου Αθήνας, Ε. Κοντού) για τη διερεύνηση της σύστασης τριών χρυσών νομισμάτων και μιας σιδερένιας πινακίδας ιδιωτών, καθώς και της μεταλλικής βάσης και του ζωγραφικού στρώματος 12 δίσκων σερβιρίσματος στο πλαίσιο της μελέτης τους για την έκδοση του καταλόγου που συνόδευε την έκθεση *Η τέχνη της φιλοξενίας. Ζωγραφισμένοι δίσκοι του 19ου αιώνα από την Ελλάδα και την Τουρκία* (Κεντρικό κτήριο, 25 Σεπτεμβρίου - 17 Νοεμβρίου 2013).

Ολοκληρώθηκαν οι αναλύσεις με φασματοσκοπία υπεριώθρου στο Α.Τ.Ε.Ι. Αθήνας (σε συνεργασία με τον δρ Σ. Μπογιατζή) του οργανικού υλικού που εντοπίστηκε σε ορισμένα χάλκινα σκεύη της Βυζαντινής Συλλογής του μουσείου, με σκοπό να δοθούν απαντήσεις σε ερωτήματα που τέθηκαν για τη χρήση των συγκεκριμένων αντικειμένων, καθώς και για το είδος ή την προέλευση του υλικού. Επίσης με την ίδια μέθοδο ξεκίνησε, στο πλαίσιο πτυχιακής εργασίας, από την τελειόφοιτη του Α.Τ.Ε.Ι. Αθήνας Κυριακή Καρπαθιωτάκη (εισηγήτρια Δ. Κοτζαμάνη), η διερεύνηση της σύνθεσης διαφόρων εμπορικών προϊόντων διαθέσιμων στην ελληνική αγορά για τον καθαρισμό του αργύρου καθώς και των επιπτώσεων της εφαρμογής τους, είτε σε μεταλλικά δοκίμια, είτε σε αντικείμενα που επιλέχθηκαν από τη Μεταβυζαντινή και τη Νεοελληνική Συλλογή του μουσείου.

Για την ίδια πτυχιακή εργασία χρησιμοποιήθηκε και η ηλεκτρονική μικροσκοπία στο Α.Τ.Ε.Ι. Αθήνας (σε συνεργασία με τον Α. Καραμπότο), ενώ για την πτυχιακή εργασία

της απόφοιτης του Α.Τ.Ε.Ι. Αθήνας Κορίνας Τσιριτά (εισηγήτρια Δ. Κοτζαμάνη), με θέμα την επιλογή του μέσου συμπλήρωσης για την αποκατάσταση ενός χάλκινου βάζου δυναστείας Shang (συλλογή Χριστοφορίδη), χρησιμοποιήθηκε το ηλεκτρονικό μικροσκόπιο σάρωσης του Εργαστηρίου Επιστήμης των Υλικών Ε.Κ.Ε.Φ.Ε. Δημόκριτος (από τον δρ Ι. Καρατάσιο). Παράλληλα διερευνήθηκαν οι μηχανικές αντοχές των υλικών συμπλήρωσης πριν από την τοποθέτησή τους στο σκεύος, σε συνεργασία με το Ινστιτούτο Επιστήμης των Υλικών του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου (Τμήμα Εφαρμοσμένων Μαθηματικών και Φυσικών Επιστημών, καθ. Ε. Κοντού-Δρούγκα, υποψήφιος διδάκτορας Π. Γεωργίουπουλος).

Μελέτες

Συνεχίστηκε η τεχνολογική μελέτη ομάδας εικόνων του 14ου-15ου αι. από τη Συλλογή της Αγίας Αικατερίνης των Σιναϊτών της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Κρήτης και από το Μουσείο Μπενάκη, από τις Καλυψώ Μιλάνου, Λένα Βρανοπούλου, Χρύσα Βουρβοπούλου και Αλεξάνδρα Καλλιγιά. Η μελέτη εκπονείται σε συνεργασία με την Ιερά Αρχιεπισκοπή Κρήτης, τη 13η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων, το Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, το Α.Τ.Ε.Ι. Αθήνας, το Διαγνωστικό Κέντρο Έργων Τέχνης «Ορμύλια» και το Ινστιτούτο Μεσογειακών Δασικών Οικοσυστημάτων και Τεχνολογίας Δασικών Προϊόντων (ΕΘΙΑΓΕ).

Εκθέσεις

Μεγάλο μέρος του δυναμικού του τμήματος ανέλαβε την υποστήριξη πολυάριθμων εκθέσεων που διοργανώθηκαν τη διετία 2011-2012 εντός και εκτός του μουσείου.

Κατά την υποδοχή ιδιωτικών συλλογών ή και μεμονωμένων έργων που φιλοξενήθηκαν περιοδικά στους χώρους του μουσείου, το εκάστοτε αρμόδιο εργαστήριο φρόντισε για

την παραλαβή και τον έλεγχο των έργων κατά την αποσυσκευασία, την ανάρτηση ή την τοποθέτησή τους στις προθήκες, τον έλεγχο του φωτισμού και των περιβαλλοντικών συνθηκών στους εκθεσιακούς χώρους. Μετά το πέρας των εκθέσεων επέβλεψε την αντίστροφη διαδικασία έως και τη συσκευασία των έργων προκειμένου αυτά να επιστραφούν με ασφάλεια στους κατόχους τους. Στο διάστημα 2011-2012 υποστηρίχθηκαν, όπως περιγράφηκε παραπάνω, οι εκθέσεις:

– *Χειρ Αγγέλων. Ένας ζωγράφος εικότων στη Βενετοκρατούμενη Κρήτη* (Κεντρικό κτήριο, 17 Νοεμβρίου 2010 - 16 Ιανουαρίου 2011).

– *Δημήτρης Πικιώνης 1887-1968* (Κτήριο οδού Πειραιώς, 15 Δεκεμβρίου 2010 - 13 Μαρτίου 2011).

– *Αιτία Θανάτου: Ευθανασία. Έργα από τη Συλλογή Prinzhorn* (Κτήριο οδού Πειραιώς, 21 Ιανουαρίου - 13 Μαρτίου 2011).

– *Γιάννης Μόραλης. Αρχιτεκτονικές συνθέσεις* (Κεντρικό κτήριο, 10 Φεβρουαρίου - 29 Απριλίου 2011).

– *Ο Σπύρος Βασιλείου και το θέατρο* (Κτήριο οδού Πειραιώς, 23 Μαρτίου - 15 Μαΐου 2011).

– *Ιωάννης Αλταμούρας. Η ζωή και το έργο του* (Κτήριο οδού Πειραιώς, 31 Μαρτίου - 22 Μαΐου 2011).

– *Ρούντο Σβαρτς, Κρήτη, 1943. Ένας ζωγράφος με τη στολή της Βέρμαχτ* (Κτήριο οδού Πειραιώς, 4-29 Μαΐου 2011).

– *Τράπεζα της Ελλάδος. Τα κτίρια* (Κτήριο οδού Πειραιώς, 15 Σεπτεμβρίου - 27 Νοεμβρίου 2011).

– *Αγώνωρ Αστεριάδης* (Κτήριο οδού Πειραιώς, 23 Σεπτεμβρίου - 20 Νοεμβρίου 2011).

– *Έλληνες Ζωγράφοι στα ημερολόγια της Α.Γ.Ε.Τ. Ηρακλής, 1956-2009* (Κεντρικό κτήριο, 26 Οκτωβρίου 2011 - 9 Ιανουαρίου 2012).

– *Νίκος Χουλιαράς, Τα πίσω δωμάτια του νου* (Κτήριο οδού Πειραιώς, 16 Νοεμβρίου 2011 - 29 Ιανουαρίου 2012).

– *170 χρόνια Εθνική Τράπεζα*

1841-2011 (Κτήριο οδού Πειραιώς, 1 Δεκεμβρίου 2011 - 22 Ιανουαρίου 2012).

– *Σόρογκας, 50 χρόνια ζωγραφικής* (Κτήριο οδού Πειραιώς, 22 Δεκεμβρίου 2011 - 26 Φεβρουαρίου 2012).

– *Made in Britain, Σύγχρονη Τέχνη από τη Συλλογή του Βρετανικού Συμβουλίου* (Κτήριο οδού Πειραιώς, 15 Φεβρουαρίου - 22 Απριλίου 2012).

– *Πάρις Πρέκας. Ζωγραφική και γλυπτική* (Κτήριο οδού Πειραιώς, 14 Μαρτίου - 6 Μαΐου 2012).

– *Τάσος Μαντζαβίνος, Η Δύναμις μου εν ασθενεία* (Κτήριο οδού Πειραιώς, 23 Μαρτίου - 13 Μαΐου 2012).

– *Sean Scully, Δωρικός Ρυθμός* (Κτήριο οδού Πειραιώς, 9 Μαΐου - 15 Ιουλίου 2012).

– *Κυριάκος Κρόκος, 1941-1998* (Κτήριο οδού Πειραιώς, 25 Μαΐου - 29 Ιουλίου 2012).

– *Βάλιας Σεμεριζίδης, 1911-1983, Αναδρομική* (Κτήριο οδού Πειραιώς, 20 Σεπτεμβρίου - 11 Νοεμβρίου 2012).

– *Θεσσαλονίκη 1912-2012. Η αρχιτεκτονική μιας εκατονταετίας* (Κτήριο οδού Πειραιώς, 18 Οκτωβρίου - 25 Νοεμβρίου 2012).

– *Γιάννης Τσαρούχης. Μελέτες για 17 θέματα* (Κτήριο οδού Πειραιώς, 7 Δεκεμβρίου 2012 - 31 Μαρτίου 2013).

Για την παρουσίαση έργων του μουσείου σε εκθέσεις που οργανώθηκαν από μουσεία και φορείς της Ελλάδας αλλά και του εξωτερικού, το εκάστοτε αρμόδιο εργαστήριο ανέλαβε την προληπτική ή και την πλήρη συντήρηση των έργων, τη φωτογράφιση και τη σύνταξη δελτίων κατάστασης και τον έλεγχο της συσκευασίας τους, προκειμένου αυτά να μεταφερθούν με ασφάλεια, πάντοτε υπό την επίβλεψη συνοδού συντηρητή, και να εκτεθούν σύμφωνα με τις απαιτούμενες από το Μουσείο Μπενάκη προδιαγραφές

και συνθήκες στις ακόλουθες εκθέσεις:

- *Relics of the Past. Treasures of the Greek Orthodox Church and the Population Exchange, from the Benaki Museum Collection* (Γενεύη, Centre Orthodoxe du Patriarcat Œcuménique).
- *Gifts of the Sultans: The Arts of Giving at the Islamic Courts* (Λος Άντζελες, Los Angeles County Museum of Art και Ντόχα, Museum of Islamic Art).
- *Λατρεία και προσκυνήματα μετά την Άλωση* (Δελφοί, Ευρωπαϊκό Πολιτιστικό κέντρο Δελφών).
- *Το Ξεασμένο Παρελδόν της Ευρώπης: Η κοιλάδα του Δούναβη 5000-3500 π.Χ.* (Αθήνα, Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης).
- *Hajj - Journey to the heart of Islam* (Λονδίνο, British Museum).
- *Beauty and Belief: Crossing Bridges with the Arts of Islamic Culture* (Provo, Brigham Young University Museum of Art και Indianapolis Museum of Art).
- *Byzantium and Islam: Age of Transition (7th-9th c.)* (Νέα Υόρκη, The Metropolitan Museum of Art).
- *Golden Byzantium and the Orient* (Schallaburg, Renaissanceschloss).
- *El Greco und die Modern* (Ντύσσελτορφ, Museum Kunstpalast).
- *Transition* (Νέα Υόρκη, Alexander S. Onassis Public Benefit Foundation).
- *El Greco's Visual Poetics* (Οσάκα, National Museum of Art και Τόκιο, The Tokyo Metropolitan Art Museum).
- *Δομνίκος Θεοτοκόπουλος. Από το Χάνδακα στο Τολέδο. Στα βήματα μιας Ευρωπαϊκής διαδρομής* (Λευκωσία, Λεβέντειο Δημοτικό Μουσείο).
- *Βυζάντιο και Άραβες* (Θεσσαλονίκη, Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού).
- *Les mots et les monnaies de Grèce ancienne à Byzance* (Γενεύη, Martin Bodmer Fondation).
- *Μια ιστορία από φως στο φως* (Αθή-

- να, Τεχνόπολις του Δήμου Αθηναίων).
- *Θραύσματα και σπαράγματα από τη Φουστάτη: Αραβική Τέχνη από τις συλλογές του Μουσείου Μπενάκη, 8ος-14ος αι.* (Θεσσαλονίκη, Τελλόγλειο Ίδρυμα Τεχνών).
- *Ο Μέγας Αλέξανδρος και το άνοιγμα στον κόσμο* (Μαδρίτη, Sala Arte Canal).
- *La Galerie de la Méditerranée* (Μασσαλία, Musée des Civilisations de l'Europe et de la Méditerranée).
- *Un rêve d'éternité* (Βρυξέλλες, Centre d'art et de dialogue entre les cultures d'Orient et d'Occident, Foundation Boghossian).
- *Heaven and Earth. The Art of Byzantium from Greek Collections* (Ουάσινγκτον, National Gallery of Art και Λος Άντζελες, The Getty Villa).
- *Ο κόσμος του Οδυσσέα Ελύτη* – *Ποίηση και Ζωγραφική* (Αθήνα, Ίδρυμα Θεοχαράκη).
- *Ντέρτι Humanism – twenty Greek artists in London* (Λονδίνο, Faggionato Fine Art Gallery).
- *Les manuscrits Grecs des Balkans 9th-17th century* (Σόφια, National Gallery of Foreign Art).
- *Νίκος Χατζηκρυριάκος Γκίκας, Ένας συγχρονισμένος αιώνας* (Άνδρος, Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης του Ιδρύματος Βασίλη & Ελίζας Γουλανδρή).
- *Ο Edward Lear και τα Ιόνια Νησιά* (Κέρκυρα, Μουσείο Ασιατικής Τέχνης).
- *Όθωνας, ο πρώτος βασιλιάς των Ελλήνων* (Ναύπλιο, Παράρτημα της Εθνικής Πινακοθήκης).

Ένας νέος τομέας δραστηριότητας του Τμήματος Συντήρησης, πάντοτε σε στενή συνεργασία με τον εκάστοτε καλλιτέχνη ή επιμελητή, είναι εκείνος του σχεδιασμού εκθέσεων που οργανώνονται τόσο εντός όσο και εκτός των χώρων του Μουσείου. Κατά τον τρόπο αυτό υποστηρίχθηκαν οι εκθέσεις:

- *Λατρεία και προσκυνήματα μετά την Άλωση* (Δελφοί, Ευρωπαϊκό

Πολιτιστικό κέντρο Δελφών, 28 Ιουνίου - 28 Ιουλίου 2011).

- *Έλληνες Ζωγράφοι στα ημερολόγια της Α.Γ.Ε.Τ. «Ηρακλής», 1956-2009* (Κεντρικό κτήριο, 26 Οκτωβρίου 2011- 9 Ιανουαρίου 2012).
- *Sean Scully, Δωρικός Ρυθμός* (Κτήριο οδού Πειραιώς, 9 Μαΐου - 15 Ιουλίου 2012).
- *Made in Britain, Σύγχρονη Τέχνη από τη Συλλογή του Βρετανικού Συμβουλίου* (Κτήριο οδού Πειραιώς, 15 Φεβρουαρίου - 22 Απριλίου 2012).

Δημοσιεύσεις – Δραστηριότητες
Ο Βασίλης Πασχάλης

- συνυπογράφει με τους Ελένη Αλούπη-Σιώτη, Ιωάννα Ασλάνη και Ανδρέα Καρύδα το άρθρο «Διασφάλιση της Ταυτότητας Αρχαιολογικών Αντικειμένων, Έργων Τέχνης και Τεχνολογικά Πιστών Αντιγράφων με Μη Καταστρεπτικές Τεχνικές και Τεχνολογίες Ενσωματωμένης Στοιχειακής Σήμανσης (TESS)» στο *Μουσείο Μπενάκη* 9 (2009) το οποίο κυκλοφόρησε το 2011.
- μετείχε στην τριμελή επιτροπή επίβλεψης των εργασιών αποκατάστασης της οικίας Κουλούρα στο Παλιό Φάληρο, όπου θα στεγαστεί το Μουσείο Παιχνιδιών και Παιδικής Ηλικίας.
- συνυπογράφει το άρθρο «The new external ion beam analysis setup at the Demokritos Tandem accelerator and first applications in cultural heritage» στο *Nuclear Instruments and Methods in Physics Research B* 269.
- δημοσίευσε, σε συνεργασία με τη Λένια Φαρμακαλίδου, το κείμενο «Η συντήρηση των εικόνων της Συλλογής Αβέρωφ στο Αρχοντικό Τοσίτσα» στην έκδοση Μ. Βασιλάκη, *Οι εικόνες του Αρχοντικού Τοσίτσα – Η Συλλογή του Ενάγγελου Αβέρωφ* (εκδ. Ίδρυμα Βαρόνου Μιχαήλ Τοσίτσα, Αθήνα 2012).

Στο διεθνές συμπόσιο με τίτλο *1400-1450: η καλλιτεχνική παραγωγή στην Κωνσταντινούπολη, τη Βενετία και τη βενετοκρατούμενη Κρήτη,*

που διοργανώθηκε στο πλαίσιο της έκθεσης *Χειρ Αγγέλου. Ένας ζωγράφος εικόνων στη βενετοκρατούμενη Κρήτη*, συμμετείχαν οι Καλυψώ Μιλάνου, Λένα Βρανοπούλου, Χρύσα Βουρβοπούλου και Αλεξάνδρα Καλλιγά με θέμα «Τεχνολογική εξέταση κρητικών εικόνων (τέλη 14ου - μέσα 15ου αι.)» (Κτήριο οδού Πειραιώς, 15 Ιανουαρίου 2011).

– στο 2ο διεθνές συμπόσιο με τίτλο *History, Technology and Conservation of Ancient Metal, Glasses and Enamels* συμμετείχαν οι Δ. Κοτζαμάνη, Α. Φωκά, Γ. Καρύδη, Μ. Ζαχαρία, Β. Κανταρέλου, Σ. Βογιατζής και Β. Περδικάτσης με την ανακοίνωση «The Metallurgical Investigation of Copper-Alloys metalwork of

the Benaki Museum Dated in the 4th-7th Centuries A.D.» (Αθήνα, 11 Νοεμβρίου 2011).

– στο 3ο συμπόσιο *ARCH_RNT* έλαβαν μέρος οι Σ. Μπογιατζής, Δ. Κοτζαμάνη, Α. Φωκά, Γ. Καρύδη, Μ. Ζαχαρία και Β. Κανταρέλου με την ομιλία «Characterization of organic remains discovered in copper alloy vessels of the Benaki Museum collections with FT-MID-IR Spectroscopy» (Καλαμάτα, 3-6 Οκτωβρίου 2012).

– οι Νίκος Σμυρνάκης και Λένα Φαρμακαλίδου ανέλαβαν, από τον Σεπτέμβριο 2012, την παρακολούθηση των εργασιών συντήρησης των τοιχογραφιών και οροφωγραφιών της οικίας Κουλούρα στο Παλιό Φάληρο.

– η Κ. Τσιριτά, απόφοιτη του

A.T.E.I. Αθήνας, παρουσίασε την πτυχιακή της εργασία (εισηγήτρια Δ. Κοτζαμάνη) σε poster, στο *2012 IIC Congress The Decorative: Conservation and the Applied Arts* με θέμα «The selection of the gap-filling material for the conservation of a Chinese Shang Dynasty Bronze vase» (Βιέννη, 9-13 Σεπτεμβρίου 2012).

– το προσωπικό του τμήματος ξενάγησε στους χώρους των εργαστηρίων μαθητές του Τεχνικού Λυκείου Πάτρας, σπουδαστές από την Ανώτατη Εκκλησιαστική Ακαδημία Αθηνών - Τμήμα Διαχείρισης Πολιτιστικής Κληρονομιάς, καθώς και φοιτητές και καθηγητές της Σχολής Συντήρησης από το Royal Danish Academy of Fine Arts.

ΤΜΗΜΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Προσωπικό

Μαρία-Χριστίνα Δεστούνη-Γιαννουλάτου (υπεύθυνη τμήματος), Φωτεινή Γραμματικού, Μαρία Ζαμενοπούλου, Μαρία Καρβουνάκη, Χαρούλα Χατζηνικολάου, Σοφία Μπίτσα (έως 25/06/2012), Αναστασία Φωτοπούλου-Πρίγκηπα (έως 25/06/2012). Εθελοντές συνεργάτες: Εύη Γεωργίλη, Χριστιάνα Στρίντζη, Αθηνά Τρύφων, Βενετία Μανδρακούκα, Όλγα Παλαιολόγου, Παολίνα Αγιοβλασίτη (2011), Ειρήνη Κωνσταντού (2011), Έλλη Δημάκη (2012)

Κέντρο Διά Βίου Μάθησης – Κτήριο Ελένης Θεοχάρη-Περάκη: Αγγελική Φωτεινοπούλου (έως 13/09/2011), Κωνσταντίνος Κυλλής (έως 31/08/2011)

Το 2011 η συνεχιζόμενη, εντεινόμενη οικονομική κρίση επηρέασε τον σχεδιασμό των νέων δράσεων, με βάση τα συμπεράσματα που είχαν διατυπωθεί και κατά το προηγούμενο διάστημα. Ανοιχτές εκδηλώσεις, όσο το δυνατόν πιο προσβάσιμες και ευέλικτες, οργανώθηκαν με τις καθιερωμένες αφορμές: το Πάσχα, τα Χριστούγεννα και τη Διεθνή Ημέρα

Μουσείων. Υποστηριζόμενες από τους συνεργάτες του τμήματος, με χαμηλό κόστος παραγωγής, επέτρεψαν σε ένα σημαντικό αριθμό επισκεπτών, μικρών και μεγάλων, να χαρούν ελεύθερα μια διαφορετική μουσειακή εμπειρία.

Παράλληλα επιχειρήθηκε η προσέλκυση δύο διαφορετικών κατηγοριών κοινού. Για πρώτη φορά λειτούργησε το ετήσιο Μικρό Εργαστήρι της Τέχνης, στο οποίο συμμετείχε μια σταθερή ομάδα παιδιών. Κάθε Σάββατο πρωί και σε όλη τη διάρκεια της ακαδημαϊκής χρονιάς, συνεργάστηκαν δημιουργικά σε ένα πλαίσιο εικαστικό, αντλώντας αφορμές από τον κόσμο του μουσείου.

Στον αντίποδα του ηλικιακού φάσματος ξεκινήσαμε θεματικές συναντήσεις για ενήλικους, αναδεικνύοντας καταρχήν τον πλούτο των μουσειακών συλλογών. Οι διαλέξεις πραγματοποιήθηκαν στο αμφιθέατρο του Κεντρικού Κτηρίου και οι συμμετέχοντες, ακολουθώντας συγκεκριμένους άξονες, είχαν την ευκαιρία να γνωρίσουν τα άδυτα του Μουσείου. Ο πρώτος κύκλος είχε θέμα την Κινεζική Κεραμική.

Εκπαιδευτικά προγράμματα στις μόνιμες συλλογές του Μουσείου για σχολικές ομάδες

Στη διάρκεια του 2011 πραγματοποιήθηκαν εκπαιδευτικά προγράμματα σε πέντε διαφορετικές θεματικές στο κεντρικό κτήριο, στο Μουσείο Ισλαμικής Τέχνης και στο Εργαστήρι του Γιάννη Παππά. 8.504 μαθητές όλων των βαθμίδων συμμετείχαν στις δίωρες εκπαιδευτικές δράσεις που παρουσιάστηκαν από τους συνεργάτες του τμήματος. Άλλες 13.399 παιδιά επισκέφτηκαν το μουσείο και τα παραρτήματά του μετά από οργάνωση του τμήματος, αποστολή ειδικά σχεδιασμένου εκπαιδευτικού υλικού και απογευματινά σεμινάρια για τους εκπαιδευτικούς που τα συνόδευαν.

Κύκλοι μαθημάτων για μεμονωμένα παιδιά

Το Μικρό Εργαστήρι της Τέχνης υπήρξε η νέα πρόταση του Σαββατοκύριακου για τα παιδιά. Απευθύνθηκε στις ηλικίες 7 έως 10 ετών, διάρκεσε από τον Νοέμβριο του 2011 έως τον Μάιο του 2012, με διδάσκουσα την εικαστικό Τζάστελιν Παπακοσμά. Επαναλήφθηκε το καλλιτεχνικό

εργαστήρι «Φωτο-διαδρομές» για παιδιά 8-12 ετών, με θέμα τη φωτογραφία και υπεύθυνη τη φωτογράφο Ίριδα Γελεκλίδου. Οι προτεινόμενες συναντήσεις ήταν 14.

Εκπαιδευτικές δράσεις με αφορμή περιοδικές εκθέσεις

Με αφορμή την έκθεση *Μανώλης Χάρος. Αισώπου Μύθοι* (7 Σεπτεμβρίου - 16 Οκτωβρίου 2011) σχεδιάστηκαν εκπαιδευτικά προγράμματα για σχολικές ομάδες (νήπια μέχρι Δ' Δημοτικού) και για οικογένειες. Η έκθεση αξιοποιήθηκε δημιουργικά με θεατρικό παιχνίδι και ζωγραφική για τους μικρούς, ενώ για μεγάλους και μικρούς μέθοδοι εργασίας έγιναν η χαρακτηριστική και η ζωγραφική. Στην κατακλείδα μικροί και μεγάλοι αποτύπωναν τη δική τους ιστορία σε ένα τρισδιάστατο σκηνικό που στήθηκε στην είσοδο του μουσείου μέχρι τη λήξη της έκθεσης. Συνεργάτης εικαστικός η Βάσω Τζούτη.

Η επισκεψιμότητα των μαθητών στις περιοδικές εκθέσεις τόσο στο κεντρικό όσο και στο κτήριο της οδού Πειραιώς παρουσίασε μεγάλες διακυμάνσεις, ακολουθώντας τις προτιμήσεις των εκπαιδευτικών και με κριτήριο τη δυνατότητα αξιοποίησης του κάθε θέματος στο σχολικό πρόγραμμα, αλλά και τη χρονική περίοδο και τη διάρκεια της κάθε έκθεσης. Έχει ενδιαφέρον ο τελικός απολογισμός του 2011: την έκθεση Πικιώνη επισκέφτηκαν 1.213 παιδιά, την έκθεση Χάρου-Αίσωπου 1.043, την έκθεση Μπαλάφα 887, την έκθεση Αλταμούρα 470 παιδιά, τον Βασιλείου 376, την έκθεση της ΑΓΕΤ 190, τον Χουλιαρά 138, τις αρχιτεκτονικές συνθέσεις του Μόραλη 123 παιδιά, τη συλλογή της Εθνικής Τράπεζας 100, τον Hirst 46 και τον Αστεριάδη 40 παιδιά.

Εκπαιδευτικές εκδηλώσεις για το ευρύ κοινό: μικροί, μεγάλοι και οικογένειες

– «Μάθε για την αρχαιοκαπηλία» (14 Οκτωβρίου 2011)

Ένα ξεχωριστό απόγευμα στο μουσείο για μικρούς και θέμα το μείζον πρόβλημα της αρχαιοκαπηλίας. Το πρόγραμμα είχε ως αφηγήτρια τρία ειδικά εκπαιδευτικά ντοκιμαντέρ τα οποία ζωνάνεψαν αληθινές διήγητες ιστορίες αρχαιοκαπηλίας από την Ελλάδα, την Κύπρο και την Αίγυπτο. Στη συνέχεια, μέσα από παιχνίδια, μια σχετική παράσταση κουκλοθέατρου και συζητήσεις με ειδικούς, έγινε προσπάθεια να ευαισθητοποιηθούν τα παιδιά για την προστασία και τη διαφύλαξη της ιστορικής πληροφορίας. Την εκδήλωση που εγκαινίασε το ευρωπαϊκό πρόγραμμα *Witness the Past. Education Programs for the Public and Culture Heritage. Professionals on Illicit Trafficking of Antiquities* τίμησε με την παρουσία του ο διακεκριμένος αρχαιολόγος Πέτρος Θέμελης, ο οποίος συζήτησε με τα παρευρισκόμενα παιδιά, απάντησε στις απορίες τους και μοιράστηκε τις εμπειρίες του μαζί τους.

– «Πασχαλινά ταξίδια στην Ελλάδα του Μουσείου Μπενάκη»

Με πηγή έμπνευσης τη γιορτή του Πάσχα και την Άνοιξη, μπροστά σε επιλεγμένους σταθμούς στις αίθουσες του κεντρικού κτηρίου, ξεδιπλώθηκε ένα ελληνικό γιορτινό πανόραμα. 105 παιδιά και 135 γονείς ζωνάνεψαν με τη συμμετοχή τους σύντομες δημιουργικές προτάσεις και παραδόσεις.

– «Διεθνής Ημέρα Μουσείων 2011»

Στο πλαίσιο της παγκόσμιας θεματικής *Μουσείο και Μνήμη* και σε συνεργασία με το Τμήμα Τεκμηρίωσης του Μουσείου, σχεδιάστηκαν δράσεις για μικρούς και μεγάλους με τίτλο «Τα αντικείμενα διηγούνται την ιστορία σας». 85 μαθητές συμμετείχαν με τους καθηγητές τους, ενώ από το ευρύτερο κοινό το κεντρικό κτήριο επισκέφτηκαν 50 παιδιά και 45 ενήλικοι.

– «Ο Αη Βασίλης αναζητά συνεργάτες»

Στην περίοδο των Χριστουγέννων οργανώθηκε μια μεγάλη ανοικτή εκ-

δήλωση για παιδιά με τις οικογένειές τους. Ο άξονας της γιορτής ήταν μια έρευνα ανάμεσα στα εκτεθειμένα αντικείμενα με κριτήριο αναζήτησης το Παιδί διαχρονικά. Παράλληλα αλλά και στη διάρκεια της εκδήλωσης συγκεντρώθηκαν βιβλία και γραφική ύλη για τους σκοπούς του Κέντρου Συμπαράστασης Παιδιών και Οικογένειας-Κοινωνική και Εκπαιδευτική Δράση. Στο εορταστικό πρόγραμμα συμμετείχαν 320 παιδιά και 300 ενήλικοι.

Εκπαιδευτικά Προγράμματα για το ενήλικο κοινό

– Με αφορμή την έκθεση «Ο Σπύρος Βασιλείου και το θέατρο», οργανώθηκαν τριώρες σεμιναριακές συναντήσεις για ενήλικους με τίτλους: *Σπύρος Βασιλείου, καλλιτέχνης πολύτροπος, Ζωγραφική και σκηνογραφία: δύο τέχνες σε διάλογο, Να εφευρίσκει τρόπους ποικίλους ταχυδακτυλουργικούς και δανματοποιίας*. Διδάσκουσα ήταν η Αλεξάνδρα Σέλελη, αρχαιολόγος-ιστορικός τέχνης.

– Όπως προαναφέρθηκε, τον Οκτώβριο του 2011 εγκαινιάστηκε η νέα πρόταση για μια βαθύτερη γνωριμία του κοινού με τον πλούτο των μουσειακών συλλογών. Πρώτο θέμα η Κινεζική Κεραμική και εισηγητής ο ιστορικός τέχνης Γιώργης Μαγγίνης. Οι οκτώ συναντήσεις, σε εβδομαδιαία βάση, πραγματοποιήθηκαν στο αμφιθέατρο της οδού Κουμπάρη.

– Σε ό,τι αφορά τα εργαστήρια ενηλίκων, εκτός από τα καθιερωμένα θέματα, ξεκίνησε ένα εργαστήριο Μεταλλοπλασίας σε 12 εβδομαδιαία μαθήματα και διδάσκοντα τον Στέφανο Χαραλαμπίδη.

Συνεργασίες 2011

– Στις 24 Ιουνίου 2011 πραγματοποιήθηκε ημερίδα της Ελληνικής Ομάδας Εργασίας ICOM-CECA κάτω από τον γενικό τίτλο *Εκπαιδευτικές δράσεις για την πολιτιστική κληρονομιά και το περιβάλλον 2010-2011*. Τις σχετικές πρακτικές του μουσείου παρουσίασαν η Μαρία Καρβουνάκη

και η Μαρία Ζαμενοπούλου.

– Στις 16 Δεκεμβρίου 2011 πραγματοποιήθηκε η 15η ετήσια ενημερωτική συνάντηση της Διεύθυνσης Νεότερης Πολιτιστικής Κληρονομιάς του ΥΠΠΟΤ, με τη συνεργασία του Ελληνικού Τμήματος του ICOM. Η ημερίδα ήταν αφιερωμένη στις εκπαιδευτικές δράσεις για εφήβους και το Τμήμα εκπροσωπήθηκε από τη Φωτεινή Γραμματικού που μίλησε με θέμα: «Εφηβοί στα εκπαιδευτικά προγράμματα του Μουσείου Μπενάκη, ένα απαιτητικό κοινό». Στην απογευματινή συνεδρία όπου παραδοσιακά παρουσιάζονται οι νέες δράσεις των φορέων, μίλησε και η Αναστασία Φωτοπούλου-Πρίγκηπα με τίτλο: «Τα παιδιά με τον Μανώλη Χάρο, στον Αίσωπο».

Το 2012 σηματοδοτήθηκε από την ουσιαστική επέκταση των δραστηριοτήτων του Τμήματος προς δύο σημαντικές κατευθύνσεις. Η μία στόχευε στις οικογένειες, παιδιά που ήρθαν με τους γονείς τους τα Σαββατοκύριακα και συμμετείχαν μαζί σε ειδικά σχεδιασμένες για την περίπτωση δράσεις. Με την ονομασία «Ραντεβού» οι νέες αυτές δράσεις επιδίωξαν να πολλαπλασιάσουν τις αφορμές για επαναλαμβανόμενες επισκέψεις στο μουσείο, συνδυάζοντας τη μάθηση και την ευχαρίστηση, τη γνώση και τη δημιουργική έκφραση. Τα θέματα αντλήθηκαν τόσο από τις μόνιμες συλλογές όσο και από το περιεχόμενο των περιοδικών εκθέσεων. Το δεύτερο κύριο πεδίο για το οποίο σχεδιάστηκαν νέα εκπαιδευτικά προγράμματα ήταν η Πινακοθήκη Ν. Χατζηκυριάκου-Γκίκα, που με ανανεωμένη μορφή ξανάνοιξε τις πόρτες της στο κοινό, καλώντας σε πολλαπλές εκπαιδευτικές εμπειρίες τους μικρούς και τους μεγάλους.

Εκπαιδευτικά προγράμματα για σχολικές ομάδες στις μόνιμες συλλογές
Στις σταθερές εκπαιδευτικές προτά-

σεις με άξονα τις διαφορετικές συλλογές του κεντρικού κτηρίου, το Μουσείο Ιολαμικής Τέχνης και το Εργαστήριο του Γιάννη Παππά ήρθαν να προστεθούν τα καινούργια προγράμματα που σχεδιάστηκαν για την Πινακοθήκη Ν. Χατζηκυριάκου-Γκίκα.

Από το φθινόπωρο του 2012 πραγματοποιείται το πρόγραμμα «Τόποι συνάντησης: Η Πινακοθήκη Νίκου Χατζηκυριάκου-Γκίκα», για μαθητές των μεγάλων τάξεων του Δημοτικού και των πρώτων τάξεων του Γυμνασίου. Ακολουθώντας μια νοερή σπείρα, από τις φιγούρες του Καραγκιόζη έως το ατελιέ του Γκίκα ανιχνεύεται ο κοινός τόπος συνάντησης πολλών και διαφορετικών διαδρομών. Για μαθητές της Γ΄ Γυμνασίου και του Λυκείου προτείνεται το πρόγραμμα «Ιστορία χωρίς τέλος: Με αφορμή τη Γενιά του '30». Στη διάρκεια της παρουσίασης επιχειρείται μια διαδρομή στην αισθητική της Γενιάς του '30, σαν γέφυρα ανάμεσα στο χτες και στο σήμερα.

– Τέλος, στο ίδιο πλαίσιο των εκπαιδευτικών δράσεων που εμπνέονται από τις μόνιμες συλλογές του ιδρύματος, αξίζει να μνημονευτεί το νέο πρόγραμμα «Ταξίδια στην ξεχασμένη πόλη. Η “ανακάλυψη” της Αθήνας από τους ευρωπαίους ταξιδιώτες» που παρουσιάζεται στο κεντρικό κτήριο για μαθητές των μεγάλων τάξεων του Δημοτικού, του Γυμνασίου και του Λυκείου. Το πρόγραμμα βάζει στο επίκεντρο την Αθήνα από τον 17ο μέχρι τον 19ο αιώνα και τα πρώτα χρόνια της ως νέας πρωτεύουσας, μέσα από τα έργα των περιηγητών. Τα παιδιά που συμμετέχουν εμπλέκονται σε ένα παιχνίδι ρόλων που φωτίζει σημαντικές προσωπικότητες της εποχής. Στο επίκεντρο η ευρωπαϊκή ιδέα για την Αθήνα, ενώ το αρχικό έναυσμα για τον σχεδιασμό δόθηκε από την εφαρμογή πολυμέσων του Μουσείου «Η Αθήνα μέσα από τα μάτια των περιηγητών».

– Ξεχωριστή μνεία αξίζει να γίνει για το εκπαιδευτικό πρόγραμμα «Witness

the Past», προϊόν του ομώνυμου ευρωπαϊκού προγράμματος που εμπλούτισε σημαντικά την εκπαιδευτική αξιοποίηση της αρχαίας συλλογής του μουσείου, αφού σε αυτό συμμετείχαν 717 παιδιά. Συνολικά 7.388 μαθητές έλαβαν μέρος στα τακτικά προγράμματα που πραγματοποιήθηκαν μέσα στη χρονιά, ενώ άλλες 6.465 γνώρισαν τις μόνιμες μουσειακές συλλογές ύστερα από αντίστοιχη οργάνωση του Τμήματος.

Ραντεβού στο Μουσείο!

– «Τοτέμ: Ένα δώρο φιλίας» (27 Οκτωβρίου 2012)

Η σειρά των Ραντεβού εγκαινιάστηκε στο κτήριο της οδού Πειραιώς παίρνοντας έναυσμα από την έκθεση *Ένα Τοτέμ από τον μακρινό Καναδά στο Μουσείο Μπενάκη*. Παρουσία του συντηρητή Andrew Todd, στον οποίο η Καναδική Πρεσβεία στην Αθήνα είχε αναθέσει την αποκατάσταση του έργου, τα παιδιά είχαν την ευκαιρία να μάθουν για τα τοτέμ με τους συμβολισμούς τους, τις κοινωνίες που τα έστησαν, τις διάφορες φυλές και τους φυλάρχους. Στο τέλος μπόρεσαν να συνθέσουν με τη βοήθεια των γονέων τους και με απλά υλικά τα δικά τους αντίστοιχα σύμβολα.

– «Μάθε για την αρχαιοκαπηλία» (4 Νοεμβρίου 2012)

Η εμπειρία και το υλικό που παράχθηκε στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού προγράμματος *Witness the Past* αποτέλεσαν την αφορμή για μια ξεχωριστή εκπαιδευτική πρόταση. Ντοκιμαντέρ για τρεις διαφορετικές περιπτώσεις αρχαιοκαπηλίας στην Ελλάδα, την Κύπρο και την Αίγυπτο, συζήτηση και γνωριμία με την αρχαία συλλογή του μουσείου. Η κατάληξη της εκδήλωσης επιφύλασσε στα παιδιά τον ρόλο του αρχαιολόγου, με έρευνα στο συλλεμένο και το ασύλητο περιβάλλον μιας μίνι ανασκαφής με τα ανάλογα συμπεράσματα.

– «Γύρω από μια ζωγραφιά» (18 Νοεμβρίου 2012)

Με άξονα τη Συλλογή Ζωγραφικής και Χαρακτικών, η πρόταση κάλεσε τους συμμετέχοντες να γνωρίσουν βαθύτερα τον πρώτο αιώνα της νεοελληνικής ζωγραφικής, όπως εκπροσωπείται στο Μουσείο. Τα επιλεγμένα έργα φωτίστηκαν “ανακριτικά”, με τη βοήθεια διασκεδαστικών γρίφων, σε μια προσπάθεια να αναδειχθούν τα πολλαπλά επίπεδα προσέγγισης ενός έργου τέχνης.

– «Ο ζωγράφος και το αστέρι» (15, 23 και 29 Δεκεμβρίου 2012)

Οι χριστουγεννιάτικες εκδηλώσεις της χρονιάς εντάχθηκαν και αυτές στα Ραντεβού και πραγματοποιήθηκαν στην Πινακοθήκη Ν. Χατζηκυριάκου-Γκίκα. Δόθηκε έτσι η ευκαιρία σε περισσότερα παιδιά και στις οικογένειές τους να επισκεφτούν τον καινούργιο μουσειακό χώρο, το προσωπικό περιβάλλον του Γκίκα και να χαρούν μια πρώτη γνωριμία με τη γενιά του '30. Το ίδιο το πρόγραμμα αξιοποιούσε το φως στα ζωγραφικά έργα του Γκίκα και κατέληγε σε μια ομαδική δημιουργία.

Συνολικά στα Ραντεβού της περιόδου συμμετείχαν 121 παιδιά με τους γονείς τους.

Κύκλοι μαθημάτων για μεμονωμένα παιδιά

– Το εργαστήρι φωτογραφίας με τίτλο «Φωτο-διαδρομές» λειτούργησε και φέτος σε ετήσια βάση με υπεύθυνη τη φωτογράφο Ίριδα Γελεκλίδου.

– Το «Μικρό Εργαστήρι της Τέχνης» έκανε κι αυτό την πορεία του σε όλη τη διάρκεια της χρονιάς και το φθινόπωρο του 2012 ανανεώθηκε ριζικά. Το ανέλαβε η εικαστικός Χριστίνα Ντεπιάν και λειτούργησε με τον τίτλο «Ταξιδεύουμε και Ζωγραφίζουμε». Τα παιδιά που συμμετείχαν ταξίδεψαν νοερά στον ελληνικό πολιτισμό, μάζεψαν εμπειρίες, γνώσεις και εικόνες και πειραματίστηκαν με διάφορα εικαστικά μέσα.

Εκπαιδευτικές δράσεις με αφορμή περιοδικές εκθέσεις

Ύστερα από οργάνωση του τμήμα-

τος πολλές ομάδες παιδιών επισκέφτηκαν τις περιοδικές εκθέσεις και έλαβαν μέρος σε εκδηλώσεις στο κεντρικό κτήριο και στο κτήριο της οδού Πειραιώς. Πιο συγκεκριμένα:

– Με αφορμή την έκθεση *Made in Britain. Σύγχρονη τέχνη από τη συλλογή του Βρετανικού Συμβουλίου 1980-2010* σχεδιάστηκε το εκπαιδευτικό πρόγραμμα «Making in Greece-ελληνικής κατασκευής», το οποίο προτάθηκε τόσο σε σχολικές ομάδες όσο και σε μεμονωμένα παιδιά. Υπεύθυνη εικαστικός ήταν η Jennifer Nelson, ενώ το πρόγραμμα υποστηρίχτηκε και από εκπρόσωπο του Βρετανικού Συμβουλίου.

– Την έκθεση και την προβολή του ντοκιμαντέρ για τη Σμύρνη είδαν 5.650 παιδιά, τον «Διωγμό και ανταλλαγή πληθυσμών» 805 παιδιά, την έκθεση *Δυο φορές ξένος* (προβολή και έκθεση) 1.186 παιδιά, την έκθεση Σόρογκα 335 παιδιά και την παράσταση «Dance me to the end of Greece» 330. Μικρότερο ενδιαφέρον συγκέντρωσαν οι εκθέσεις «Ελληνικά Τέρατα» (194 παιδιά), Χουλιαρά (140), *Πληθοδομές* (108), Πρέκα (106), *Βαλκανικοί Πόλεμοι* (75), Κουλεντιανού (40), Βουρέκα (6). Η χαμηλή επισκεψιμότητα σε κάποιες από τις παραπάνω σίγουρα οφείλεται και στη μαζική προσέλευση που παρατηρήθηκε στις προβολές και τις εκθέσεις με θέμα τη Μικρασιατική Καταστροφή και τον αντίκτυπό της, στις περιπτώσεις που οι τελευταίες προηγήθηκαν.

Εκπαιδευτικές εκδηλώσεις για το ευρύτερο κοινό

– Με αφορμή τη γιορτή του Πάσχα πραγματοποιήθηκε ένα εργαστήρι συνεργασίας για παιδιά και γονείς κάτω από τον τίτλο «Πασχαλινά Τυπώματα». Με την καθοδήγηση της χαράκτριας Έφης Ροδοπούλου και πηγή έμπνευσης τα αντικείμενα του κεντρικού κτηρίου, οι συμμετέχοντες σχεδίασαν, χρωμάτισαν και τύπωσαν μοτίβα από τη νεοελληνική συλλογή. Ταυτόχρονα έκαναν μια πρώτη,

απτή γνωριμία με την τέχνη της χαρακτικής χάρη στο ομώνυμο εκπαιδευτικό βαλιτοάκι. Τα τυπωμένα μοτίβα μεταμορφώθηκαν σε στολίδια για ξεχωριστές γιορτινές λαμπάδες.

– Η φετινή θεματική για τον εορτασμό της Διεθνούς Ημέρας Μουσείων ήταν «Το Μουσείο σε έναν κόσμο που αλλάζει». Η προτεινόμενη δράση του τμήματος αξιοποίησε την έκθεση *Τα Ελληνικά Τέρατα της Beetroot*, στο κτήριο της οδού Πειραιώς. Τα παιδιά με τους γονείς τους, μέσα από μια σειρά δραστηριοτήτων, έμαθαν περισσότερα για τους μύθους που αντιπροσώπευαν τα εκτεθειμένα μυθολογικά όντα και προβληματίστηκαν για την ουσία της ταυτότητας των τεράτων. Έπαιξαν με το νερό στον Πρωτέα, σχημάτισαν λαβύρινθο με τα σώματά τους για να φτάσουν στον Μινώταυρο, έπεσαν στη δίνη ανάμεσα στη Σκύλλα και τη Χάρυβδη. Στο νησί του Κύκλωπα προσπάθησαν να μπουκώσουν στη θέση του Πολύφημου όταν αποβιβάστηκαν στο νησί του ο Οδυσσέας και οι σύντροφοί του, αλλά πήραν και τον ρόλο του πολυμήχανου ήρωα και των παλικαριών του, ενώ κάποιιοι υποδύθηκαν ακόμη και τα πρόβατα που ζούσαν στο κοπάδι του Κύκλωπα. Η κατακλείδα της εκδήλωσης συγκέντρωσε τους πάντες σε μια απρόσμενη κυκλική συνάντηση.

– Με αφορμή το bazaar με υλικά από τη Βιοτεχνία Μέντη, το τμήμα οργάνωσε με τη βοήθεια της εικαστικού Άνας Θεοχαράκη μια πρόταση χειροτεχνίας για τα παιδιά που συνόδευσαν τους γονείς τους στο κτήριο της οδού Πειραιώς.

Εκπαιδευτικά προγράμματα για το ενήλικο κοινό

Κανονικά πραγματοποιήθηκαν τα εργαστήρια Αγιογραφίας, Κοσμηματοσ, Μεταλλοτεχνίας, Χαρακτικής και Ζωγραφικής, για αρχάριους και προχωρημένους.

– Τον Φεβρουάριο ξεκίνησε με έδρα το Μουσείο Ισλαμικής Τέχνης το εργαστήρι Γραφής και Καλλιγραφίας

ας «Από το γράμμα-σχήμα στην εικαστική γραφή», με διδάσκουσα την εικαστικό Ειρήνη Γκόνου.

– Τον Οκτώβριο λειτούργησε για πρώτη φορά και το εργαστήρι Τοιχογραφίας με διδάσκοντα τον συντηρητή αρχαιοτήτων και έργων τέχνης Παναγιώτη Αγγελίδη.

– Τον ίδιο μήνα στο κτήριο της οδού Πειραιώς πραγματοποιήθηκε το εργαστήρι «Ποίηση Εικόνας», με αφορμή τη Γενιά του '30 και διδάσκοντα τον ζωγράφο Χρήστο Μητά.

– Τον Δεκέμβριο στον ανανεωμένο χώρο της Βιοτεχνίας Μέντη, νέας προσθήκης στα μουσειακά παραρτήματα, ξεκίνησαν εργαστήρια γύρω από συναφή θέματα. Το πρώτο της σειράς είχε τίτλο «Δώρα από κλωστή» και πραγματοποιήθηκε με την καθοδήγηση της εικαστικού Μαρίας Γρηγορίου.

Οι διαλέξεις με τη μορφή θεματικών κύκλων οργανώθηκαν περαιτέρω

Εικ. 1. Αυτοσχέδια εγκατάσταση εφήβων στο πλαίσιο της έκθεσης *Made in Britain*.

Εικ. 2. Τα παιδιά δημιουργούν στην έκθεση *Αισώπου Μύθοι* του Μανώλη Χάρου.

στη νέα περίοδο και εμπλουτίστηκαν κάτω από τον γενικό τίτλο «Η Τέχνη στο Μουσείο Μπενάκη». Μετά την Κινεζική Κεραμική ξεκίνησαν οι συναντήσεις με θέμα «Γέν-

νηση-Γάμος-Θάνατος» και εισηγήτρια την Ειρήνη Παπαγεωργίου, επιμελήτρια της Συλλογής Προϊστορικής, Αρχαίας ελληνικής και Ρωμαϊκής τέχνης.

Συνολικά, σε όλες τις εκπαιδευτικές δράσεις της χρονιάς συμμετείχαν περισσότερα από 24.207 άτομα, παιδιά και ενήλικοι.

Συνεργασίες 2012

– Το Τμήμα Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων, μαζί με το Τμήμα Τεκμηρίωσης και Πληροφορικής του Μουσείου Μπενάκη, συνεργάστηκε με την ερευνητική ομάδα του Τμήματος Αλληλεπίδρασης Ανθρώπου-Υπολογιστή του Πανεπιστημίου Πατρών και δημιούργησαν ένα χωρο-ευαί-

σθητο παιχνίδι για φορητές συσκευές Android ή iPhone. Το παιχνίδι απευθύνεται σε επισκέπτες της συλλογής Ιστορικών Κειμηλίων του Μουσείου και δεν έχει ακόμη περάσει από το ερευνητικό στάδιο στην εφαρμογή.

– Στις 30 Νοεμβρίου 2012 πραγματοποιήθηκε η ετήσια ημερίδα της ελληνικής ομάδας εργασίας ICOM-CECA με θέμα *Έντυπες και ψηφιακές εκπαιδευτικές εκδόσεις για την προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς*. Το Μουσείο εκπροσώπησαν η Μαρία Ζαμενοπούλου με τη Χρυσάνθη Κο-

ντάκη, οι οποίες έκαναν ομιλία με τίτλο «Νέα “παιχνίδια” εξερεύνησης της συλλογής Ιστορικών Κειμηλίων του Μουσείου Μπενάκη».

– Όπως κάθε χρόνο το τμήμα δάνεισε εκπαιδευτικό υλικό σε βιβλιοθήκες και εκπαιδευτικούς φορείς στην Ελλάδα και το εξωτερικό και δέχτηκε φοιτητές πανεπιστημιακών τμημάτων στο πλαίσιο σεμιναρίων και πολύμηνων πρακτικών ασκήσεων. Ακόμη συνεργάστηκε για την εκπόνηση ερευνητικών εργασιών και διδακτορικών διατριβών.

ΤΜΗΜΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ

Προσωπικό

Ιφιγένεια Διονυσιάδου (τομέας τεκμηρίωσης), *Ζωή Μεταξιώτου* (τομέας συστημάτων), Χάρης Αρσενίδης, Στέφανος Γιατζής, Μαρία Γκίκα, Μαρία Θρουβάλα, Χρήστος Κασσιμάτης, Χρυσάνθη Κοντάκη (έως 19/11/2012), Δήμητρα Παπακωνσταντίνου (έως 20/07/2011). Εθελοντές: Φίλιππος Βίδρας, Χάρης Μαλλίδης, Άλκηστη Κάρλου

Δραστηριότητες

– Για την προβολή του μουσείου στο διαδικτυο πραγματοποιήθηκαν οι παρακάτω εργασίες:

α. ενημερώθηκαν οι ιστοσελίδες για τις νέες δραστηριότητες του Μουσείου: εναλλασσόμενες δραστηριότητες του Τμήματος Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων και των Φίλων του Μουσείου Μπενάκη, καθώς και άλλες δραστηριότητες του ιδρύματος που βρέθηκαν στην επικαιρότητα. Η εργασία περιλάμβανε την ενημέρωση των υπαρχουσών ιστοσελίδων, καθώς και την τεχνική υλοποίηση. Επιπρόσθετα, δημιουργήθηκαν περίπου 97 νέες πρώτες σελίδες (homepage).

β. υλοποιήθηκε η αναδιαμόρφωση της ενότητας «Πρόγραμμα Στήριξης» η οποία περιλάμβανε νέες υποενότητες, τη νέα υπηρεσία online δωρεών, ενημέρωση για το Πρόγραμμα Μελών και δυνατότητα on-

line εγγραφής Μέλους·

γ. υλοποιήθηκαν οι απαραίτητες ιστοσελίδες για την παρουσίαση του Κέντρου διατήρησης παραδοσιακών τεχνικών κλωστοϋφαντουργίας ΜΕΝΤΗ και στην ενότητα ΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ δημιουργήθηκε η νέα υποενότητα ΕΡΕΥΝΑ. Επίσης, πραγματοποιήθηκαν αλλαγές στη λειτουργία πολλών ιστοσελίδων προκειμένου να συμπληρωθεί και να βελτιωθεί η εμφάνιση των αντίστοιχων πληροφοριών, ιδιαίτερα στις σελίδες του Προγράμματος Στήριξης·

δ. πραγματοποιήθηκε επισταμένη χρήση του μηχανισμού εξαγωγής δεδομένων από το σύστημα καταγραφής της Ελληνικής Βιβλιογραφίας του 19ου αιώνα προς την αντίστοιχη ιστοσελίδα και επιλύθηκαν προβλήματα λειτουργίας·

ε. συντάχθηκε πρόταση παρουσίασης των χορηγών/δωρητών του μουσείου σε ειδική ενότητα·

στ. το μέσο μηνιαίο πλήθος επισκεψέων στον διαδικτυακό τόπο του μουσείου ανήλθε σε 31.578 για το 2011 και σε 41.564 για το 2012. Η μέτρηση πραγματοποιήθηκε με το εργαλείο συλλογής στατιστικών δεδομένων Google Analytics·

ζ. το τμήμα συμμετείχε στις εργασίες της πρώτης παρουσίασης του μουσείου μέσα από την υπηρεσία Google Art (<http://www.google.com/>

culturalinstitute/collection/benaki-museum-of-greek-civilization). Πραγματοποιήθηκε μελέτη σχετικά με την καταγραφή στο διαχειριστικό σύστημα των νέων λεζαντών που δημιουργήθηκαν για την Google Art, και για την αντίστοιχη ενημέρωση του διαδικτυακού τόπου του μουσείου. Για τον σκοπό αυτό δημιουργήθηκαν νέες διαδικασίες στα Πρόσθετα Στοιχεία και νέα πεδία στην ενότητα «Λεζάντα», συντάχθηκαν οδηγίες χρήσης και ενημερώθηκαν οι επιμελητές·

η. το τμήμα συμμετείχε στη συνεργασία του μουσείου με το Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης στο έργο CLAROS με στόχο την από κοινού παρουσίαση επιλεγμένων ομάδων αντικειμένων του μουσείου στον διαδικτυακό τόπο του έργου·

θ. περίπου 3.500 επιλεγμένα αντικείμενα από τις διαδικτυακές συλλογές του μουσείου εισήχθησαν και παρουσιάζονται στη γνωστή πανευρωπαϊκή διαδικτυακή πύλη EUROPEANA.

– Στον τομέα της τεκμηρίωσης πραγματοποιήθηκαν οι παρακάτω εργασίες:

α. καταγράφηκαν 1.700 αντικείμενα της συλλογής Παιχνιδιών και Παιδικής Ηλικίας, στο πλαίσιο προγράμματος ΕΣΠΑ. Τα αντικείμενα επιλέχθηκαν από το τμήμα Παιχνιδιών και Παιδικής Ηλικίας και τα στοιχεία τους αντλήθηκαν από τις πληροφορίες που δόθηκαν, σε σύγκριση με

εκείνες των μητρώων του τμήματος. Κάθε εγγραφή αναλύθηκε σε 15 πληροφοριακά πεδία του διαχειριστικού συστήματος. Για τις ανάγκες της παραπάνω ανάλυσης, ερευνήθηκε η αποτύπωση στο σύστημα των σύνθετων παιχνιδιών, πραγματοποιήθηκε μελέτη, επεξεργασία και ένταξη στον θησαυρό ορολογίας για 45 νέες ονομασίες παιχνιδιών, αναδιοργάνωση 78 συναφών όρων, καταγραφή νέων ονομάτων δωρητών και εκτεταμένος εμπλουτισμός της κατηγοριοποίησης των παιχνιδιών με ανάλογη συγγραφή ορισμών·

β. πραγματοποιήθηκε η επιστημονική τεκμηρίωση των 700 σημαντικότερων αντικειμένων της Κινέζικης συλλογής, από τον Δρα Γιώργη Μαγγίνη, στο πλαίσιο προγράμματος ΕΣΠΑ. Τα αποτελέσματα εισήχθησαν στο διαχειριστικό σύστημα, με παράλληλη ενημέρωση της βιβλιογραφίας τους. Για την αποτύπωση των στοιχείων σχετικά με την κινέζικη τέχνη, πραγματοποιήθηκε εκτεταμένος εμπλουτισμός και αναδιοργάνωση της ελεγχόμενης ορολογίας και των θησαυρών τόπου και εποχής/στυλ, με ταυτόχρονη ένταξη συνωνύμων όρων και επεξηγήσεων. Συγκεκριμένα δημιουργήθηκαν 103 νέοι όροι και πραγματοποιήθηκαν επεμβάσεις σε 62 υπάρχοντες όρους, για την εξυπηρέτηση της πιο εξειδικευμένης τεκμηρίωσης που προέκυψε·

γ. τεκμηριώθηκε το σύνολο του φωτογραφικού αρχείου του γλύπτη Γιάννη Παππά, στο πλαίσιο προγράμματος ΕΣΠΑ. Η εργασία περιλάμβανε 1) τη σήμανση όλων των περίπου 13.000 τεκμηρίων, τα οποία ως επί το πλείστον συνιστούν φωτογραφικό υλικό που συνέλεξε ο καλλιτέχνης σχετικά με το έργο του, 2) την καταγραφή σε βάση δεδομένων των συνολικά 336 φακέλων του αρχείου καθώς και των περίπου 586 υποφακέλων τους, 3) τη συσχέτιση με τα αντίστοιχα τελικά έργα του καλλιτέχνη, 4) την κατάταξή τους σε θέματα που επιμερίζονται σε: 233 τίτλους έργων του καλλιτέχνη, 120 ονόματα

εικονιζόμενων προσώπων και 140 εικονιζόμενα θέματα·

δ. ολοκληρώθηκε η ένταξη στο διαχειριστικό σύστημα των αντικειμένων της Ελληνικής Αργυροχρυσοχοΐας (ΕΑ) που αποκτήθηκαν ή ενσωματώθηκαν στις συλλογές του μουσείου κατά τη διάρκεια και μετά την υλοποίηση του νέου συστήματος (2003 - Απρίλιος 2011). Συνολικά δημιουργήθηκαν 353 νέες εγγραφές, με πηγή πληροφοριών το Μητρώο ΕΑ του Τμήματος Νεοελληνικού Πολιτισμού·

ε. ολοκληρώθηκε η καταγραφή των δωρητών του έτους 2010 και 2011 με πλήρη στοιχεία της προσφοράς τους, τα οποία αντλήθηκαν από τις προσκλήσεις, τα ευχαριστήρια, τους απολογισμούς των τμημάτων, το φυλλάδιο «Πρόγραμμα Στήριξης του Μουσείου Μπενάκη» (Δεκέμβριος 2011) και τους καταλόγους των Νομικών και Οικονομικών Υπηρεσιών. Η εργασία περιέλαβε και την καταγραφή των 360 χρηματικών δωρεών με αφορμή τον εορτασμό των 80 χρόνων του μουσείου το 2010, καθώς και τους περίπου 40 δωρητές της Πινακοθήκης Ν. Χατζηκυριάκου-Γκίκα. Συνολικά προστέθηκαν στο σύστημα 552 εγγραφές νέων δωρητών και συμπληρώθηκαν στοιχεία σε 371 παλαιότερες·

στ. καταγράφηκαν 55 αντικείμενα του μουσείου που βρίσκονται επί παρακαταθήκη σε χώρους άλλων φορέων·

ζ. καταγράφηκαν ψηφιακές εικόνες για 3.034 αντικείμενα στο Αρχείο Εικόνων του διαχειριστικού συστήματος, κυρίως από τους επιμελητές και εθελοντές των συλλογών υπό την επίβλεψη του Τμήματος Πληροφορικής. Πραγματοποιήθηκε ανασκόπηση της διαδικασίας εμπλουτισμού του συστήματος με εικόνες και καταγράφηκε κείμενο οδηγιών. Διαπιστώθηκε ότι τον Σεπτέμβριο 2012 το 41% των αντικειμένων είχε εικόνα στο σύστημα·

η. συνεχίστηκαν οι εργασίες του τμήματος που αφορούν σε επεμβάσεις

στην επαφή χρήσης του διαχειριστικού συστήματος, ώστε να επιτυγχάνεται η βέλτιστη δυνατή χρήση του: καταρτίστηκαν οδηγίες για τη συμπλήρωση της τιμής αγοράς των αντικειμένων, των βιβλιογραφικών αναφορών, της καταγραφής του προηγούμενου αριθμού ταυτότητας του αντικειμένου, καθώς και για τη χρήση του θησαυρού ορολογίας. Συντάχτηκαν ορισμοί για την ένταξη και την αναζήτηση των αντικειμένων των μουσειακών συλλογών τα οποία σχετίζονται με το θέατρο·

θ. η νέα έκδοση (5) του Museum Plus εγκαταστάθηκε από την εταιρεία Zetcom. Ολοκληρώθηκε η επανεκπαίδευση του προσωπικού του τμήματος καθώς και των χρηστών (περίπου 20 άτομα) στις δυνατότητες της νέας έκδοσης. Πραγματοποιήθηκε ο πρώτος έλεγχος της νέας έκδοσης και η επικοινωνία με την εταιρεία ώστε να γίνουν οι απαραίτητες προσαρμογές. Ενημερώθηκαν αρκετές από τις ενσωματωμένες οδηγίες προς τους χρήστες σε πεδία που διαφοροποιήθηκαν. Διευκρινίστηκαν ζητήματα της διαχείρισης του θησαυρού και των σύνθετων ερωτήσεων.

– Για την υποστήριξη των άλλων τμημάτων του Μουσείου πραγματοποιήθηκαν οι εργασίες:

α. Τμήμα Προϊστορικής, Αρχαίας Ελληνικής και Ρωμαϊκής Συλλογής: καταγραφή 40 από τις 133 εγγραφές της δωρεάς Ζουμπουλάκη που τα στοιχεία τους εκκρεμούσαν για επανεξέταση από τους επιμελητές. Επίσης, στο πλαίσιο του εμπλουτισμού των εγγραφών με νέα στοιχεία από την επιμελήτρια της συλλογής, πραγματοποιήθηκαν συναντήσεις επανεκπαίδευσης, και έγινε εισαγωγή νέων τόμων βιβλιογραφίας καθώς και νέας ορολογίας (θεματικοί όροι, τόποι, ύλες, εργαστήρια κεραμικής και ονομασίες αντικειμένων)·

β. Τμήμα Βυζαντινής και Μεταβυζαντινής Τέχνης: υποστήριξη της καταγραφής της συλλογής Βαλαδώρου στο διαχειριστικό σύστημα.

Αναδιαμορφώθηκε η βάση δεδομένων του τμήματος Συντήρησης, ώστε να εξυπηρετήσει την καταγραφή των αντικειμένων, και δόθηκαν οδηγίες στους επιμελητές της συλλογής για τη χρήση της πρότυπης εγγραφής:

γ. Τμήμα Ισλαμικής Συλλογής: εκπαίδευση της εθελόντριας Ελισάβετ Καρανοπούλου στην ενημέρωση των πληροφοριών και την εισαγωγή εικόνων·

δ. Τμήμα Νεοελληνικού Πολιτισμού και Νεοελληνικής Τέχνης: υποστήριξη στην επεξεργασία δεδομένων της συλλογής (οδηγίες χρήσης θησαυρών, εισαγωγή διαστάσεων, εισαγωγή στοιχείων απόκτησης, αλλαγή στοιχείων αποθήκευσης, συμμετοχή αντικειμένων σε έκθεση κ.τ.λ.)·

ε. Τμήμα Ζωγραφικών Έργων, Χαρακτικών και Σχεδίων: εισαγωγή εγγραφών και υποστήριξη των εθελοντών του τμήματος στη συμπλήρωση των στοιχείων νέων εικαστικών έργων (οδηγίες για την καταγραφή θεμάτων και τεχνοτροπιών, για την αλλαγή αποθηκευτικών θέσεων κ.τ.λ.). Συνολικά προστέθηκαν στο σύστημα 465 νέες εγγραφές, 59 νέοι καλλιτέχνες και δύο νέοι δωρητές. Ολοκληρώθηκε η συμπλήρωση του συστήματος με πληροφορίες έργων της συλλογής Ζωγραφικών Έργων, τα οποία δεν διέθεταν τίτλο ή θέμα, ούτε εικόνα στο σύστημα. Η συμπλήρωση αφορούσε τα στοιχεία που έλειπαν με σκοπό τα έργα να είναι αναγνωρίσιμα. Συνολικά συμπληρώθηκαν 600 εγγραφές. Συγκεντρώθηκε η χρησιμοποιούμενη πλήρης ορολογία των αποθηκευτικών θέσεων στις συρταροθήκες του τμήματος και καταγράφηκαν νέοι αποθηκευτικοί χώροι για φακέλους με χαρακτηριστικά και σχέδια·

στ. Πινακοθήκη Ν. Χατζηκυριάκου-Γκίκα: έλεγχος 117 εγγραφών που καταχωρίστηκαν από την επιμελήτρια με καθοδήγηση του τμήματος. Σημειώτεον ότι άλλαξαν αποθηκευτικό χώρο τα έργα του Γκίκα που μεταφέρθηκαν από την Κουμπάρη 2. Έγιναν διορθώσεις στις λεζάντες, με εισαγωγή νέων όρων στη λίστα·

ζ. Τμήμα Αρχείων Νεοελληνικής Αρχιτεκτονικής: εκπαίδευση εθελόντριας για την καταγραφή της ενότητας του φωτογραφικού αρχείου του Παύλου Μυλωνά με θέμα το Άγιον Όρος, και δημιουργία πρότυπης εγγραφής·

η. Τμήμα Παιχνιδιών και Παιδικής Ηλικίας: μελέτη για την επιβολή ομοιόμορφης γραφής ως προς τα ονόματα των κατασκευαστών παιχνιδιών. Για τον σκοπό αυτό δημιουργήθηκε ειδική βάση δεδομένων για την επεξεργασία της ελεύθερης καταγραφής των ονομάτων στο πεδίο «Εργοστάσιο/φίρμα» του διαχειριστικού, όπου συγκεντρώθηκαν 452 εκφράσεις προς επεξεργασία. Συνολικά αποδελτιώθηκαν 43 ονόματα και βιογραφικά στοιχεία κατασκευαστών παιχνιδιών με πληροφορίες από το βιβλίο *Το Ελληνικό Παιχνίδι* (εκδ. ΜΙΕΤ/ΕΛΙΑ). Ξεκίνησε η επεξεργασία της νέας εκτεταμένης ορολογίας των παιχνιδιών, που προέκυψε από την αθρόα εισαγωγή ποικίλων νέων ειδών στο πλαίσιο της καταγραφής του ΕΣΠΑ. Σε συνεργασία με το Τμήμα Παιχνιδιών επαναπροσδιορίστηκαν οι παρακάτω κατηγορίες: κούκλες, παιχνίδια με μηχανισμό, κατασκευές και παιχνίδια δρόμου. Συγκεντρώθηκε βιβλιογραφία και ορισμοί που θα εμπλουτίσουν τον θησαυρό. Ερευνήθηκαν και ορίστηκαν οι προϋποθέσεις για την εισαγωγή στο διαχειριστικό σύστημα παιδικών βιβλίων με αριθμό εισαγωγής και ταξινομικό αριθμό του συστήματος της Βιβλιοθήκης·

θ. Τμήμα Φωτογραφικών Αρχείων: υποστήριξη της καταγραφής από τους επιμελητές του τμήματος, που ξεκίνησε στο πλαίσιο του προγράμματος *Europeana Inside*, με την εισαγωγή στο σύστημα 40 νέων εικονιζόμενων προσώπων, την εκπαίδευση εθελοντών και τη δημιουργία πρότυπης εγγραφής για την καταγραφή της συλλογής Μπαλάφα·

ι. Βιβλιολογικό Εργαστήρι «Φίλιππος Ηλιού»: έναρξη εργασιών για την προμήθεια νέου συστήματος

καταγραφής και online διάθεσης της Ελληνικής Βιβλιογραφίας του 19ου αιώνα και των αντίστοιχων συνδρομητών, συμμετοχή στη σύνταξη ευρετηρίων για την έντυπη έκδοση των βιβλίων της περιόδου 1819-1832 σχετικά με βιβλιογραφικές πηγές, συγγραφείς, τυπογράφους, εκδότες, επιμελητές/μεταφραστές, βιβλιοθήκες, τόπους και το γενικό ευρετήριο·

ια. Τμήμα Εκδόσεων: έρευνα αγοράς και συγκέντρωση προσφορών για την ψηφιοποίηση 10 σημαντικών εξαντλημένων εκδόσεων του ιδρύματος με σκοπό τη διάθεσή τους στον διαδικτυακό τόπο του Μουσείου·

ιβ. Τμήμα Επικοινωνίας: έρευνα αγοράς για την προμήθεια λογισμικού που θα χρησιμοποιηθεί στη σύνταξη και αποστολή περιοδικού ενημερωτικού δελτίου (newsletter). Επεξεργασία της διαδικτυακής εφαρμογής που επιλέχθηκε, υλοποίηση προτύπων, εισαγωγή καταλόγου παραληπτών, επεξεργασία της διαδικασίας εγγραφής νέων παραληπτών. Τεχνική υποστήριξη και συμμετοχή σε κάθε τακτική αποστολή των δελτίων για τον έλεγχο της πιστότητας στην εμφάνιση μεταξύ διαφόρων λειτουργικών συστημάτων και στην αξιόπιστη λειτουργία των υπερσυνδέσεων·

ιγ. Φωτογραφικές υπηρεσίες: εκπαίδευση εθελοντών στην εισαγωγή, τεκμηρίωση και διαχείριση εικόνων των μουσειακών αντικειμένων·

ιδ. Τεχνικό Τμήμα: συμμετοχή στις εργασίες τεχνικής υποστήριξης του τηλεφωνικού κέντρου, ΒΜS και του τοπικού δικτύου δεδομένων στα κτήρια του μουσείου, τεχνική υποστήριξη των εκθέσεων και εκδηλώσεων που διοργανώνονται σε όλους τους μουσειακούς χώρους·

ιδ. αναζήτηση χορηγιών για εκδηλώσεις, εκθέσεις, εκδόσεις και συγκέντρωση προσφορών για διάφορες υπηρεσίες.

– Στο πλαίσιο του εορτασμού της Διεθνούς Ημέρας Μουσείων 2011, με θέμα «Μουσεία και Μνήμη», πραγματοποιήθηκαν τα εξής προ-

γράμματα κοινού: α. www.benaki.gr ή το Μουσείο Μπενάκη στην οθόνη του υπολογιστή μου, β. Το Μουσείο Μπενάκη στο δίκτυο της Ευρώπης, γ. Οι μνήμες των παιχνιδιών, δ. Αγροτική ζωή και θρησκευτικά ήθη, και σε συνεργασία με το τμήμα Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων τα εκπαιδευτικά προγράμματα «Η Αθήνα μέσα από τα μάτια των περιηγητών» και «Βιογραφίες αντικειμένων».

– Στον τομέα των εφαρμογών πολυμέσων (multimedia) που απευθύνονται στο κοινό:

α. η εφαρμογή πολυμέσων «Ο Ν. Χατζηκυριάκος-Γκίκας και η γενιά του '30» παρουσιάστηκε στην έκθεση *Νίκος Χατζηκυριάκος Γκίκας – Ένας συγχρονισμένος αιώνας* που διοργάνωσε το Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης (Άνδρος, 3 Ιουλίου - 25 Σεπτεμβρίου 2011). Στην εφαρμογή οι επισκέπτες της Πινακοθήκης Ν. Χατζηκυριάκου-Γκίκας έχουν τη δυνατότητα να περιηγηθούν σε δυο σταθμούς πληροφόρησης στον εκθεσιακό χώρο·

β. το τμήμα συμμετείχε στον σχεδιασμό και την υποστήριξη ενός νέου εκπαιδευτικού προγράμματος με τίτλο «Ταξίδια στην ξεχασμένη πόλη: η ανακάλυψη της Αθήνας από τους ξένους ταξιδιώτες» που βασίζεται στην εφαρμογή πολυμέσων «Η Αθήνα μέσα από τα μάτια των Περιηγητών»·

γ. ξεκίνησαν η μελέτη και οι εργασίες για την εφαρμογή κινητών συστημάτων που θα πλαισιώνει την επίσκεψη παιδιών στις αίθουσες Ιστορικών Κειμηλίων του 3ου ορόφου του μουσείου και θα αντλεί υλικό από την υπάρχουσα πολυμεσική εφαρμογή του τμήματος «Η Αθήνα μέσα από τα μάτια των Περιηγητών»: συντονισμός των εργασιών των ασκούμενων φοιτητών του Πολυτεχνείου Πατρών, και συνεργασία για τη δημιουργία του σεναρίου και τις προδιαγραφές της εφαρμογής.

– Τεχνικές εργασίες:

α. έναρξη εργασιών ριζικής αναβάθ-

μισης δικτυακής υποδομής με ολική αντικατάσταση ενεργών στοιχείων και υιοθέτηση αυστηρότερων πολιτικών ασφαλείας·

β. υλοποίηση blog και εισαγωγή περιεχομένου για την εσωτερική ενημέρωση του προσωπικού του μουσείου·

β. έρευνα αγοράς και συγκέντρωση προσφορών για προμήθεια λογισμικού οργάνωσης του νέου προγράμματος Μελών·

γ. εγκατάσταση ελεύθερου WiFi στο αμφιθέατρο και το εστιατόριο του κεντρικού κτηρίου·

δ. εγκατάσταση, δοκιμαστικός έλεγχος και εκπαίδευση στη διαχείριση της αναβαθμισμένης έκδοσης του συστήματος διαχείρισης συλλογών και αρχείων MuseumPlus·

ε. ενημέρωση οθονών υποδοχής του Κεντρικού κτηρίου·

στ. συμμετοχή στις εργασίες ανάλυσης απαιτήσεων του νέου e-shop·

ζ. προμήθεια και εγκατάσταση νέων σταθμών εργασίας και servers, τεχνική υποστήριξη του μηχανογραφικού εξοπλισμού (υλικού και λογισμικού) όλων των υπηρεσιών του Μουσείου·

η. εργασίες για τη μετακόμιση του τμήματος σε νέο χώρο·

θ. επικοινωνία με φορείς που δραστηριοποιούνται στη ζωντανή αναμετάδοση εκδηλώσεων και μελέτη σκοπιμότητας σχετικά με την αξιοποίηση της υπηρεσίας αυτής για τις εκδηλώσεις που πραγματοποιούνται στο κτήριο της οδού Πειραιώς·

ι. σύνταξη μακροπρόθεσμου πλάνου τεχνολογικής αναβάθμισης με τη συμβολή όλων των εργαζομένων του Μουσείου.

Στο τέλος του 2012 υπήρχαν συνολικά 22 κεντρικοί διακομιστές και 158 σταθμοί εργασίας οι οποίοι χρησιμοποιούνται από 170 χρήστες. Επισημαίνεται ότι το δίκτυο του μουσείου εκτείνεται σε 11 κτήρια.

– Πραγματοποιήθηκε η διαχείριση των ακόλουθων προγραμμάτων:

α. επιστημονική, διοικητική και οικονομική σύνταξη πρότασης στο επιχειρησιακό πρόγραμμα «Ψηφιακή

Σύγκλιση», ΕΣΠΑ, πρόσκληση 19 με τίτλο «Προβολή Συλλογών και Δράσεων του Μουσείου Μπενάκη στον Παγκόσμιο Ιστό». Η πρόταση αφορά στη βελτίωση των λειτουργικών χαρακτηριστικών του διαδικτυακού τόπου του Μουσείου Μπενάκη, καθώς και στον εμπλουτισμό του, με την περαιτέρω προβολή – μέσω διαδικτυακών εφαρμογών, εικονικών περιηγήσεων, διαδραστικών εργαλείων, εκπαιδευτικών εφαρμογών κ.τ.λ.– των ακόλουθων μουσειακών συλλογών και θεμάτων: χειρόγραφοι κώδικες της Βιβλιοθήκης, έργα του Εργαστηρίου Γιάννη Παππά, έργα της Πινακοθήκης Ν. Χατζηκυριάκου-Γκίκας, Κινέζικη συλλογή, συλλογή Παιχνιδιών και Παιδικής Ηλικίας, ελληνικά κοσμήματα του Μουσείου Μπενάκη, Η ελληνική ιστορία μέσα από τις συλλογές του Μουσείου Μπενάκη. Η πρόταση στο σύνολό της τροποποιήθηκε στο πλαίσιο της επανυποβολής των στοιχείων έπειτα από διαπραγμάτευση με την Ειδική Υπηρεσία του Επιχειρησιακού Προγράμματος.

Στο πλαίσιο του προγράμματος πραγματοποιήθηκαν:

– ανάλυση απαιτήσεων και προετοιμασία για τις εργασίες τεκμηρίωσης και φωτογράφισης της Κινέζικης συλλογής, της συλλογής Παιχνιδιών και Παιδικής Ηλικίας και του φωτογραφικού αρχείου του Γ. Παππά, στο πλαίσιο του υποέργου 1: συναντήσεις με τους επιστημονικούς υπεύθυνους, μεθόδευση των επικείμενων εργασιών, δημιουργία επικουρικών βάσεων δεδομένων για τη συγκέντρωση του υλικού·

– προκήρυξη θέσεων εργασίας για το υποέργο 1 (αυτεπιστασία), αξιολόγηση αιτήσεων και ολοκλήρωση της διαδικασίας των προσλήψεων·

– έναρξη των εργασιών του υποέργου 1·

– διαδικασία προκήρυξης διαγωνισμού του Υποέργου 2 (σχεδιασμός και δημιουργία περιεχομένου των εφαρμογών) που περιλάμβανε την ενσωμάτωση των υποδείξεων της Διαχειριστικής Αρχής της «Ψηφιακής

Σύγκλιση», προετοιμασία τευχών, ορισμός επιτροπών, διαχείριση του ελέγχου και της αξιολόγησης των προσφορών, επιλογή αναδόχων και διαδικασίες υπογραφής των συμβάσεων για τα τέσσερα από τα επτά τμήματα που κατακυρώθηκαν. Στο ίδιο χρονικό διάστημα το τμήμα διαμόρφωσε και συντόνισε την προετοιμασία εκ μέρους του μουσείου για την ομαλή ανάθεση των εργασιών του υποέργου 2: συγκέντρωση του περιεχομένου των παλαιότερων εφαρμογών, αναπροσαρμογή της λίστας των χειρογράφων προς μεταγραφή και ψηφιοποίηση, οργάνωση του υπάρχοντος εικονογραφικού υλικού για τα παιχνίδια κ.τ.λ.
– διαδικασία διαγωνισμού Υποέργου 3: ενσωμάτωση υποδείξεων Διαχειριστικής Αρχής, προετοιμασία τευχών για την υποβολή σε δημόσια διαβούλευση.

β. για τη συμμετοχή του Μουσείου στο έργο «ATHENA: Access to cultural heritage networks across Europe πραγματοποιήθηκαν: αξιολόγηση της παρουσίας του Μουσείου στην EUROPEANA και ποιοτική εκτίμηση

στο πλαίσιο οργανωμένης έρευνας, επίλυση των προβλημάτων στην εμφάνιση των ελληνικών κειμένων, μελέτη και οριστικοποίηση του νομικού πλαισίου συμμετοχής στην EUROPEANA.

γ. για τη συμμετοχή του Μουσείου στο έργο «EUROPEANA INSIDE» οργανώθηκε η επιλογή των συλλογών, από το διαχειριστικό σύστημα, για τον εμπλουτισμό της ελληνικής βάσης δεδομένων, η οποία θα τροφοδοτήσει με τη σειρά της τη βάση δεδομένων της EUROPEANA. Ο στόχος του έργου είναι στο τέλος του 2014 το μουσείο να αυξήσει κατά 13000, τα αντικείμενα με τα οποία εκπροσωπείται στο δίκτυο της EUROPEANA. Τα νέα αντικείμενα επιλέχθηκε να προέρχονται από τις συλλογές της Πινακοθήκης Ν.Χατζηκυριάκου-Γκίκα, των Φωτογραφικών Αρχείων και των Αρχείων Νεοελληνικής Αρχιτεκτονικής.

δ. πραγματοποιήθηκε η μελέτη προτάσεων για ευρωπαϊκά και εθνικά προγράμματα με σκοπό την ενδεχόμενη συμμετοχή του Μουσείου σε αυτά.

ε. οικονομική και διοικητική διαχείριση του Έργου «Twice a Stranger» (E.E., Culture 2007-2013 – Anemon Productions).

στ. συμμετοχή στην έρευνα του ευρωπαϊκού έργου ENUMERATE που στοχεύει στη συγκέντρωση στατιστικών στοιχείων σχετικά με τη στρατηγική ψηφιοποίησης και τη διάθεση των αποτελεσμάτων της που τηρούν οι πολιτιστικοί φορείς.

Δημοσιεύσεις – Δραστηριότητες
– Η Χρυσάνθη Κοντάκη, σε συνεργασία με τη Σοφία Χανδακά, οργάνωσαν τη διημερίδα με τίτλο *Δι-κτυωμένο Μουσείο: Νέα Μέσα και Καινοτόμες Ιδέες για τη Διεύρυνση Κοινού σε Μουσεία και Πολιτιστικούς Φορείς* (Κτήριο οδού Πειραιώς, 27-28 Σεπτεμβρίου 2011).

– το Τμήμα Πληροφορικής παρέιχε ενημέρωση και συμβουλευτικές υπηρεσίες στο Μουσείο Ακρόπολης, στο μουσείο του Ο.Τ.Ε., στη Λυρική Σκηνή, καθώς και σε πολλούς μεταπτυχιακούς φοιτητές ελληνικών και ξένων πανεπιστημίων.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Προσωπικό
Σοφία Χανδακά (υπεύθυνη τμήματος). Εθελόντριες: (2011) Άννα Μέρκου, Ευαγγελία Θεοδωρίδου· (2012) Ισμήνη Τσοχαλή, Αμαλία Ελευθερίου, Γαλάτεια Καπράλου, Claire Rotak, Μυρτώ Στουρνάρα

Το 2011 εκτός Μουσείου διατέθηκαν συνολικά 340 φωτογραφίες ως εξής: 123 για βιβλία, 88 για διδακτορικές μελέτες, 57 για τηλεοπτικές εκπομπές, 18 για προσωπική χρήση, 15 για μελέτη, 11 για ηλεκτρονικές εκδόσεις, 8 για ανακοίνωση σε συνέδριο, 5 για πάνελ έκθεσης, 5 για περιοδικά, 5 για εκδήλωση, 2 για διπλωματική εργασία, και από μία για άρθρο σε επιστημονικό περιοδικό, για ανα-

κοίνωση σε συνέδριο και για εικονογράφηση ενημερωτικού εντύπου. Οι δημοσιεύσεις, για τις οποίες παραχωρήθηκαν αυτές οι φωτογραφίες, ήταν στα ελληνικά, τα γερμανικά, τα αγγλικά, τα γαλλικά και τα βουλγαρικά. Χρησιμοποιήθηκαν 86 φωτογραφίες σε εκπαιδευτικές εκδόσεις, 66 σε εμπορικού χαρακτήρα έντυπα, 57 σε επιστημονικές δημοσιεύσεις, 66 σε εκπαιδευτικές/εμπορικές εκδόσεις, 3 σε επιστημονικές/εκπαιδευτικές εκδόσεις, μία σε ενημερωτικό έντυπο και 61 σε άλλες εκδόσεις.

Οι φωτογραφίες εικονίζαν αντικείμενα από τις μουσειακές συλλογές: Ζωγραφικής, Σχεδίων και Χαρακτικών (93), Μεταβυζαντινή (70), Βυζαντινή (52), Εικόνων (43), Προϊστορι-

κή, Αρχαία Ελληνική και Ρωμαϊκή (26), Βιβλιοθήκη (20), Ισλαμικής Τέχνης (14), Πινακοθήκη Ν. Χατζηκυριάκου Γκίκα (13), Αρχαία Παραστατικών Τεχνών (6), Φωτογραφικά Αρχαία (2), Ιστορικά Αρχαία (1). Από το σύνολο των 51 αδειών χρήσης που δόθηκαν, τα δικαιώματα δημοσίευσης (copyrights) χρεώθηκαν σε 23.

Το 2012 το σύνολο των 143 φωτογραφιών που παραχωρήθηκαν εκτός Μουσείου επιμερίσθηκε ως εξής: 103 για πολλαπλές χρήσεις εκδοτικού και εκπαιδευτικού χαρακτήρα, 15 για βιβλία, 7 για μελέτη, 5 για χρήση στο διαδίκτυο, 3 για ηλεκτρονική έκδοση, 2 για περιοδικά, 2 για εισηγήσεις σε συνέδρια, και από μία για

διδακτορική διατριβή, για συνοδευτικό κατάλογο έκθεσης, για φυλλάδιο έκθεσης, για εφημερίδα, για εκδήλωση, για εξώφυλλο βιβλίου. Οι δημοσιεύσεις, στις οποίες χρησιμοποιήθηκε το παραπάνω φωτογραφικό υλικό, κυκλοφόρησαν στις γλώσσες: ελληνικά, αγγλικά, γαλλικά, γερμανικά, ισπανικά, ρωσικά. Ογδόντα οκτώ από τις φωτογραφίες αυτές εικονογράφησαν έντυπα ποικίλου χαρακτήρα, 43 επιστημονικές δημοσιεύσεις, 9 εκπαιδευτικές εκδόσεις και 2 επιστημονι-

κές/ εκπαιδευτικές εκδόσεις. Οι φωτογραφίες εικόνιζαν αντικείμενα από τις συλλογές του μουσείου ως εξής: Ζωγραφικής, Σχεδίων και Χαρακτικών (14), Μεταβυζαντινή (6), Βυζαντινή (11), Εικόνων (12), Προϊστορική, Αρχαία Ελληνική και Ρωμαϊκή (5), Κοπτικών υφασμάτων (1), Ιστορικών κειμηλίων (13), Νεοελληνικού Πολιτισμού (68), Νεότερων νομισμάτων (1), Βιβλιοθήκη (5), Ισλαμικής Τέχνης (7). Από το σύνολο των 44 αδειών χρήσης

που δόθηκαν, τα δικαιώματα δημοσίευσης (copyrights) χρεώθηκαν σε 23.

Τον Μάρτιο του 2012, 510 αντικείμενα από τις συλλογές του κεντρικού κτηρίου του Μουσείου εντάχθηκαν στον ιστότοπο του Google Art Project κάτω από τον τίτλο Benaki Museum of Greek Civilisation. Τον Οκτώβριο του 2012 ακολούθησε η καταχώριση 50 εκθεμάτων από το Μουσείο Ισλαμικής Τέχνης (Benaki Museum of Islamic Art).

ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Προσωπικό

Νικολέττα Μέντη (υπεύθυνη τμήματος). Εθελοντές: Χάρης Μαλλίδης, Μάγκυ Χάμπα. Ειδική συνεργάτις: Πηνελόπη Κατσάτου

Το Τμήμα Επικοινωνίας άρχισε να διαμορφώνεται την άνοιξη του 2009 με σκοπό την ανάπτυξη και την υλοποίηση επικοινωνιακής στρατηγικής που θα προβάλλει ολόκληρο το φάσμα της πολυποικίλης μουσειακής δραστηριότητας: μόνιμες συλλογές, εκθέσεις, εκδηλώσεις, συμμετοχές σε διεθνή και ελληνικά προγράμματα, εγχώριες και διεθνείς συνεργασίες, τρέχουσες πρωτοβουλίες και άλλες σχετικές ειδήσεις.

Σε συνεργασία με το υπόλοιπο δυναμικό του μουσείου και σε επαφή με τους επισκέπτες και τα μέσα ενημέρωσης, το τμήμα απασχολείται με τη διαμόρφωση των μηνυμάτων που κοινοποιούνται εντός και εκτός του μουσείου και συμβάλλουν στον καθορισμό και την ανάδειξη της εικόνας του. Η επικοινωνιακή στρατηγική αφορά τόσο στα παραδοσιακά μέσα (ΜΜΕ: έντυπος, ψηφιακός τύπος και ραδιοτηλεόραση), όσο και στα ψηφιακά μέσα (website, newsletter, μέσα κοινωνικής δικτύωσης). Παράλληλα, δραστηριοποιείται στον συντονισμό ή/και την υλοποίηση άλλων δράσεων που συνδέονται άμεσα ή έμμεσα με την προβολή του Μουσείου.

A. ΜΜΕ

– Ενημέρωση των ΜΜΕ/οργάνωση συνεντεύξεων τύπου σε συνεργασία με το Γραφείο Τύπου ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΥ & ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ και ανταπόκριση σε αιτήματα για ειδικό ή επιπρόσθετο πληροφοριακό υλικό.
– Δημιουργία Δελτίων Τύπου και προετοιμασία συμπληρωματικού φωτογραφικού υλικού για τις εκθέσεις και τις εκδηλώσεις.

B. ΨΗΦΙΑΚΑ ΜΕΣΑ

1. www.benaki.gr
– Προετοιμασία του περιεχομένου (στα ελληνικά, αγγλικά, ισπανικά) και ενημέρωση των ιστοσελίδων για τις νέες δραστηριότητες του μουσείου: εκθέσεις και εκδηλώσεις, εκδόσεις, εναλλασσόμενες δράσεις του Τμήματος Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων, καθώς και λοιπές δραστηριότητες του ιδρύματος που βρέθηκαν στην επικαιρότητα.
– Προετοιμασία οπτικού υλικού για την ενημέρωση της πρώτης σελίδας.
– Συμμετοχή στη διαμόρφωση του έργου *ΠΡΟΒΟΛΗ ΣΥΛΛΟΓΩΝ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΜΠΕΝΑΚΗ ΣΤΟΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΙΣΤΟ* που έχει σκοπό τον επανασχεδιασμό του διαδικτυακού τόπου του Μουσείου και βασίζεται στην αξιοποίηση των αρχών και των τεχνολογιών Web 2.0.

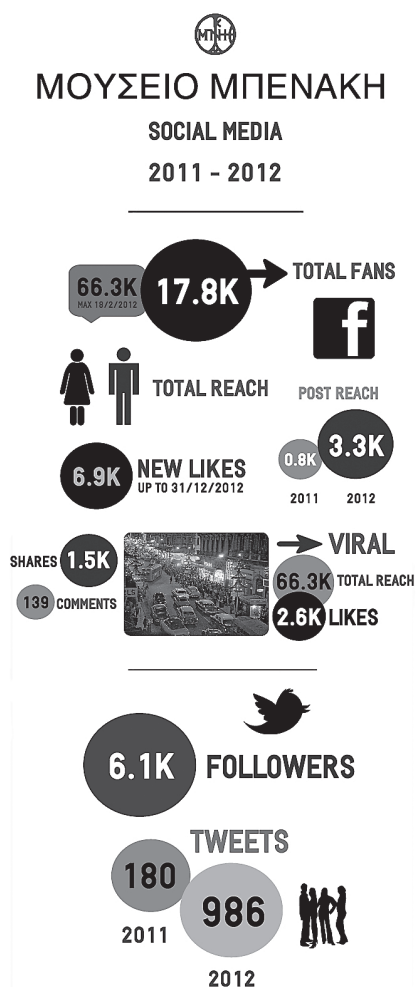
2. Newsletter

Επιμέλεια, προετοιμασία και προγραμματισμός των αποστολών newsletter, σε σχεδιαστική διαμόρφωση της Ντόρας Πικιώνη από το Τμήμα Γραφιστικών Εφαρμογών:
– *ΚΑΘΕ ΜΕΡΑ ΣΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ* (δραστηριότητες του Μουσείου ανά δεκαπενθήμερο)
– *ΠΡΟΣΚΛΗΣΕΙΣ* (προσκλήσεις εκθέσεων ανά μήνα)
– *ΤΑ ΝΕΑ ΜΑΣ* (ανεξάρτητες ανακοινώσεις)

Έναρξη αποστολής Newsletter: Νοέμβριος 2012.

3. Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης
Παρουσίαση του Μουσείου Μπενάκη @TheBenakiMuseum στο Facebook, το Flickr και το Twitter.
– [facebook.com/TheBenakiMuseum](https://www.facebook.com/TheBenakiMuseum)
2011: 7.534 Likes
2012: 17.837 Likes (10.000 Likes, Κυριακή 06/05/2012).

– Στις 17 Δεκεμβρίου 2012 η ανάρτηση στο facebook και twitter φωτογραφίας του Κώστα Μπαλάφα, από τα Φωτογραφικά Αρχεία του Μουσείου Μπενάκη, με θέμα την Αθήνα τον Δεκέμβριο του 1960, έκανε τον γύρο του διαδικτύου, αλλά και των ΜΜΕ, συγκινώντας τους χρήστες και μέσα στις πρώτες 24 ώρες συγκέντρωσε πάνω από 900 Shares (κοινοποιήσεις) και δεκάδες Comments (σχόλια). Έγινε μήνυμα viral (= δημοφιλές μέσω διαδικτυα-

κής διαμοίρασης και ηλεκτρονικού ταχυδρομείου), συγκεντρώνοντας τελικά 2.634 Likes, 139 Comments και 1.526 Shares. Τη δημοσίευση αυτή είδαν συνολικά 66.346 άνθρωποι (Total Reach).

– twitter.com/TheBenakiMuseum
2011: 180 Tweets (δημοσιεύσεις), 3.213 Followers (ακόλουθοι)
2012: 986 Tweets, 6.100 Followers.

Γ. ΧΟΡΗΓΙΕΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

1. Μόνιμοι Χορηγοί Επικοινωνίας Μουσείου Μπενάκη
Το χρονικό διάστημα Ιανουάριος - Μάρτιος 2011 οι μόνιμοι χορηγοί επικοινωνίας του Μουσείου Μπενάκη ήταν: EPT, ERTonline (διαδικτυακός τόπος της EPT), LIFO, elculture.gr (www.elculture.gr),

forfree.gr (www.forfree.gr), κοντέινερ. Τον Απρίλιο του 2011 προστέθηκε το περιοδικό ΔΟΜΕΣ Διεθνής Επιθεώρηση Αρχιτεκτονικής και τον Σεπτέμβριο του 2011 το culturenow.gr (www.culturenow.gr), ένας ενημερωτικός διαδικτυακός τόπος που καλύπτει καθημερινά όλες τις δραστηριότητες τις σχετικές με τον πολιτισμό.

2. Χορηγοί Επικοινωνίας μεμονωμένων εκθέσεων και εκδηλώσεων

– ΑΤΤΙΚΟ ΜΕΤΡΟ Εταιρεία Λειτουργίας Α.Ε. (ΑΜΕΛ): Αφίσες σε 41 θέσεις στους σταθμούς του ΑΤΤΙΚΟ ΜΕΤΡΟ για τρεις εκθέσεις·

– Τύπος: Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ (για 11 εκθέσεις), ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ International Herald Tribune (για μία έκθεση), ΤΑ ΝΕΑ (για δύο εκθέσεις), ΤΟ ΒΗΜΑ (για δύο εκθέσεις και προβολή δύο ντοκυμαντέρ), ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ (για μία έκθεση), ΤΑ ΝΕΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ (για μία έκθεση), The Books' Journal (για μία έκθεση), ΚΤΙΡΙΟ Τεχνικό Περιοδικό (για δύο εκθέσεις), Περιοδικό ΔΙΑΒΑΖΩ (για μία έκθεση), Περιοδικό ΟΖΟΝRaw (για μία έκθεση), Περιοδικό ΕΨΙΛΟΝ & Κοινωνία των (δε)κάτων (για μία έκθεση), ΓΑΣΤΡΟΝΟΜΟΣ (για μία έκθεση)·

– Τηλεοπτικοί σταθμοί: MEGA channel (για δύο εκθέσεις), MAD TV (για μία έκθεση)·

– Ραδιοφωνικοί σταθμοί: EN ΛΕΥΚΩ 87.7, BEST 92.6, KOSMOS 93.6, Pepper 96.6, ΔΕΥΤΕΡΟ 103.7, NET 105.8·

– Ιστοσελίδες: in2life.gr (για έξι εκθέσεις), in.gr (για μία έκθεση), archisearch.gr (για τρεις εκθέσεις), greekarchitects.gr (για τρεις εκθέσεις), palo.gr (για μία έκθεση).

Δ. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΥΛΙΚΟΥ ΠΡΟΒΟΛΗΣ

– Καταχωρίσεις σε έντυπα (LIFO, ΔΟΜΕΣ Διεθνής Επιθεώρηση Αρχιτεκτονικής, Κοντέινερ) και banners για τους διαδικτυακούς χορηγούς (LIFO.gr, elculture.gr, forfree.gr, culturenow.gr, in.gr, kathimerini.gr, archisearch.gr, palo.gr, archisearch.gr)

σε συνεργασία με την Ντόρα Πικιώνη από το Τμήμα Γραφιστικών Εφαρμογών·

– Τηλεοπτικά σποτ στην EPT (για έξι εκθέσεις)·

– Ραδιοφωνικά σποτ στους σταθμούς της EPT (για επτά εκθέσεις) καθώς και στους: EN ΛΕΥΚΩ 87.7 (για δύο εκθέσεις), BEST 92.6 & Pepper 96.6 (για μία έκθεση).

Ε. ΑΛΛΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

1. Ευχές του Μουσείου Μπενάκη στον Διεθνή Αερολιμένα Αθηνών
Τον Μάρτιο του 2011 ο Διεθνής Αερολιμένας Αθηνών συμπλήρωσε 10 χρόνια λειτουργίας και προσκάλεσε 16 πολιτιστικούς φορείς, με τους οποίους είχε συνεργαστεί, να συμμετάσχουν σε επετειακό πρόγραμμα με τίτλο *Ευχές από τον Πολιτισμό και την Τέχνη* και θέμα το Ταξίδι (Διεθνής Αερολιμένας Αθηνών, αρχές Απριλίου - 31 Δεκεμβρίου 2011).

Το δώρο γενεθλίων του Μουσείου Μπενάκη στον Διεθνή Αερολιμένα Αθηνών ήταν ένα *Ταξίδι στον Ελληνικό Πολιτισμό*, μια ταινία μικρού μήκους, διάρκειας 5 λεπτών, που προβλήθηκε επί 24 ώρες σε μεγάλο monitor προβολής στον χώρο των Αφιξέων, Επίπεδο 1, Intra Schengen.

ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

Σενάριο-Σκηνοθεσία-Παραγωγή: Δημήτρης Δεληνικόλας

Νυχτοφύλακας: Γιώργος Πάτρας
Διευθυντής Φωτογραφίας: Γιάννης Γεωργίου

Βοηθός Σκηνοθέτη: Παναγιώτης Δεληνικόλας

Εκτέλεση Παραγωγής: Ειρήνη Γρεουλάνου

Ειδικά Εφέ animation: Σίμος Μαγκλιβέρας, Νίκος Σπαθής, Ευάγγελος Χριστόπουλος, Βασίλης Κολέτης, Δημήτρης Δεληνικόλας
Παραγωγή Ήχου & Μουσικής: Παναγιώτης Δεληνικόλας
Σύνθεση Μουσικής: Ηλίας Παντολέων

Μουσικοί: Δημήτρης Αγγελίδης, Τριαντάφυλλος Λουκάς, Αντίλοχος Τρανός, Αστέριος Ρουφτής, Δημή-

τρης Βάμβας, Αλέξανδρος Οικονόμου

Ομάδα παραγωγής Μουσείου Μπενάκη: Νικολέττα Μέντη, Ντόρα Πικιώνη

Art Director και 2η Κάμερα: Σέργιος Κοτσόβουλος

Ηλεκτρολόγος: Βαγγέλης Κοντοδήμας

Βοηθός Παραγωγής: Λεόν Φέργκυσσον

Making Of: Μάριος Γιαννιώτης

ΣΥΜΠΑΡΑΓΩΓΗ: Μουσείο Μπενάκη, Emptyfilm Dojolounge, Redneck

Animation, Pic Production, Spork Studio, Movesrt S.A.

2. Συμμετοχή στην *ART ATHINA 2011 Διεθνής Συνάντηση Σύγχρονης Τέχνης*

Το περίπτερο του Μουσείου ήταν αφιερωμένο στην Πινακοθήκη Ν. Χατζηκυριάκου-Γκίκα, που άνοιξε τις πόρτες της στο κοινό τον Μάιο του 2012. Πρόκειται για την πρώτη παρουσίαση του ανακαινισμένου κτηρίου και της νεοσύστατης έκθεσης μέσα από ένα video που ετοιμά-

στηκε ειδικά για την περίπτωση από το elculture.gr, μόνιμο χορηγό επικοινωνίας του Μουσείου Μπενάκη. Οργάνωση-Συντονισμός: Νικολέττα Μέντη

Σχεδιασμός Περιπτέρου/Γραφιστικά: Ντόρα Πικιώνη

Χορηγίες: Μαρία Θρουβάλα

Εκτυπώσεις: Νίκος Πασχαλίδης

Παραγωγή video: elculture.gr

Χορηγός τεχνολογικού εξοπλισμού: SAMSUNG HELLAS

ΟΜΑΔΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ BOSTON CONSULTING GROUP

Το 2011 το Μουσείο Μπενάκη απευθύνθηκε στην εταιρεία Boston Consulting Group (BCG), εξειδικευμένη σε διεθνή κλίμακα στη διοίκηση και τη διαχείριση εταιρειών και οργανισμών, προκειμένου να προχωρήσει στην αναδιοργάνωση των λειτουργιών του και στη βελτιστοποίηση των υπηρεσιών που προσφέρει. Η συνεργασία αυτή οδήγησε στην εκπόνηση ενός μακροπρόθεσμου προγράμματος αλλαγών, δομημένης ανάπτυξης και συντονισμού εργασιών, ώστε να εξασφαλιστεί η βιωσιμότητα του ιδρύματος. Η μελέτη των προβλημάτων ανέδειξε τέσσερις βασικούς άξονες λειτουργιών:

α. προγραμματισμός και προϋπολογισμός

β. εξεύρεση πόρων

γ. διαχείριση υποδομών και ανθρωπίνων πόρων

δ. εσωτερική επικοινωνία δυναμικών ομάδων.

Τον Απρίλιο του 2011 συγκροτήθηκαν τέσσερις ευέλικτες ομάδες εργασίας, που, αξιοποιώντας την επαγγελματική τους εμπειρία και γνώση, εξέτασαν τα επιμέρους ζητήματα και στη συνέχεια διατύπωσαν τις προτάσεις τους τόσο στη Διοίκηση, όσο και στο σύνολο του προσωπικού, με στόχο την ευρύτερη συζήτηση και εφαρμογή.

Α. Ομάδα Προγραμματισμού και Προϋπολογισμού: Αναστασία Δρανδάκη, Δημήτρης Δρούγκας, Νατάσα Καραγγέλου, Νικολέττα Μέντη. Ειδικοί συνεργάτες: Δημήτρης Αρβανιτάκης, Λιάνα Τσομπάνογλου.

Η Ομάδα, αφού συγκέντρωσε τις προτάσεις των διαφορετικών τμημάτων, επικεντρώθηκε στον ετήσιο προγραμματισμό και προϋπολογισμό των μουσειακών δραστηριοτήτων.

Β. Ομάδα Εξεύρεσης Πόρων: Μαρία Θρουβάλα, Πηνελόπη Κατσάτου, Μαριέλα Τσαλδάρη, Λιάνα Τσομπάνογλου, Σοφία Χανδακά.

Στόχος της ομάδας υπήρξε ο σχεδιασμός και η οργάνωση ενός ολοκληρωμένου προγράμματος εξεύρεσης πόρων (fundraising), προκειμένου να δοθεί στο κοινό ένα σαφές πλαίσιο δυνατοτήτων συμμετοχής στο έργο του μουσείου, με αντίστοιχα ανταποδοτικά οφέλη.

Στο πλαίσιο αυτό

- σχεδιάστηκε ένα ετήσιο πρόγραμμα Μελών του μουσείου σε ατομικό και εταιρικό επίπεδο

- αναπτύχθηκε λεπτομερής και δομημένη στρατηγική προσέγγισης Χορηγών και Δωρητών

- αναζητήθηκαν νέοι τρόποι συμβολής στο έργο του μουσείου με έμφαση στις δραστηριότητες των τμημάτων

– Τον Σεπτέμβριο 2011 ξεκίνησε

συνεργασία με φοιτητές του Τμήματος Μηχανικών Σχεδίασης Προϊόντων και Συστημάτων του Πανεπιστημίου Αιγαίου (διδάσκοντες: Π. Δραμυτινός, Ε. Σκουρμπούτης, Σ. Φωτιάδης, Β. Παπακωστόπουλος) για τη δημιουργία Δοχείου Δωρεών – Στις 14 Δεκεμβρίου 2011 το μουσείο άνοιξε για πρώτη φορά τους εκθεσιακούς του χώρους για επίσημο δείπνο υπέρ της στήριξης του ιδρύματος, όπου και παρουσιάστηκε το Πρόγραμμα Στήριξης.

Γ. Ομάδα Διαχείρισης Υποδομών και Ανθρωπίνων Πόρων: Βασίλης Κωστούλας, Μανώλης Μπλαζιάκης, Βασίλης Πασχάλης, Χριστιάννα Σαούλη.

Στόχος της ομάδας ήταν από τη μια πλευρά ο περιορισμός των δαπανών που σχετίζονται με τη λειτουργία, τις επισκευές, την αναβάθμιση των κτηριολογικών εγκαταστάσεων του μουσείου, την προμήθεια υλικών και από την άλλη η καλύτερη αξιοποίηση των σχετικών ανθρωπίνων πόρων.

Δ. Ομάδα Εσωτερικής Επικοινωνίας και Δυναμικών Ομάδων: Ιφιγένεια Διονυσιάδου, Ελίζα Καβράκη, Σοφία Χανδακά. Ειδικοί συνεργάτες: Χάρης Αρσενίδης, Ζωή Μεταξιώτου.

Στόχος της ομάδας ήταν η βελτίωση

της εσωτερικής επικοινωνίας και η καλλιέργεια της διαδραστικότητας, με χρήση νέων μέσων ενημέρωσης και επαφής. Συγκεκριμένα οι εργα-

σίες της ομάδας αφορούσαν α) τη δημιουργία μιας πλατφόρμας επικοινωνίας, β) την παροχή ανοικτής πρόσβασης στην πληροφορία στο

σύνολο του προσωπικού και γ) την οργάνωση ενός πλαισίου εσωτερικών συναντήσεων.

ΤΜΗΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Προσωπικό

Λία Μαρτίνου (υπεύθυνη τμήματος σε εθελοντική βάση), Μαρία Θρουβάλα, Λίλα Καραγγέλου, Σοφία Χανδακά. Εθελόντρια: Δάφνη Δημοπούλου. Εξωτερικοί συνεργάτες: Αθηνά Ησαΐα, Λυδία Ξανθοπούλου (Ξανθοπούλου & Συνεργάτες).

Επιτροπή Ανάπτυξης και Εξεύρεσης Πόρων: Λία Μαρτίνου, Κάρεν Μαυρίδη, Ειδικός Σύμβουλος Στρατηγικής: Peter Economides.

Επιτροπή Νέων - Μελών: Μαριέττα Χανδρή, Ιφιγένεια Πετρίδου-Χρυσικοπούλου.

Διεθνής Τιμητική Επιτροπή: Δάκης Ιωάννου, Michael Chandris, Jeffrey Deitch, Franck Petitgas.

Το Τμήμα Ανάπτυξης ιδρύθηκε το 2012 με σκοπό την προβολή και την ενίσχυση του ιδρύματος, σκοπό για την επίτευξη του οποίου εγκαινιάστηκε το Πρόγραμμα Στήριξης του Μουσείου Μπενάκη, μια συντονισμένη καμπάνια που περιλάμβανε, μεταξύ άλλων δράσεων, τη συγκρότηση των Μελών και τον θεσμό των Χορηγιών, εμπλουτισμένο με νέα ανταποδοτικά οφέλη, ειδικές υποδοχές δωρεών και δωρεές online.

Δραστηριότητες

– Συγκρότηση από εθελοντές τριών επιτροπών με εξειδικευμένη στοχοθεσία: Επιτροπή Ανάπτυξης και Εξεύρεσης Πόρων, Επιτροπή Νέων - Μελών με έμφαση στη νέα γενιά, Διεθνής Τιμητική Επιτροπή που προσ-

δίδει κύρος και διεθνή χαρακτήρα στην όλη προσπάθεια·

– Συγκρότηση του προγράμματος των Μελών: ορίστηκαν 14 κατηγορίες ατομικών και 3 κατηγορίες εταιρικών μελών·

– Συγκέντρωση από 18 Μεγάλους Δωρητές του απαραίτητου ποσού για την ολοκλήρωση των εργασιών και την έναρξη λειτουργίας της ανανεωμένης πια Πινακοθήκης Ν. Χατζηκυριάκου-Γκίκα τον Μάιο του 2012·

– Οργάνωση δείπνου υπέρ της στήριξης του Μουσείου Ισλαμικής Τέχνης, με προσκεκλημένους τους πρόσβεις του Κουβέιτ, του Λιβάνου, του Κατάρ, των Αραβικών Εμιράτων και της Σαουδικής Αραβίας (Μουσείο Ισλαμικής Τέχνης, 12 Ιουνίου 2012)·

– Δημιουργία τραπεζικού λογαριασμού του Μουσείου Μπενάκη στις ΗΠΑ, με σκοπό να έχουν οι Αμερικανοί πολίτες δυνατότητα φοροαπαλλαγμένων δωρεών (King Baudouin Foundation USA) (Ιούνιος 2012)·

– Προβολή του μουσείου στο εξωτερικό με σκοπό την ευαισθητοποίηση και τη συνεπαγόμενη υποστήριξη του διεθνούς κοινού·

– Σχεδιασμός, παραγγελία και τοποθέτηση κουτιών υποδοχής δωρεών στις εισόδους των μουσειακών κτηρίων (φθινόπωρο 2012)·

– Οργάνωση τριών ξεναγήσεων με δείπνο για τους Νέους - Μέλη (Σεπτέμβριος και Οκτώβριος 2012)·

– Λειτουργία Γραφείου Υποδοχής (front desk) στην είσοδο του κεντρικού κτηρίου και του κτηρίου της

Οδού Πειραιώς, με εθελοντές, με σκοπό την ενημέρωση και την εξυπηρέτηση των επισκεπτών (ξεκίνησε τον Νοέμβριο 2012 στην είσοδο του κεντρικού κτηρίου)·

– Διοργάνωση, σε συνεργασία με την Πρεσβεία των Η.Π.Α. και το Βρετανικό Συμβούλιο, ημερίδας με θέμα *Το Επιχειρηματικό Μουσείο: Στρατηγικές και Μοντέλα Ανάπτυξης και Χρηματοδότησης μη-Κερδοσκοπικών Οργανισμών*: Κύριοι ομιλητές ήταν ο Ryan French, Διευθυντής Μάρκετινγκ και Δημοσίων Σχέσεων του Walker Art Center, ο James R. Hackney, Ειδικός Χορηγιών για Μουσεία της εταιρείας συμβούλων Alexander Haas, και η Marianne Rance, Υπεύθυνη Εταιρικών Σχέσεων του London Science Museum. Συμμετείχαν επίσης διευθυντές και εκπρόσωποι σημαντικών μουσείων, πολιτιστικών και μη-κερδοσκοπικών οργανισμών της Ελλάδας (Κτήριο οδού Πειραιώς, 8 Νοεμβρίου 2012)·

– Διοργάνωση του bazaar *Ανοίγει ξανά ο Μέντης!* με υλικό από τη βιοτεχνία Μέντη (Κτήριο οδού Πειραιώς, 2 Δεκεμβρίου 2012)·

– Συστηματική διερεύνηση των δυνατοτήτων αξιοποίησης πόρων προς όφελος του Μουσείου (πώληση βιβλίων σε εταιρείες, ενοικίαση χώρων κ.ά.)·

– Επικοινωνία με ταξιδιωτικά γραφεία και γραφεία τύπου εσωτερικού και εξωτερικού για την προβολή του μουσείου·

– Εγγραφές Μελών: 732 ατομικά και 9 Εταιρικά μέλη.

ΚΛΗΡΟΔΟΤΗΜΑΤΑ – ΔΩΡΕΕΣ

2011

– Η Μερόπη Πρέκα δώρισε στο Μουσείο Μπενάκη 47 υδατογραφίες του συζύγου της Πάρι Πρέκα (1926-1999).

– Ο Βεν Κουλεντιανός χάρισε δύο γλυπτά του πατέρα του Κώστα Κουλεντιανού (1918-1995).

– Η εγγονή του γνωστού φωτορεπόρτερ Κωνσταντίνου Μεγαλοκονόμου και κάτοχος του πλουσιότατου αρχείου του παππού της πρότεινε την αγορά του από το Μουσείο σε εξαιρετικά συμφέρουσα τιμή. Πρόκειται για ένα σύνολο από 140.000 ασπρόμαυρα αρνητικά και 30.000 φωτογραφικές εκτυπώσεις, το οποίο καλύπτει όλα σχεδόν τα γεγονότα που σημάδεψαν την πολιτική, κοινωνική και καλλιτεχνική ζωή της χώρας μας από το 1936 και για 55 χρόνια και το οποίο αποφέρει σημαντικά έσοδα λόγω της συχνής ζήτησης φωτογραφιών από εφημερίδες και εκδοτικούς οίκους. Η Διοικητική Επιτροπή του Μουσείου ενέκρινε την αγορά του αρχείου με προϋπόθεση την εξεύρεση των απαραίτητων κονδυλίων.

– Ο Πέτρος και η Νίκη Γρυπάρη προσέφεραν στο Ίδρυμα το αρχείο της φωτογράφου Μαίρης Παρασκευά (1882-1951), υπό τον όρο πραγματοποίησης σχετικής έκθεσης και συνοδευτικής έκδοσης με επιμέλεια του Γιάννη Σταθάτου, ο οποίος και το έχει μελετήσει. Πρόκειται για ένα σύνολο από γυάλινα αρνητικά και διαφάνειες των αρχών του 20ού αι. που εικονογραφούν την καθημερινή ζωή της οικογένειας στην Οδησό, καθώς και τα ταξίδια της φωτογράφου στην Ελλάδα, την Αίγυπτο και την Κύπρο.

– Οι Σπύρος, Μαρίνα και Όθων Μέντης δώρισαν στο Μουσείο το εμπορικό σήμα και τα μηχανήματα

της επιχείρησης Ο.Σ. Μέντης ΕΠΕ, καθώς και τα εμπορεύματα (γαλόνια, τρέσες, σιρίτια, κρόσσια, κορδόνια, νήματα κ.ά.), τα δείγματα της παραγωγής, την παλαιά επίπλωση του καταστήματος και τα χειροποίητα κλωστοϋφαντουργικά εργαλεία της τέχνης, που από το 1867 ασκούσαν οι πρόγονοί τους και οι ίδιοι μαζί με τους συνεργάτες τους, με σκοπό να δημιουργηθεί ένα ζωντανό εργαστήριο-μουσείο.

– Ο Τάσος Μπίρης διατύπωσε την επιθυμία του να δωρίσει στο Μουσείο το υλικό που παρουσιάστηκε με τη μορφή αναπαραγωγών στην έκθεση *Τάσος Μπίρης – Δημήτρης Μπίρης: Αρχιτεκτονική. Το αμφίδρομο πέρασμα ανάμεσα στην εφαρμογή και τη διδασκαλία*, καθώς και τη μακέτα εργασίας σε κλίμακα 1/200, πρόταση που βραβεύτηκε στον Διεθνή Αρχιτεκτονικό Διαγωνισμό για το Νέο Μουσείο Ακρόπολης ως συμμετοχή των Τάσου Μπίρη, Δημήτρη Μπίρη, Πάνου Κόκορη και Ελένης Αμερικάνου.

– Η Άννα Ποταμιάνου, χήρα του Χαράλαμπου Ποταμιάνου (1906-2009), εξέφρασε γραπτώς την πρόθεση να κληροδοτήσει τον πίνακα του Ν. Χατζηκυριάκου-Γκίκα, *Ύδρα*, με τον όρο να παραμείνει το έργο στην κατοικία της μέχρι τον θάνατό της.

– Το σπίτι του Άγγλου φιλέλληνα και συγγραφέα Patrick Leigh Fermor (1915-2011) στην περιοχή Καλαμίτσι της Καρδαμύλης περιήλθε, σύμφωνα με τη διαθήκη του, μετά τον θάνατό του στο Μουσείο Μπενάκη. Εδώ και αρκετά χρόνια είχε συμφωνηθεί από τον δωρητή και το Ίδρυμα ότι το σπίτι του στη Μεσοσηνιακή Μάνη θα χρησιμοποιείται για τη φιλοξενία ερευνητών, ποιητών και πεζογράφων που επισκέπτονται την Ελλάδα για να εργαστούν μερικούς μήνες.

2012

– Μετά την πολύχρονη άφωγη συνεργασία με το Μουσείο Μπενάκη, το *Catering Δειπνοσοφιστήριο*, προτιθέμενο να στηρίζει, με κάθε δυνατό τρόπο, το Ίδρυμα στην αντιμετώπιση των οικονομικών του δυσχερειών, αποφάσισε να αποποιηθεί του ποσοστού 3% επί των εισπράξεων του κυκλικείου και να παρέχει επιπλέον έκπτωση της τάξεως του 10% στις τιμές πώλησης των προϊόντων-τροφίμων με τα οποία προμηθεύει το κυκλικείο του Μουσείου Μπενάκη.

– Ο Lloyd Cotsen, κάτοικος Los Angeles, California, ανακοίνωσε με επιστολή του την πρόθεση να δωρίσει στο Μουσείο τμήμα παπύρου των ρωμαϊκών χρόνων, το οποίο διασώζει μέρος από την Ραψωδία Ψ της Ιλιάδας του Ομήρου (*Άθλα επί Πατρόκλου*). Συγκεκριμένα, σώζονται αποσπασματικά οι στίχοι 1-24 και 37-59.

– Με χορηγία της, η εταιρεία «S&B Βιομηχανικά Ορυκτά» κάλυψε μέρος του κόστους της έκδοσης *Η Μεταλλοτεχνία της Ύστερης Αρχαιότητας (4ος-8ος μ.Χ.)* που συνέγραψε και επιμελείται η υπεύθυνη του Τμήματος Βυζαντινής Συλλογής Αναστασία Δρανδάκη.

– Η Νέλλη Κοκορίνου δώρισε στο Μουσείο τρία έργα ζωγραφικής μεγάλης αξίας.

– Η Προϊσταμένη της Εφορείας Αρχαιοπωλείων και Ιδιωτικών Αρχαιολογικών Συλλογών, Έλενα Κόρκα, με επιστολή της κοινοποίησε την επιθυμία του Ιωάννη Παναγιώτου να δωρίσει στο Μουσείο Μπενάκη μελανόμορφο καβειρικό σκύφο του 4ου αι. π.Χ. από την ιδιωτική του συλλογή, της οποίας είναι νόμιμος κάτοχος σύμφωνα με την απόφαση ΥΠΠΟ/ΓΔΑΠΚ/ΔΜΕΕΠ/Γ2/Φ25/21802/1743/10-3-2004.

– Ο Πέτρος Ανδρεάδης προσέφερε στο Μουσείο Μπενάκη

α) έργα αρχαίας τέχνης: ευρύστομη πρόχου, πρόχου, μαρμάρινη κυκλαδική φιάλη, λύχνο μονόμειζο, αιχμή δόρατος, προσωπίο Σειληνού, μελανόμορφη λήκυθο, ειδώλιο βοιωτικό ανδρικής μορφής, μαρμάρινη βάση περιρραντηρίου κάθετα ραβδωμένη, τρεις οξυπύθμενους αμφορείς

από κόκκινο πηλό·

β) εικόνες: *Η Γέννηση, Ασπασμός Πέτρον και Παύλου* (φύλλο τρίπτυχου), *Παναγία Γλυκοφιλούσα* (ρώσικης τέχνης)·

γ) εννέα αγροτεμάχια στον Δήμο Μαρκόπουλου Μεσογαίας, περιοχή Άγιος Δημήτριος (στον κηρυγμένο αρχαιολογικό χώρο του Πύργου Βραυρώνας): 1ο αγροτεμάχιο εμβα-

δού 33.994,00 τ.μ., 2ο αγροτεμάχιο εμβαδού 4.919,05 τ.μ., 3ο αγροτεμάχιο εμβαδού 776,55 τ.μ., 4ο αγροτεμάχιο εμβαδού 1.302,40 τ.μ., 5ο αγροτεμάχιο εμβαδού 629,92 τ.μ., 6ο αγροτεμάχιο εμβαδού 2.750 τ.μ., 7ο αγροτεμάχιο εμβαδού 1.510,25 τ.μ., 8ο αγροτεμάχιο εμβαδού 1.504,29 τ.μ. και 9ο αγροτεμάχιο εμβαδού 2.194,16 τ.μ.

ΔΩΡΗΤΕΣ 2011

Ανδρέας Αβδελόπουλος
Δημήτρης Αβούρης
Λέλα Αγγελοπούλου
Πασλίνα Αγιοβλαστή
Άλκηστη Αθανασούλη-Τρίχα

Αγγελική Αθυρίδη-Νταλιάνη
Ακαδημία Αθηνών
Άκτωρ ΑΤΕ
Έλενα Αλπογιάννη
ΑΜΑΛΙΑ Ξενοδοχειακή και Τουριστική Α.Ε.

Πέτρος Αναγνώστου
Αλέξανδρος Ανδρεάδης
Πέτρος Ανδρεάδης
Ιουλία Ανδρονίκου
Βούλα Ανδρουλιδάκη
Βασίλης Αντωνιάδης
Αποστολική Διακονία της Ελλάδος

Ειρήνη Αποστόλου
Δημήτρης Αρβανιτάκης
Απόστολος Αργυριάδης
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Στάθης Αρφάνης
Αρχαιολογικό Ινστιτούτο Μακεδονικών και Θρακικών Σπουδών

Γιάννης Ασημακόπουλος
Δημήτριος Ι. Αστεριάδης
Βαρδής Βαρδινογιάννης
Γεράσιμος Βασιλάτος
Νίκος Βασιλάτος
Ελένη Βασιλοπούλου
Φωτεινή Βεργίδου
Ελένη Βερναρδάκη
Βικελαιά Βιβλιοθήκη
Σταύρος Βλίζος
Ασημίνα Βορρέα
Ουρανία Βούλγαρη
Μυρτώ Βρατσάνου
Αλεξάνδρα Βρεττού
Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο

Αναστάσιος Γαβαθάς
Γαλλική Αρχαιολογική Σχολή
Γαλλικό Ινστιτούτο Αθηνών

Γιώργος Γάσιος
Γεννάδειος Βιβλιοθήκη
Αιμιλία Γερούλάνου
Ειρήνη Γερούλάνου
Άννα Γεωργιάδου
Εύη Γεωργίλη
Γεώργιος Γεωργίου
Κωνσταντίνος Γεωργίου
Ευαγγελία Γεωργοπούλου
Μαίρη Γιαννουλάτου
Θεοδώρα Γκορίτσα
Ασημίνα Γρηγορίου
Μαρία-Ελένη Δαλακούρα
Μιχάλης Δαρδούγιας
Άγγελος Δεληβορριάς
Ανδρέας Δεληβορριάς
Έφη Δεληνικόλα

Καίτη Δημαρά
Βασιλική Δημητρέλη
Μαρία Δημητριάδου
Ευδοκία Δημητροπούλου
Μαρία Δημοπούλου
Διαμαντής Διαμαντίδης
περιοδικό *ΔΟΜΕΣ*
Αναστασία Δρανδάκη
Ιωάννης Δρόσος
Ανδρέας Κ. Δρούλιας
Λένα Εγγονοπούλου
Εθνική Πινακοθήκη - Μουσείο Αλεξάνδρου Σούτζου
Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος
Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών
elculture.gr
Ελβετική Πρεσβεία
περιοδικό *Ελληνικές Κατασκευές*
Ελληνική Ραδιοφωνία
Τηλεόραση ΑΕ
Ελληνικός Σύλλογος Χάθα
Γιόγκα

Εμπορική Τράπεζα της Ελλάδος
Επιγραφικό Μουσείο
Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών

Εταιρεία Σπουδών Νεοελληνικού Πολιτισμού και Γενικής Παιδείας

Ιωάννης Ευαγγελίδης
Τασία Ευθυμιάτου-Αλισανδράτου
Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων Ιωαννίνων (8η)

Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων Καλαμάτας (20η)

Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων Ρεθύμνου (28η)

Μαρίκα Ζαγορησίου
Φαίδρα Ζαμπαθά-Παγουλάτου

Ελίκη Δ. Ζάννα
Αλέκος Π. Ζάννας
Έλλη Λ. Ζαρίφη
Κορνηλία Ζαρκιά
Παρασκευή Ζαφείρη
Γεωργία Ζέρβα
εφημερίδα *Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ*

Κίμων Ηλιόπουλος
Νικόλαος Ηλιόπουλος
Παναγιώτης Ηλιόπουλος
Μαρία Ηλιού
Μίκης Θεοδωράκης
Ευαγγελία Θεοδωρίδου
Ανθούλα Θεμελίδου
Ξένια Θεοδωρίδου
Χαρούλα Ιατρίδου
Ίδρυμα Α. Γ. Λεβέντη
Ίδρυμα Αικατερίνης Λασκαρίδη
Ίδρυμα Αντωνίου Εμμ. Κομνηνού

Ίδρυμα Ελευθερίου Βενιζέλου

Ίδρυμα Ιωάννου Φ. Κωστοπούλου

Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος

Ιόνιο Πανεπιστήμιο
Θεοδόσης Ισαακίδης

Κρίτων Ιωαννίδης
Δάκης Ιωάννου

Φάνης Κακριδής
Ξένια Καλδάρα

Αιμίλιος Καλιακάτσος
Κρίστα Καλλιβωκά
Στέφανος και Σίσου Καλλιγά

Σοφία Καλοπίση-Βέρτη
Μαρία Καμβύση

Κατερίνα Καμπανέλλη
Ρωξάνη-Αναστασία Καμπασελέ

Δανάη Καρα

Λάζαρος Καραβάς
Καραβίας Γ. και

Συνεργάτες ΕΠΕ
Πηελόπη

Καραγεωργοπούλου
Αλεξάνδρα Καραγεώργου

Κωνσταντίνος Αχ.
Καραμανλής

Αργυρώ Καραμήτσου
Φωτεινή Καραμουδάκη

Άλκηστη-Μαρία Κάρλου
Βριγνία Καρτελιά

Θανάσης Καστανιώτης
Αρετή Καστρινάκη

Πόπη Κασωτάκη
Πηελόπη Κατσάτου

Ντόρα Κατοικάκη
Γιώργος Κατσιμπαλής

Κλέα Κατσουγιάννη
Κατώγι & Στροφιλιά ΑΕ

Αλίκη Κελαϊδίτου
Κέντρο Ελληνικής

Μουσικής
Ηλίας και Έρση Κλη
Ιωάννης Δ. Κοιλαλούς

Κοινοφελές Ίδρυμα
Αλέξανδρος Σ. Ωνάσης
Κοινοφελές Ίδρυμα
Ιωάννη Σ. Λάτση
Κοινοφελές Ίδρυμα
Κοινωνικού και
Πολιτιστικού Έργου
Μίνως Κοκολάκης
Ηρώ Κόλλα
Λεωνίδα Κόλλας
Αντώνιος Κομνηνός
μηνιαία έντυπη έκδοση
κοντέινερ
Ευαγγελία Κοντονικολάκη
Εριφύλη Κοντοπούλου
Κατερίνα Κορρέ-Ζωγράφου
Χρήστος Κουκέλης
Βεν Κουλεντιανός
Οικογένεια Ιωάννη
Κουμανούδη
Πηνελόπη Κουρή
Ντίνα Κουρουκλή
Δημήτριος Κουρούπης
Μαίρη Κουτσούρη
Εμμανουήλ Κριαράς
Διονύσης Κρόκος
τεχνικό περιοδικό *KTIPIO*
Κύκλος Τεχνών
Αντώνης Κυριαζάνος
Δέσποινα Κυριακίδη
Βαρβάρα
Κωνσταντακοπούλου
Αλεξάνδρα Κωνσταντάτου
Ειρήνη Κωνσταντού
Σοφία Κωστομένη
Γιάννης Κωστόπουλος
Δάφνη Κωστοπούλου
Μελίτα Λάοκαρη
Edmee Λεβέντη
Λένα Βλ. Λεβίδη
Υπατία Αριστέα Στεφανία
Λέκκα
Βύρων Λεωνιδόπουλος
Στέλιος Λιάγγης
Αλεξία Λιακουνάκου
Ιωάννης Λιάπας
Μυρτώ Λιάτη
Διονύσιος Λιβιεράτος
Βασιλική Μαγρηλή
Ζιζή Μακρή
Κλειώ Μακρή
Χάρης Μαλλίδης
Βενετία Μανδρακούκα
Ζαχαρίας Μάνος
Ελένη Μανουηλίδη
Μαρία Μανούσακα
Ιουλία Μαραγκού
Σμύρνη Μαραγκού
Ευάγγελος Μαρίνης
Καλλιόπη Μάρκογλου
Αγλαΐα Μαρούγκα
Αναστασία Μαρτίνη
Αριστείδης Μαρτίνης
παλαιοπωλείο
MARTINOS

Ντίνος και Λία Μαρτίνου
Ελένη Μαρτίνου
Άννα Μαστρογιάννη
Παναγιώτης Δ.
Μαστροδημήτρης
Κατίνα Μαυρίκη
Νικόλαος Μαυρίκος
Φωφώ Μαυρικού
Μιχαήλ Μελάς
Εκδόσεις Μέλισσα
Μαρίνα Μέντη
Όθων Μέντης
Σπύρος Μέντης
Άννα Μέρκου
Βέρα Μεσοήνη
Πέρσα Μεταξά
Παναγιώτης Μητσακάκης
Ιόλη Μιχαηλίδου
Μαίρη Μιχαηλίδου
Ρούλα Μιχαηλίδου
Κορίνα Μοσχίδη
Μουσείο Βυζαντινού
Πολιτισμού
Μουσείο Ζακύνθου
Μουσείο Ιεράς Μονής
Κύκκου
Ελένη Μπακατσιή
Ιωάννα Μπαλή
Χριστίνα Μπαλή
Μπαλλιάν Τεχνική ΑΕ.
Χριστίνα Μπαχαριάν
Σωτήρης Μπεκιάρης
Λίνος Μπενάκης
Χαράλαμπος Μπίζας
Αναστασίου Μπίρης
Μπόικος ΑΕ
Χαράλαμπος Μποντζίδης
Γιώργος Μποχτανίδης
Αγγελική Μπουρνή
Αντωνία Μυκονιάτη
Δέσποινα Μυλωνά
Ευλαμπία Μωυσογλου
Παναγιώτης Γ. Νικητέας
Φωτεινή Νικολαΐδου-
Στεργιοπούλου
Βασιλική Νικολή
Νομισματικό Μουσείο
Μαρία Νόνη
Γιώργος Ντότης
Ελένη Οικονόμου
Ομοσπονδία Κωφών
Ελλάδος
ΟΤΕ ΑΕ
Γιόνα Παϊδούση
Όλγα Παλαιολόγου
Άρτεμις Παλάσκα
Ανδρονίκη Παλιμπέη
Μαίρη Παναγιωτίδη-
Κεσίσογλου
Νότης Παναγιωτόπουλος
Παναγιώτης
Παναγιωτόπουλος
Πανεπιστημιακές Εκδόσεις
Κρήτης
Τόνια Παναταξοπούλου

Ευάγγελος Θ. Παντελίδης
Ειρήνη Παπαγεωργίου
Αλέξανδρος
Παπαγεωργίου-Βενετάς
Άννα Παπαδημητρίου
Γεώργιος Ιούλιος
Παπαδόπουλος
Γιώργος Παπαδούκας
Υβόννη Παπαϊωαννίδου
Ειρήνη Γ. Παπαϊωάννου
Ελένη Παπαντωνίου
Ιωάννα Παπαντωνίου
Σοφία Παπαπολύζου
Ελένη Παπασηφάκη
Μπαμπέτ Παπαστάμου
Χρυσή-Χαρά Παπαχρίστου
Έμιλυ Παπούλια
Μιχάλης και Έττα
Παρασκάκη
*εφημερίδα Παρατηρητής
της Θράκης*
εκδόσεις Πατάκη
Γιάννης Πατέλης
Εμμανουέλα Παυλίδου
Εύη Παυλώφ
Γεώργιος Περβολαράκης
Νίκος Πετρόπουλος
Ιωάννα Πετροπούλου
Αιμιλία Πίττα
Ιωάννης Πιτταράς
Τζίνα Πολίτη
Ξένια Πολίτου
Δημήτρης Πολυχρόνης
Άννα Ποταμιάνου
Τατιάνα Ραΐση-Βολανάκη
Βασίλης Ράπανος
Άλκης Ράφτης
Ρήγας Διον. Ρηγόπουλος
Δήμητρα Ρηγοπούλου
Μ. Ρόκος
Νικόλαος Ρωκ-Μελάς
Μιχαήλ Β. Σακελλαρίου
Τάσος Σακελλαρόπουλος
Έλενα Σάρδη
Γιάννης Σβώλος
Διονύσιος Σέρρας
Ιλεάνα Σιώρη
Μαριάννα Σκαράκη
Βασίλειος Σκαρλάτος
Μαριλένα Σκληρού
Αικατερίνη Σολωμού
Χριστίνα Σπηλιωτοπούλου
Αντώνης Σταυρίδης
Νίκη Στριτζή
Χριστιάννα Στριτζή
Αντιγόνη Στυλιανοπούλου
Αργυρώ Τατάκη
Γεωργία Τατσιράμου
Τεχνικό Επιμελητήριο
Ελλάδος (Τ.Ε.Ε.)
Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό
Ίδρυμα (Τ.Ε.Ι.) Αθήνας
Έβη Τουλούπα
Τράπεζα της Ελλάδος
Αθηνά Τρύφων

Μιχάλης Τσάγκαρης
Βάκης Τσακίρογλου
Πίτσα Τσάκωνα
Καίτη Τσαλίκη
Βαλεντίνη Τσελικά
Ρωξάνη Τοιμπροπούλου
Μαρία Τσιονιά
Αργυρώ Τσιτσιλάνου-
Πασχαλίδου
Υπουργείο Αγροτικής
Ανάπτυξης και Τροφίμων
Υπουργείο Πολιτισμού και
Τουρισμού
Αναστασία Φαϊτέα
Κλαίρη Φελώνη
Δήμητρα Φιλίππου
Κωνσταντίνος Φιλίππου
Οι Φίλοι του Μουσείου
Μπενάκη
Ένη Φινινή
Άγκαθα Φραγκισκάτου
Μάγκυ Χάμψα
Δήμητρα Χατζηαγγελάκη
Θέμις Χατζηγιάννη
Κατερίνα Χατζηλία
Άννα-Μαρία Χατζημιχάλη
Κωνσταντίνος Χίζαρης
Σοφία Χουλιανρά
Γιώργος Χουρμουζιάδης
Βαγγέλης Χρόνης

Aegean Airlines
Maria Luisa Agati
Agrino
Alphabank
Apolyto Creative Spot
Boston Consulting Group
The British Council
Salmon Burges
Citibank
culturenow.gr
Frank B. Edridge
Camille Egloff
Nicholas και Matti Egon
Epson
Patrick Leigh και Joan
Fermor
forfree
In2life.gr
Margaret E. Kenna
Lamda Pharmaceuticals S.A.
εφημερίδα Lifo
Lady Marina Marks
MOVE ART
Musée National d'Histoire
et d'Art
Papers.gr
Karma Pippin
SAMSUNG
Paolo Scirpo
Dimitri Terzakis
The Claude and Sofia
Marion Foundation
Michael Word

ΔΩΡΗΤΕΣ 2012

Αγγελική Αθυρίδη-Νταλιάνη	Κωνσταντίνος Γεωργίλης	Μνημείων (ΕΚΒΜΜ)	Κατερίνα Κομηνάτου
Ακαδημία Αθηνών	Γεράσιμος Γιαννόπουλος	Αλέκος Π. Ζάννας	Ελένη Κομινού
Γεράσιμος Αλιβιζάτος	Θεοδώρα Γκορίτσα	Ελένη Ζαχαρίου-Μαμαλίγκα	μηνιαία έντυπη έκδοση
Έλενα Αλπογιάννη	Γιώργος Γκότσης	εφημερίδα <i>Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ</i>	<i>κοντέινερ</i>
Πέτρος Ανδρεάδης	Νίκος Γουλανδρής	Κορνηλία Ζαρκιά	Αriane Κοντέλλη
Ιωάννης Ανδρέου	Ασημίνα Γρηγορίου	Παρασκευή Ζαφείρη	Παύλος Ι. Κοντέλλης
Ειρήνη Ανδρουλάκη	Πέτρος και Νίκη Γρυπάρη	Γεωργία Ζέρβα	Ευαγγελία Κοντονικολάκη
Βούλα Ανδρουλιδάκη	Μαρία-Ελένη Δαλακούρα	Αντωνία Ζήκου	Μαρία-Αθηνά Κορατζάνη
Θέκλα Αντωνιάδου	Γεώργιος Δ. Δαλακούρας	Παναγιώτης Ηλιόπουλος	Κατερίνα Κορρέ-Ζωγράφου
Ισμήνη Αντωνούλα	Γιώργος Δαλακούρας	Δημήτρης Θεοδωράτος	Ανδρέας Κοτζαγιάννης
Γιώργος Ανωμερίτης	Ελευθερία Δανδόλου-Καλλονά	Ίδρυμα «Η άλλη Αρκαδία»	Περικλής Κούκος
Ιωάννης Αποστολάκης	Κάτια Δανδουλάκη	Ίδρυμα Α. Γ. Λεβέντη	Βασίλης Κουμής
Κωνσταντίνος Αποστολόπουλος	Μιχάλης Δαρδούγιας	Ίδρυμα Αικατερίνης Λασκαρίδη	Ελένη Κουνέλλα
Ειρήνη Αποστόλου	Κατερίνα Δασκαλάκη	Ίδρυμα Ιωάννου Φ. Κωστοπούλου	Αλέξανδρος Α. Κουντουριώτης
Χριστίνα Αρβανιτάκη	Δημήτρης Δασκαλόπουλος	Ίδρυμα Παναγιώτη και Έφης Μιχαηλή	Πηνελόπη Κουρή
Ελένη Αρβανίτη	Γεωργία Δασουρά	Ινστιτούτο Μεσογειακών Σπουδών	Χαρίκλεια Κουρμπανά
Λέτη Αρβανίτη	Ισίδωρος Δέδες	Ιστορική και Εθνολογική Εταιρεία της Ελλάδας	Δημήτρης Κουρουπής και Αργυρώ Τατάκη
Λεωνίδας Αργυρόπουλος	Άγγελος Δεληβορριάς	- Εθνικό Ιστορικό Μουσείο	Ιωάννα Κουτσουδάκη
Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης	Άλκηστις Δημάκη	Βενετσιάνος και Άννα Κάκκαβα	Μαίρη Κουτσούρη
Μαρία Βαϊάνη	Έλλη Δημάκη	Βενετσιάνος Κάκκαβας	Διονύσης Κρόκος
Νάνος Βαλαωρίτης	Μαρία Δημοπούλου	Ελένη Καλιτσουνάκη	Δήμητρα Κυριαζή
Στέφανος Βαμβακούσης	Κωνσταντίνος Δημοπούλου-Σαολίογλου	Στέφανος και Σίσσυ Καλλιγά	Δέσποινα Κυριακίδη
Γιώργος και Εριέττα Βαρδινογιάννη	Δήμος Θεσσαλονίκης	Αικατερίνη Καλλίτσα	Θεοδώρα Κυρτάτα
Ηλίας Βαρζάκας	Δήμος Καβάλας	Δημήτριος Καλούσιος	Αλεξάνδρα Κωνσταντάτου
Γιώργος Βαρλάμος	Δήμος Χανίων	Ρωξάνη-Αναστασία Καμπασελέ	John και Μαρία Κωνσταντινίδη
Σόνια Βασιλάκη	περιοδικό <i>Διαβάζω</i>	Ιωάννης Κανετάκης	Θεοδώρα Κωστελίδου
Νίκος Βασιλάτος	Διεθνής Έκθεση Θεσσαλονίκης (ΔΕΘ)	Αικατερίνη Καπετάνιου	Δάφνη Κωστοπούλου
Γιώργος Βασιλείου	περιοδικό <i>ΔΟΜΕΣ</i>	Γαλάτεια Καπράλου	Ελένη Λαΐου
Ελένη Βασιλοπούλου	Ανδρέας Δρακονταείδης	Λάζαρος Καραβάς	Μελίτα Λάσκαρη
Μαρία Βελλίνη-Koelling	Μαρία Δρίβα	Καραβίας Γ. και Συνεργάτες Ε.Π.Ε.	Υπατία Αριστέα Στεφανία Λέκκα
Θοδωρή και Έλενα Βενιάμη	Εθνική Πινακοθήκη - Μουσείο Αλέξανδρου Σούτζου	Αλεξάνδρα Καραγεώργου	Μαρία Λεμονή
Λευτέρης Βενιζέλος	Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών	Χριστίνα Καραδήμου	Στέλιος Λιάγγης
Λιλή Βενιζέλου	Εικαστικός Κύκλος <i>elculture.gr</i>	Χρήστος Καρακόλης	Στάθης Λιβαθινός
Νίκος Βέργαδος	Αμαλία Ελευθερίου	Φωτεινή Καραμουδάκη	Ειρήνα Λίτσα
Πέτρος Βέργος	Μάνος Ελευθερίου	Ελισάβετ Καρανοπούλου	Φλώρα Λυκουργιά
Βιβλιοθήκη της Βουλής ΒΙΟΧΑΛΚΟ Α.Ε.	Ελληνική Ραδιοφωνία Τηλεόραση Α.Ε.	Μαρία Καρτάλη	Τάσος Λυμπεράκης
Αικατερίνη Βλαστού	EN ΛΕΥΚΩ 87,7 FM	Πόπη Κασωτάκη	Αικατερίνη Μαγγιώρου
Βουλή των Ελλήνων	Επιστημονική Ένωση Γιατρών ΥΓΕΙΑ	Πηνελόπη Κατσάτου	Νεγκρίν
Ευαγγελία Βούλτσου	Εραλδική και Γενεαλογική Εταιρεία Ελλάδος	Κοινωφελές Ίδρυμα «Αλέξανδρος Σ. Ωνάσης»	Βασιλική Μαγρηλή
Ευφημία Βρακίδου	Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών	Κοινωφελές Ίδρυμα Ιωάννη Σ. Λάτση	Αικατερίνη Μακρυνικόλα
Μυρτώ Βρατσάνου	Εταιρεία Στήριξης Σπουδών Προϊστορικής Θήρας	Κοινωφελές Ίδρυμα Κοινωνικού & Πολιτιστικού Έργου	Χάρης Μαλλίδης
Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο	Δημήτρης Ευαγγελίδης	Νέλλη Κοκκορίνου	Βενετία Μανδρακούκα
Ελένη Γαϊτάνου	Σπύρος Ευαγγελίδης	Ηρώ Κόλλα	Ελπίδα Μανιάτη-Σίτα
Γαλλική Αρχαιολογική Σχολή	Καλλιόπη Ευαγγελίδου	Κολλέγιο Βακαλό Art and Design	Νίκος Μαντζαβίνος
Γαλλικό Ινστιτούτο Αθηνών	Μαρία Ευαγγελίδου		Ιουλία Παραγκού
Γιώργος Γάσιος	Ράνια Ευθυμιάδου		Χριστιάνα Μαρίνου
Σπυρίδων Γάτος	Ευρωπαϊκό Κέντρο Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών		Αθανάσιος Μαρτίνος
Γεννάδειος Βιβλιοθήκη			Ανδρέας Μαρτίνος
Μαρίνος Γερούλανος			Αλεξάνδρα Μαρτίνου
Αιμιλία Γερούλανου			Ελένη Μαρτίνου
Ειρήνη Γερούλανου			Θανάσης και Μαρίνα Μαρτίνου
Άννα Γεωργιάδου			Κωνσταντίνος και Λία Μαρτίνου
Εύη Γεωργίλη			Παναγιώτης Δ. Μαστροδημήτρης
			Φωφώ Μαυρικήου

- Αφροδίτη Μαυρογονάτου
 Δημήτρης Μαυρομμάτης
 Δήμητρα Μεθενίτη
 Ειρήνη Μεϊτάνη
 Εκδόσεις Μέλισσα
 Φώτης Μήλας
 Ελένη Μητροπούλου
 Μαργαρίτα Μίληση
 Βασίλης Μιχαήλ
 Φίλιππος Μιχαηλίδης
 Ιόλη Μιχαηλίδου
 Νίκος Μιχαλόπουλος
 Μονή Σταυρονικήτα Αγίου
 Όρους
 Ελένη Μόστρα
 Γιάννης Μουγογιάννης
 Μουσείο Βυζαντινού
 Πολιτισμού
 Ελένη Μπακατοσή
 Μπαλλιάν Τεχνική Α.Ε.
 Μαρία Μπεγέτη
 Λίνος Μπενάκης
 Παύλος Μπενάκης
 Φίλιππος Μπεργέρης
 Γιώργος Μποχτανίδης
 Μαρία Μπουντούρη
 Χαράλαμπος Μπούρας
 Ευγενία Μπουρνόβα
 ΜΠΟΥΓΑΡΗ
 ΟΙΝΟΠΟΙΗΤΙΚΗ
 Αντωνία Μικονιάτη
 NET 105,8
 Μυρτώ Νίλσεν
 Μίνα Νομίδου-Πατέρα
 Μαρία Νόνη
 Γιώργος Ντότης
 Χάρης Ξένος
 ΟΙΝΟΠΟΙΪΑ ΝΤΑΝΟΥ
 ΟΡΘΟΝ ΠΑΙΔΙΟΝ
 ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ
 Ε.Π.Ε.
 Όλγα Παλαιολόγου
 Άρτεμις Παλάσκα
 Ανδρονίκη Παλιομπέη
 Ειρήνη Παναγιώτη
 Νότης Παναγιωτόπουλος
 Μάρθα Πανάγου
 Πανεπιστημιακές
 Εκδόσεις Κρήτης
 Αριστοτέλης Πάνος
 Ουρανία Παντελιάδη
 Θόδωρος Παπαγιάννης
 Αθανάσιος Παπαδογιάννης
 Βάσια Παπαδοπούλου
 Χριστίνα Παπαδοπούλου
 Αγγελική Παπαδοπούλου-
 Κουμεντάκη
- Δημήτρης Παπαϊωάννου
 Ειρήνη Γ. Παπαϊωάννου
 Χαρτίνη
 Παπαντωνοπούλου
 Μαρία Παπατσώνη-
 Κουντουριώτου
 Μιγάλης, Έττα και Μαρία
 Παρασκάκη
 Παρασκευάς Δικηγορική
 Εταιρία
 Ιωάννης Πάτσας
 Εύη Παυλώφ
 Περιφέρεια Νοτίου
 Αιγαίου, Νομός
 Δωδεκανήσου
 Εμμανουήλ Περράκης
 Μαρία Πετροπούλου
 Αγνή Πικιώνη
 Πινακοθήκη Γρηγοριάδη
 Αθανάσιος Πιπιλής
 Δέσποινα Πίππα
 Ανδρονίκη Πλωμαρίτογλου
 Αικατερίνη Πολίτη
 Τζίνα Πολίτη
 Βασίλης Πρασόπουλος
 Μερόπη Πρέκα
 Πρεσβεία της Ελβετίας
 Χρύσα Προκοπάκη
 Προοδευτικός και
 Πολιτιστικός Σύλλογος
 «Άγιος Ιωάννης
 Θεολόγος»
 Παναγιώτης Πρωτοψάλτης
 Ευαγγελία Ραζή
 Γιάννης και Βασιλεία
 Ρηγοπούλου
 Δήμητρα Ρηγοπούλου
 Μαρία Ρηγοπούλου-Γονέου
 Αλέξανδρος Ρωμάνος
 Βιργινία Ρωμάνου
 Αναστάσιος Σαββαΐδης
 Μαΐρη Σαμαρά
 Άννα Σαμπατακάκη
 Καλλιρρόη Σεμερτζίδα
 Γεωργία Σιαλιά
 Πόπη Σινέκα
 Μαριάννα Σκαράκη
 Αγγελική Σκαραμαγκά
 Παντιάς Σκαραμαγκάς
 Μαριλένα Σκληρού
 Ηλίας Σκοτινιώτης
 ΣΜΕΚΑ Α.Ε.Β.Ε.
 Έλλη Σολομωνίδη
 Μπαλάνου
 Σάββας Σουρμέλης
 Νικόλαος Σοφράς
 Αναστασία Σπανουδάκη
- Μυρτώ Στουρνάρα
 ΣΤΟΧΟΣ ΤΕΧΝΙΚΗ Α.Ε.
 Χριστιάννα Στρίντζη
 Αντιγόνη Στυλιανοπούλου
 Σωματείο Φίλων
 Μουσείου Βυζαντινού
 Πολιτισμού
 εφημερίδα *Ta Néa*
Ta Néa της Τέχνης
 Μαρίνα Τάρλοου-
 Ροδοπούλου
 (Καραγάτση)
 Ταχυδρομικό Ταμειτήριο
 εφημερίδα *ΤΟ ΒΗΜΑ*
 Σπύρος και Χαρά Τόμπρα
 Λένα Τριανταφύλλη
 Παντελής
 Τριανταφυλλίδης
 Αθηνά Τρύφων
 Πίτσα Τσάκωνα
 Νικόλαος Τσακωνιάτης
 Καίτη Τσαλίκη
 Βιβή Τσεβά
 Ρωξάνη Τιμιπιοπούλου
 Μαρία Τοινιά
 Κωνσταντίνα Τοιργκούλη
 Δημήτρης Τσίφτης
 Χριστίνα Τσιώνου
 Ισμήνη Τσοχαλή
 Κλαίρη Φελώνη
 Marie-Louise Φέρλα
 Δημήτριος Φιλιππίδης
 Αγάπη Φιλλήνη
 Εριέττα Φλώρου
 ΧΑΛΚΟΡ ΑΝΩΝΥΜΗ
 ΕΤΑΙΡΙΑ
 ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ
 ΜΕΤΑΛΛΩΝ Α.Ε.
 Μάγκυ Χάμπα
 Μιγάλης Χανδρής
 Σπήλιος Χαραμής
 Κλεοπάτρα Χαρίτου
 Στεφανί Χορν
 Γιώργος Χουντάς
 Θεοδώρα Χωραφά
- AEGEAN MARINE
 PETROLEUM S.A.
 Pierre Amandry
 ARCHISEARCH.gr
 BEAUTIFUL
 MONSTERS LTD
 BEST 92,6 FM
 BONHAMS 1793
 British Council
 CONFERENCE Hellas
- culturenow.gr
 deBop.gr
 Nicholas και Matti Egon
 ELF A.E.B.E.
 Elias Paraskevas Attorneys
 1933
 forfree
 George P. Livanos
 Foundation
 GreekArchitects
 GROUPAMA ΦΟΙΝΙΞ
 ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ
 εκδόσεις Gutenberg
 Harry Haralambakis
 In2life.gr
 KARAVIAS &
 ASSOCIATES
 - LLOYD'S
 COVERHOLDER
 Margaret E. Kenna
 KOSMOS 93,6 FM
 Neal Kottke
 KOUKOS JEWELLERY
 εφημερίδα *Lifo*
 George P. Livanos
 Foundation
 MEGA
 MOVE ART
 National Museum of Korea
 Interseas Trading Financing
 Corporation
 OSRAM ΕΛΛΑΣ Α.Ε.
 Palo.gr
 Pepper 96,6 FM
 Claire Potak
 S & B Βιομηχανικά
 Ορυκτά
 SAMSUNG
 ELECTRONICS
 HELLAS S.A.
 Sheikh Nasser Sabah Al-
 Ahmed Al-Sabah
 STACEY HELLAS LTD
 Angela Struecker
 the books' journal
 The John S. Fafalios
 Foundation
 THENAMARIS SHIPS
 MANAGEMENT INC.
 Thomas Gravanis Lighting
 Architects
 Thomas Liakounakos
 Collection
 U.S. Embassy Athens
 Mary Vouras
 Ελένη Walter-Καρύδη
 Οίκος Zolotas

ΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΠΕΝΑΚΗ 2011-2012

Διοικητική επιτροπή
Πρόεδρος
Αντιπρόεδρος
Γενικός Γραμματέας
Μέλη

Αιμιλία Γερουλάνου
Γιάννης Κωστόπουλος
Χαράλαμπος Μπούρας
Γεώργιος Γεραπετρίτης, Μαρίνος Γερουλάνος,
Γεράσιμος Γιαννόπουλος (από 14/06/2012),
Ντίνος Μαρτίνος, Μιχαήλ Μελάς,
Γιάννης Πυργιώτης, Αλέξανδρος Ρωμάνος

Καλλιτεχνικό Συμβούλιο
Μαρία Αυγούλη, Ελευθέριος
Βενιζέλος, Αιμιλία Γερουλάνου,
Νικολέτα Δίβαρη-Βαλάκου, Σπύρος
Ευαγγελάτος, Νικόλαος Ζίας, Σοφία
Καλοπίση-Βέρτη, Ιωάννα Κολτσιδά-
Μακρή, Αμαλία Μεγαπάνου, Βίκτωρ
Μελάς, Γιώργος Μελάς, Μαρία
Σπέντοα, Παναγιώτης Τέτοης, Έβη
Τουλούπα, Φίλιππος Τσαλαχούρης

Επιστημονική Επιτροπή Αρχείων
Νεοελληνικής Αρχιτεκτονικής
Μάρω Καρδαμίτση-Αδάμη,
Αλεξάνδρα Γερολύμπου, Μάνος
Μπίρης, Χαράλαμπος Μπούρας,
Γιώργος Πανέτσος, Αριστέα
Παπανικολάου-Κρίστενσεν,
Παναγιώτης Τουρνικιώτης, Δημήτρης
Φιλιππίδης

Επιτροπή Πινακοθήκης Νίκου
Χατζηκυριάκου-Γκίκα
Εβίτα Αράπογλου, Αδριάνα Βερβέτη,
Άγγελος Δεληβορριάς, Ντόρα
Ηλιοπούλου-Ρογκάν, Ιωάννα Προβίδη,
Διονύσης Φωτόπουλος

Επιτροπή εργαστηρίου Γιάννη Παππά
Αλέξανδρος Παππάς, Θεόδωρος
Βασιλόπουλος, Παναγής Βουρλούμης,
Ειρήνη Γερουλάνου, Πραξιτέλης
Τζανουλίνος

Επιτροπή Πωλητηρίου
Δέσποινα Γερουλάνου, Αιμιλία
Γερουλάνου, Άρτεμις Κορτέση, Έττα
Παρασκάκη, Αλέξανδρος Ρωμάνος,
Κυριακή Σταυροπούλου

Διευθυντής
Άγγελος Δεληβορριάς

Αναπληρωτής διευθυντής
Ειρήνη Γερουλάνου

Οικονομικός και επιχειρησιακός
διευθυντής
Χάρης Σιαμπάνης (από 01/05/2012)

Γραμματεία
Ελίζα Καβράκη, Μυρτώ Καούκη
Επιστημονικός σύμβουλος: Σταύρος
Βλίζος
Υποστηρικτικές υπηρεσίες: Μαρία
Κρέτση, Βασίλης Κωστούλας,
Νεκτάριος Λυμπέρης, Έφη Μπερτοιά-
Δρούγκα, Διονύσης Σκουρλής,
Κωνσταντίνος Τζανής, Έλενα
Τομπούλογλου (έως 29/02/2012)
Φωτογραφικές υπηρεσίες: Σοφία
Χανδακά

Τμήμα Προϊστορικής, Αρχαίας
Ελληνικής και Ρωμαϊκής Συλλογής
Ειρήνη Παπαγεωργίου, Αγγελική Ζήβα
(έως 17/12/2012)

Τμήμα Βυζαντινής και
Μεταβυζαντινής Συλλογής
Αναστασία Δρανδάκη, Άννα Μπαλλιάν
(έως 13/09/2011), Μάρα Βερούκοκου,
Πανωραία Μπενάτου

Τμήμα Νεοελληνικού Πολιτισμού
και Νεοελληνικής Τέχνης, Τμήμα
Ιστορικών Κειμηλίων
Ξένια Πολίτου, Στέλλα Γκίκα,
Παναγιώτης Παπασταύρου

Τμήμα Ζωγραφικής, Χαρακτικών και
Σχεδίων
Φανή-Μαρία Τσιγκάκου (έως
30/04/2011), Πολύνα Κοσμαδάκη,
Δανάη Φιλίππου (έως 10/02/2011)

Πινακοθήκη Ν. Χατζηκυριάκου-Γκίκα
Κωνσταντίνος Παπαχρίστου, Παύλος
Θανόπουλος, Ιωάννα Μωραϊτή, Νίκος
Π. Παΐσιος, Γιάννα Παπαδάκη (έως
25/06/2012)

Τμήμα Παιχνιδιών και Παιδικής
Ηλικίας
Μαρία Αργυριάδη, Ευγενία Μαλιαρίτη,
Νόρα Χατζοπούλου

Τμήμα Ιστορικών Αρχείων και
Χειρογράφων
Βαλεντίνη Τσελίκα (έως 07/01/2011),
Τάσος Σακελλαρόπουλος, Ελευθερία
Γκούφα, Μαρία Δημητριάδου, Αλέκος
Π. Ζάννας (έως 19/11/2012), Βάσω
Κομπιλάκου (έως 27/06/2011), Ειρήνη
Μαύρου-Ζαφειριάδου

Τμήμα Φωτογραφικών Αρχείων
Αλίκη Τσίργαλου, Αρχοντία
Αδαμοπούλου (έως 25/06/2012), Ντέση
Γρίβα, Χρυσούλα Δεπόλλα (έως
25/06/2012), Γεωργία Ιμοιρίδου,
Λεωνίδα Κουρνιατάκης, Μαρία
Μάττα (έως 29/02/2012), Ελένη
Τσάκωνα, Όλγα Χαρδαλιά (έως
25/06/2012)

Αρχαία Νεοελληνικής Αρχιτεκτονικής
Μάρω Καρδαμίτση-Αδάμη, Ελένη
Αρβανίτη-Κρόκου, Ευθυμία Δουρουδή
(έως 30/06/2011), Αλεξάνδρα
Καραγιώργου (έως 30/06/2011),
Πωλίνα Μπορίσοβα, Ναταλία
Μπούρα

MENTHΣ - Κέντρο διατήρησης
παραδοσιακών τεχνικών
κλωστοϋφαντουργίας
Ισαβέλλα Κόβα

Τμήμα Ισλαμικής Συλλογής
Άννα Μπαλλιάν (έως 13/09/2011),
Μίνα Μωραϊτου

Τμήμα Πολιτισμών του Κόσμου
Σοφία Χανδακά

Βιβλιοθήκη
Πανωραία Γαϊτάνου, Δημήτρης
Αρβανιτάκης, Γεωργία Αγγέλου (έως
30/06/2011), Ντίνα Ευαγγελίου (έως
22/01/2012), Σπύρος Κωστούλας

Τμήμα Εκδόσεων
Δημήτρης Αρβανιτάκης, Λίλα
Καραγγέλου
Σύνταξη του περιοδικού: Μάρια
Διαμάντη

Βιβλιολογικό Εργαστήρι «Φίλιππος Ηλιού»

Πόπη Πολέμη, Αναστασία Μυλωνοπούλου, Ειρήνη Ριζάκη

Τμήμα Συντήρησης Έργων Τέχνης *Βασίλης Πασχάλης*, Βασιλική Αποστολοπούλου (έως 17/12/2012), Βασίλης Αργυράτος, Ειρήνη Βλαχοδήμου (έως 19/09/2012), Χρύσα Βουρβοπούλου (έως 19/11/2012), Λένα Βρανοπούλου, Χάρης Γραμματικός, Μυρτώ Δεληβοριά, Δημήτρης Δούμας (έως 25/06/2012), Μαρία Ζαχαρία, Αλεξάνδρα Καλλιγιά, Τζίνια Καρύδη (έως 25/06/2012), Ναούμ Κοκκάλας, Ντέπη Κοτζαμάνη, Σοφία Μαύρου (έως 30/09/2011), Καλυψώ Μιλάνου (έως 30/06/2011), Σωτήρης Μπεκιάρης, Βασιλική Νικολοπούλου (έως 19/11/2012), Δημοσθένης Πιμπλής (έως 25/06/2012), Βιργινία Ρωμάνου, Νίκος Σμυρνάκης, Σοφία Τσοίου, Λένα Φαρμακαλίδου (έως 19/11/2012), Φωτεινή Φραγκάκη (έως 13/09/2011), Ανθια Φωκά, Αργυρώ Χιλιαδάκη (έως 29/07/2011)

Τμήμα Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων *Μαρία-Χριστίνα Δεστούνη-Γιαννουλάτου*, Φωτεινή Γραμματικού, Μαρία Ζαμενοπούλου, Μαρία Καρβουνάκη, Σοφία Μπίτσα (έως 25/06/2012), Αγγελική Φωτεινοπούλου (έως 13/09/2011), Αναστασία Φωτοπούλου-Πρίγκηπα (έως 25/06/2012), Χαρούλα Χατζηνικολάου

Τμήμα Πληροφορικής *Ιριγένεια Διονυσιάδου* (τομέας τεκμηρίωσης), *Ζωή Μεταξιάτου* (τομέας συστημάτων), Χάρης Αρσενίδης, Στέφανος Γιαγτζής, Μαρία Γκίκα, Μαρία Θρουβάλα, Χρήστος Κασσιμάτης, Χρυσάνθη Κοντάκη (έως 19/11/2012), Δήμητρα Παπακωνσταντίνου (έως 29/07/2011)

Τμήμα Εκθέσεων *Νατάσα Καραγγέλου*, Ντόρα Πικιώνη-Ρόκου, Μαρία Σαρρή

Τμήμα Εκδηλώσεων Λιάνα Τσομπάνογλου

Τμήμα Επικοινωνίας Νικολέττα Μέντη

Νομική Υπηρεσία *Μαρία Βενιέρη*, Κορνηλία Βουργουτζή, Φίλιππος Σπυράντης

Υπεύθυνη Προσωπικού Χριστιάνα Σαούλη (έως 29/07/2011)

Λογιστήριο *Δημήτρης Δρούγκας*, Παναγιώτης Βαφειάδης, Γιώργος Βλασίδης (έως 22/01/2012), Χρήστος Ζουγανέλης (έως 30/09/2011), Παναγιώτης Μαρνέζος

Τεχνικό Τμήμα *Μανώλης Μπλαζιάκης*, Κυριάκος Κοσμίδης, Μαρκ Ρίτσα, Γιάννης Τζεββάκης

Υποδοχή *Μαρία Δαμίγου*, Γεωργία Αποστολοπούλου, Ευθυμία Δουρουδή (έως 30/06/2011), Χριστίνα Δενέγρη, Μαρία Νασιοπούλου, Αθηνά Σαββάτη, Μελπομένη Τριανταφύλλου, Βικτωρία Τσάρτσαλη, Ειρήνη Χαλικιά (έως 04/09/2012)

Κέντρο Ελέγχου *Βασίλης Καραμπάτος* (έως 11/09/2012), Γιάννης Αντωνάρακης, Μιχάλης Βιτάλης, Βαγγέλης Γκλάβας, Άρης Δανιάς, Δημήτρης Ζαμπάρας (έως 31/07/2012), Άλκης Ξένος, Λάμπρος Σταυρόπουλος, Κώστας Σφήκας, Μιχάλης Τσιάμης

Φυλακτικό Προσωπικό *Δημήτρης Δημητρίου*, *Δημήτρης Γεωργακόπουλος*, *Γιώργος Ντούβαλης*, *Δαμιανός Τζεχιλίδης*, Σωτήρης Αβδαλάς, Σταύρος Απλαδάς, Σταύρος Α. Απλαδάς, Δημήτρης Αποστολόπουλος, Ρότζερ Αρμάγκο (έως 31/08/2011), Γρηγόρης Γεωργόπουλος, Βασίλης Γιάννης (έως 31/10/2012), Γεράσιμος Γκιολές, Αρτέμις Δαμίγος, Δημήτρης Δημακόπουλος (έως 30/06/2011), Χρήστος Δημητρακόπουλος (έως 17/12/2012), Σταυρούλα Δημητρίου (έως 31/10/2011), Θεόδωρος Δημητρόπουλος, Χρήστος Ελένης (έως 30/06/2011), Γιώργος Ελμάς, Ιωάννης Ζαμπάρας, Θωμάς Ζαπανιώτης, Γεώργιος Ζαφειρέλης, Κωνσταντίνος Καλλής, Χρήστος Καλογερόπουλος, Γιώργος Καντζιλέρης, Γιώργος Καραμανίδης, Κωνσταντίνος Καψάλης,

Κωνσταντίνος Κουρτικάκης, Δημήτρης Κουτρογιάννης, Κωνσταντίνος Κυλλής (έως 31/08/2011), Πέτρος Κυρίτσης, Φίλιππος Μαγνήσολης, Αναστάσιος Μάκκας (έως 30/06/2011), Κωνσταντίνος Μαργαρίτης, Στέλιος Μαργαρίτης, Γιώργος Μαύρος, Ηλίας Μητσιόπουλος, Θεμιστοκλής Μουδράκης (έως 31/08/2011), Κωνσταντίνος Μπερτσιάς (έως 29/07/2011), Αλέξης Μπουλιάκης, Χαράλαμπος Παντιώρας, Βασίλης Παπαδάκης, Παναγιώτης Παπασταύρου, Αναστάσιος Πατουχέας, Γιώργος Πάτρας, Δημήτρης Πάτρας, Βασίλης Πισοπρίγκος, Αντώνης Πλιάγκος, Ηλίας Πολίτης, Ιωάννης Ραμμόπουλος (έως 19/11/2012), Δημήτρης Σαββάτης, Κωνσταντίνος Σκαρής, Προκόπης Σκυριανός, Παναγιώτης Στεφανίδης (έως 30/06/2011), Θεόφιλος Στεφάνου (έως 19/11/2012), Βασίλης Στραβοσκούφης, Βασίλης Τζελής (έως 19/11/2012), Αλέξανδρος Χίμης (έως 17/12/2012), Δημήτρης Χρυσικόπουλος

Καθαριότητα *Δέσποινα Τζεββάκη*, Κωνσταντίνα Δημοπούλου, Alma Qirjo, Ανδρέας Μπάκας (έως 30/04/2012), Νικολέττα Μυλωνά, Αγγελική Πικροδημήτρη, Μαρία Χατζηαποστόλου

Πωλητήριο *Δέσποινα Γεροντάνου*, Γιώργος Αναστασιάδης, Ιωάννα Αντωνίου, Τατιάνα-Μαρία Αρακά, Βασιλική Βασιλοπούλου, Πόπη Δημητροπούλου, Δήμητρα Ζωγράφου (έως 31/10/2011), Θανάσης Θωμόπουλος, Ντορέτα Καλδέλη, Γιάννης Κανάρης, Ιζαμπέλλα Curtis (έως 10/08/2011), Ευαγγελία Κεχρά (έως 31/08/2012), Νεφέλη Κολοκυθά, Φλώρα Κυρίτση, Κωνσταντίνος Κωνσταντίνου, Μαρία Μαρινάκη, Bruno Barret, Μαρία Μπερτσιά, Παρασκευή Μπεσύρη, Ροδή Ξυδού, Άννα Παπαθεοφιλοπούλου, Νίκος Πετρόπουλος, Χρυσούλα Ραπανάκη, Κατερίνα Τότσικα (έως 05/08/2011)

Κυλικείο

Παναγιώτης Χριστοφιλέας (έως 31/10/2012), Δήμητρα Γεωργίου, Δέσποινα Γεωργουσοπούλου (έως 31/10/2011), Αναστασία Διονυσάτου (έως 31/10/2012), Σπύρος Δρανδάκης (έως 30/06/2011), Σταύρος Κατακουζηνός, Δημήτρης Κυφονίδης (έως 31/10/2012), Στέλιος Λαδάς (έως 30/06/2011),

Γιάννης Μαστροδήμος, Παναγιώτης Μουσαγέας (έως 31/10/2012), Σάρα Μπισίρ Γκερίς (έως 31/10/2012), Βασίλης Οικονομέας (έως 31/10/2012), Γιώργος Παπαδημητρίου (έως 13/09/2011), Έκτορας Ρεμίτης (έως 31/10/2012), Αργυρώ Σορωτού (έως 31/10/2012), Θεοδόσης Φρίγγης, Βασιλική Χειμωνά, Γιώργος Χριστόπουλος (έως 25/06/2012)

Σωματείο

Οι Φίλοι του Μουσείου Μπενάκη
Πλατεία Φιλικής Εταιρείας 15
106 74 Αθήνα

Σημ.: Με πλάγιους χαρακτήρες αναφέρονται οι υπεύθυνοι των τμημάτων.

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΝΤΑΞΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΥΠΟΒΟΛΗ ΜΕΛΕΤΩΝ ΣΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΜΠΕΝΑΚΗ

1. Το περιοδικό *Μουσείο Μπενάκη* δέχεται αδημοσίευτες, πρωτότυπες επιστημονικές μελέτες με θέμα ή σημείο αφετηρίας αντικείμενα ή αρχεία από τις μουσειακές συλλογές. Η σύνταξη του περιοδικού απευθύνεται σε εξωτερικούς ειδικούς κριτές, ανάλογα με το γνωστικό αντικείμενο, οι οποίοι αξιολογούν το περιεχόμενο των μελετών ως προς την πρωτοτυπία και την επιστημονική τους βαρύτητα.

2. Γλώσσα των κειμένων: μελέτες προς δημοσίευση μπορούν να υποβληθούν στα ελληνικά, τα αγγλικά, τα γαλλικά, τα γερμανικά, τα ιταλικά ή τα ισπανικά. Οι συγγραφείς, μαζί με τη μελέτη τους, θα αποστέλλουν και εκτενή περίληψη (δεν υπερβαίνει τις 600 λέξεις), στην αγγλική γλώσσα για τα ελληνικά κείμενα και στην ελληνική για τα ξενόγλωσσα, η οποία θα δημοσιεύεται στο τέλος το άρθρου.

3. Έκταση των κειμένων: τα υποβαλλόμενα κείμενα καλό είναι να μην ξεπερνούν τις 6.000 λέξεις.

4. Κατάθεση των μελετών: οι μελέτες προς δημοσίευση αποστέλλονται στην υπεύθυνη για τη σύνταξη Μάρια Διαμάντη, Μουσείο Μπενάκη, Κουμπάρη 1, 10674 Αθήνα, τηλ. +30-210-3671006, diamandi@benaki.gr ή journal@benaki.gr.

5. Οδηγίες γραφής και κατάθεσης των μελετών: οι μελέτες (κείμενο, υποσημειώσεις, περίληψη και λεζάντες συνοδευτικού εικονογραφικού υλικού) παραδίδονται σε ηλεκτρονική (πρόγραμμα Word, .doc ή .docx) και σε έντυπη μορφή (στη μία όψη σελίδων Α4, μέγεθος γραμματοσειράς 12' για το κείμενο και 11' για τις υποσημειώσεις, διάστιχο 1,5). Οι συγγραφείς σημειώνουν την επαγγελματική τους ιδιότητα και την ηλεκτρονική τους διεύθυνση. Τα στοιχεία αυτά θα δημοσιευθούν στην έντυπη και την ηλεκτρονική έκδοση του περιοδικού.

6. Εικόνες: στο περιοδικό τυπώνονται ασπρόμαυρες και έγχρωμες εικόνες. Ο συγγραφέας της μελέτης φέρει την αποκλειστική ευθύνη εξασφάλισης των αναγκαίων αδειών για την αναπαραγωγή σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή υλικού, τα πνευματικά δικαιώματα του οποίου ανήκουν σε τρίτους. Οι φωτογραφίες πρέπει να συνοδεύονται από δακτυλογραφημένες λεζάντες, οι οποίες θα αναφέρουν τα πλήρη στοιχεία του απεικονιζόμενου θέματος, την προέλευση της φωτογραφίας και τον κάτοχο των πνευματικών δικαιωμάτων με τον τρόπο που ο ίδιος έχει υποδείξει. Φωτογραφίες χαμηλής ποιότητας απορρίπτονται. Το εικονογραφικό υλικό επιστρέφεται στους κατόχους του μετά την εκτύπωση του περιοδικού.

7. Διόρθωση δοκιμών: ο συγγραφέας λαμβάνει προς έλεγχο ηλεκτρονικά δοκίμια, τα οποία παρακαλείται να επιστρέψει με τυχόν διορθώσεις μέσα σε διάστημα 15 ημερών από την ημερομηνία παραλαβής τους. Σε περίπτωση παρέλευσης της προθεσμίας παραιτείται αυτόματως από το δικαίωμα διόρθωσης, εκτός αν συντρέχει σοβαρός λόγος. Εκ των υστέρων αλλαγές στο κείμενο επιβαρύνουν τον συγγραφέα.

8. Κάθε συγγραφέας δικαιούται έναν τόμο του περιοδικού και το ηλεκτρονικό ανάτυπο του άρθρου του σε μορφή pdf.

Σύστημα υποσημειώσεων

Οι υποσημειώσεις δημοσιεύονται στο τέλος κάθε άρθρου.

Γενικές οδηγίες:

– ο συγγραφέας αναφέρεται με το αρχικό γράμμα του ονόματος ή των ονομάτων του και το επώνυμό του στην ονομαστική, π.χ. Α. Δεληβορριάς, Ν.Γ. Πεντζίκης. Αν πρόκειται για παραπάνω από έναν συγγραφέα, τα ονόματα χωρίζονται με παύλα·
– οι τίτλοι των βιβλίων και των περιοδικών γράφονται με πλάγια γράμματα·
– οι τίτλοι των άρθρων σε συλλογικούς τόμους ή περιοδικά παρατίθενται με όρθια στοιχεία ανάμεσα σε κόμματα (όχι ανάμεσα σε εισαγωγικά)·
– ο τόπος και ο χρόνος έκδοσης παρατίθενται μέσα σε παρένθεση μετά τον τίτλο του βιβλίου. Μετά την παρένθε-

ση δεν ακολουθεί κόμμα. Ο τόπος έκδοσης δεν μεταφράζεται στη γλώσσα του κειμένου αλλά παραμένει ως έχει, π.χ. Αθήνα, London, München κ.λπ. Ο εκδότης δεν αναφέρεται στη βιβλιογραφική παραπομπή:

– οι σελίδες ακολουθούν μετά την παρένθεση (που περιλαμβάνει τον τόπο και τον χρόνο έκδοσης) χωρίς κόμμα και χωρίς τις ενδείξεις σ., σσ. ή σελ. Οι αριθμοί των σελίδων παρατίθενται συντετμημένοι, π.χ. 123-34. Αυτό όμως δεν ισχύει όταν πρόκειται για διψήφιους αριθμούς, π.χ. 43-47.

– οι τόμοι δεν δηλώνονται με τις συντομογραφίες τ. ή τόμ.
– οι βιβλιογραφικές παραπομπές μέσα στην ίδια υποσημείωση χωρίζονται με άνω τελεία. Οι μελέτες, οι οποίες αναφέρονται σε προηγούμενη υποσημείωση, παρατίθενται με το επώνυμο του συγγραφέα (χωρίς το αρχικό του ονόματός του) και σε παρένθεση: σημ. *, π.χ. Δεληβορριάς (σημ. 8) 34. Όσες αναφέρονται στην ίδια ή την αμέσως προηγούμενη υποσημείωση, παρατίθενται μόνο με το ό.π. και τους αριθμούς των σελίδων. Σε περίπτωση που μια υποσημείωση περιλαμβάνει περισσότερες από μία μελέτες του ίδιου συγγραφέα, τότε σε επόμενη υποσημείωση σημειώνεται το επώνυμο του συγγραφέα, συντετμημένος ο τίτλος της μελέτης στην οποία παραπέμπεται εκ νέου και σε παρένθεση: σημ. *, π.χ. Φλωράκης, *Τννιακή μαρμαροτεχνία* (σημ. 4) 100-05.

– για τις συντμήσεις των ονομάτων των αρχαίων Ελλήνων συγγραφέων χρησιμοποιούνται οι συντομογραφίες του LSJ και για τους Λατίνους του C. Lewis – C. Short, *Latin Dictionary*.

– οι λατινικοί όροι γράφονται με πλάγια γράμματα.
– στο κείμενο οι αριθμοί των υποσημειώσεων τοποθετούνται μετά το σημείο στίξης.

Παραδείγματα:

1. Βιβλία: παρατίθενται ο συγγραφέας (αρχικό ονόματος και επώνυμο), ο τίτλος του βιβλίου με πλάγια στοιχεία,

και σε παρένθεση ο τόπος και ο χρόνος έκδοσης, π.χ. H. Luschey, *Rechts und Links. Untersuchungen über Bewegungsrichtung, Seitenordnung und Höhenordnung als Elemente der antiken Bildsprache* (Berlin 2002).

2. Άρθρα από περιοδικά: οι συντομογραφίες των περιοδικών ακολουθούν το σύστημα του *American Journal of Archaeology* (95 [1991] 4-16) και του *Byzantinische Zeitschrift*. Σημειώνονται ο συγγραφέας, ο τίτλος του άρθρου ανάμεσα σε κόμματα, ο τίτλος του περιοδικού με πλάγια στοιχεία, ο αριθμός του τόμου με όρθια στοιχεία και ο χρόνος έκδοσης (όχι ο τόπος) σε παρένθεση, π.χ. E.R. Hoffman, *Christian-Islamic Encounters on Thirteenth-Century Ayyubid Metalwork: Local Culture, Authenticity and Memory*, *Gesta* 43 (2004) 129-42.

3. Συλλογικά έργα: παρατίθεται πρώτα το όνομα του συγγραφέα και ο τίτλος του άρθρου, στη συνέχεια το όνομα του επιμελητή (όταν αυτό αναφέρεται) και του συλλογικού έργου. Ακολουθεί η παρένθεση με τον τόπο και τον χρόνο έκδοσης, π.χ. E. Ματθιόπουλος, *Η ιστορία της τέχνης στα όρια του έθνους*, στο: E. Ματθιόπουλος – N. Χατζηνικολάου (επιμ.), *Η ιστορία της τέχνης στην Ελλάδα* (Ηράκλειο 2003) 459-60.

4. Πρακτικά συνεδρίων: το όνομα του συγγραφέα και τον τίτλο της ανακοίνωσης ακολουθούν το όνομα του εκδότη-επιμελητή (όταν αυτό αναφέρεται), ο πλήρης τίτλος της έκδοσης (που συνήθως περιλαμβάνει το θέμα, τον τόπο και τον χρόνο διεξαγωγής του συνεδρίου) και τέλος, σε παρένθεση, ο τόπος και ο χρόνος έκδοσης των πρακτικών, π.χ. I. Boudouri, *En Grèce et le Voyage en Grèce, Deux revues touristiques de l'entre-deux-guerre*, στο: S. Basch – A. Farnoux (επιμ.), *Le Voyage en Grèce 1934-1939: Du périodique de tourisme à la revue artistique. Actes du colloque international organisé à l'École Française d'Athènes*

nes et à la Fondation Vassilis et Eliza Goulandris à Andros, 23-26 septembre 2004 (Athènes 2006) 13-20.

5. Κατάλογοι εκθέσεων:

– εισαγωγικά κείμενα: σημειώνονται με τη σειρά ο συγγραφέας, ο τίτλος του κειμένου, ο επιμελητής (όταν αυτός αναφέρεται) και ο τίτλος της έκδοσης, και σε παρένθεση τα εξής: «κατάλογος έκθεσης», ο τόπος διοργάνωσης της έκθεσης, ο τόπος και ο χρόνος της έκδοσης, π.χ. N. Patterson Šenčenko, *San Nicola nell'arte Bizantina*, στο: M. Bacci (επιμ.), *San Nicola, Splendori d'arte d'Oriente e d'Occidente* (κατάλογος έκθεσης, Μπάρι, Castello Svevo, Milano 2006) 69 σημ. 8.

– λήμματα: παρατίθενται το όνομα του επιμελητή του καταλόγου, ο τίτλος της έκδοσης, και σε παρένθεση τα εξής: «κατάλογος έκθεσης», ο τόπος διοργάνωσης της έκθεσης, ο τόπος και ο χρόνος της έκδοσης. Κατόπιν σημειώνεται η σελίδα, ο αριθμός του λήμματος και σε παρένθεση το όνομα του συγγραφέα, π.χ. D. Panderimalis (επιμ.), *Alexander the Great. Treasures from an epic era of Hellenism* (κατάλογος έκθεσης, Alexander S. Onassis Foundation, New York 2004) 130 αρ. 18 (E. Trakosopoulou).

6. Λήμματα λεξικόν/εγκυκλοπαιδείων: παρατίθενται ο τίτλος του λεξικού με πλάγια γράμματα, ο αριθμός του τόμου με όρθια στοιχεία και σε παρένθεση η χρονολογία έκδοσης χωρίς τον τόπο. Μετά την παρένθεση ακολουθούν ο αριθμός σελίδας, ο αριθμός του λήμματος και το όνομα του λήμματος με την ένδειξη λ. Στο τέλος, μέσα σε παρένθεση αναφέρεται το όνομα του συγγραφέα, π.χ. *LIMC* VIII (1997) 329 αρ. 113 λ. Zeus (M. Tiverios).

8. Ηλεκτρονικές δημοσιεύσεις: αναφέρονται η ιστοσελίδα (URL) της δημοσίευσης και η ημερομηνία τελευταίας πρόσβασης στη συγκεκριμένη ιστοσελίδα.

GUIDELINES FOR THE PRODUCTION & SUBMISSION OF ARTICLES TO THE JOURNAL *MOUSEIO BENAKI*

1. *Mouseio Benaki* accepts unpublished, original, academic articles about or inspired by objects or archives in the museum's collections. Its Editorial Board consults external referees, who are specialists in the relevant subject areas and who assess the content of the articles in terms of originality and academic rigour.

2. Language of texts: articles may be submitted for publication in Greek, English, French, German, Italian or Spanish. Together with the article, authors should send a detailed abstract (not exceeding 600 words), in English for Greek texts and in Greek for those in other languages. This will be published at the end of the article.

3. Length of texts: articles submitted should not exceed 6,000 words.

4. Submission of articles: articles for publication should be sent to the editor: Maria Diamandi, Benaki Museum, 1 Koumbari St., 10674 Athens, Greece, tel. +30-210-3671006, diamandi@benaki.gr or journal@benaki.gr.

5. Guidelines for writing and submitting articles: articles (text, notes, abstract and captions for accompanying illustrations) should be sent in both electronic (Word, .doc or .docx) and printed form (on one side of A4, in 12-point font for text and 11-point for footnotes and 1.5x interline spacing). Authors should cite their academic or professional credentials and give an email address. This information will be published in both the print and the online version of the journal.

6. Illustrations: the journal prints both black-and-white and colour illustrations. The authors are solely re-

sponsible for obtaining the necessary permission to reproduce the material in printed and digital form, where the intellectual property rights belong to a third party. Photographs must be accompanied by typed captions, giving all the relevant information on the illustration: subject matter, provenance of the photograph and owners of the intellectual property rights in the form indicated by the latter. Poor quality photographs will be rejected. Illustrations will be returned to their owners after publication of the journal.

7. Revision of proofs: authors will be sent proofs in electronic form for checking; they are kindly requested to return them with any corrections within 15 days of receiving them. If they exceed this deadline, unless they can show just cause, authors automatically abdicate the right to make corrections. Any subsequent changes to the text will then be at the author's expense.

8. All authors are entitled to a complimentary copy of the journal and a digital copy of the article in pdf form.

References

References should be in the form of endnotes.

General guidelines:

- authors are cited using the initial(s) of their forename(s) and their surname (where names are transliterated from the Greek they should be in the nominative case), e.g. A. Delivorrias, T.S. Eliot. If there is more than one author, their names are separated by en-dashes;
- titles of books and periodicals are italicized;
- titles of contributions to collective works and articles in periodicals are in normal script and between commas (not inverted commas);

– the place and date of publication are given in brackets after the title of the volume. There is no comma after the bracket. The place of publication is not translated into the language in which the article is written, but remains as it is, e.g. London, München, Roma, etc. There is no mention of the publisher in bibliographical references;

– page numbers follow the bracket (containing the place and date of publication) without a comma and not preceded by “p.” or “pp.”. When a sequence of page numbers is in the hundreds, only the last two figures should be cited for the final page, e.g. 123-34. For numbers under 100 the full page numbers should be cited, e.g. 43-47;

– only the number is used to refer to a volume; do not use the abbreviation “vol.”;

– bibliographical references in the same endnote are separated by semicolons. To refer to a work cited in an earlier endnote, use the author's surname and give the number of the endnote in brackets, followed by the relevant page reference, e.g. Delivorrias (n. 8) 34. Only references within the same endnote or the one immediately preceding it should be cited as “*op. cit.*” followed by the relevant page number(s). In cases where a note includes more than one work by the same author, then a subsequent reference should give the author's surname, an abridged title of the work referred to and the original endnote number in brackets, e.g. Florakis, *Τηνιακή μαρμαροτεχνία* (n. 4) 100-05;

– abbreviations for the names of Ancient Greek authors follow LSJ and for Latin authors the C. Lewis – C. Short, *Latin Dictionary*;

– Latin words are written in italics;

– endnote references in the text are placed after the punctuation.

Examples

1. Books: give the author (initial[s] of forename[s] and surname), the title of the book, and the place and date of publication in brackets, e.g. H. Luschey, *Rechts und Links. Untersuchungen über Bewegungsrichtung, Seitenordnung und Höhenordnung als Elemente der antiken Bildsprache* (Berlin 2002).

2. Articles from periodicals: titles of periodicals are abbreviated following the systems given in the *American Journal of Archaeology* (95 [1991] 4-16) and *Byzantinische Zeitschrift*. Give the author, the title of the article between commas, the title of the periodical in italics, the number of the volume (not in italics) and the date (but not the place) of publication in brackets, e.g. E.R. Hoffman, Christian-Islamic Encounters on Thirteenth-Century Ayyubid Metalwork: Local Culture, Authenticity and Memory, *Gesta* 43 (2004) 129-42.

3. Collective volumes: the name of the author and title of the text should be given first and then the name of the editor(s) (where possible) and of the book. After that comes the place and date of publication in brackets, e.g. E. Matthiopoulos, Η ιστορία της τέχνης στα όρια του έθνους, in: E. Matthiopoulos – N. Hadjinicolaou

(eds), *Η ιστορία της τέχνης στην Ελλάδα* (Heraklion 2003) 459-60.

4. Conference proceedings: give the name of the author, the title of the paper, then the name of the publisher/editor (where possible), the full title of the publication (which usually includes the subject, venue and date[s] of the conference) in italics and finally, in brackets, the place and date of publication of the proceedings, e.g. I. Boudouri, *En Grèce et le Voyage en Grèce*, Deux revues touristiques de l'entre-deux-guerres, in: S. Basch – A. Farnoux (eds), *Le Voyage en Grèce 1934-1939: Du périodique de tourisme à la revue artistique. Actes du colloque international organisé à l'École Française d'Athènes et à la Fondation Vassilis et Eliza Goulandris à Andros, 23-26 septembre 2004* (Athènes 2006) 13-20.

5. Exhibition catalogues:
– introductory articles: give the name of the author, the title of the text, the editor(s) (where possible) and the title of the publication in that order and then in brackets: “exhibition catalogue”, the exhibition venue(s), and place and date of publication, e.g. N. Patterson Ševčenko, San Nicola nell'arte Bizantina, in: M. Bacci (ed.), *San Nicola, Splendori d'arte*

d'Oriente e d'Occidente (exhibition catalogue, Bari, Castello Svevo, Milano 2006) 69 n. 8;

– catalogue entries: list the name of the editor(s) of the catalogue, the title of the publication, and then in brackets: “exhibition catalogue”, the venue of the exhibition, and the place and date of publication. This is followed by the page number and the entry number (not separated by a comma) and finally the name of the author in brackets, e.g. D. Panderimalis (ed.), *Alexander the Great. Treasures from an epic era of Hellenism* (exhibition catalogue, Alexander S. Onassis Foundation, New York 2004) 130 no. 18 (E. Trakosopoulou).

6. Entries in dictionaries/lexicons or encyclopaedias: give the title of the work in italics, the number of the volume in ordinary script and the date (but not the place) of publication in brackets. After the bracket come the page number(s), the entry number and the heading/first word of the entry preceded by “s.v.”, e.g. *LIMC* VIII (1997) 329 no. 113 s.v. Zeus (M. Tiverios).

7. Online publications: give the web address (URL) of the publication and the date when last accessed.